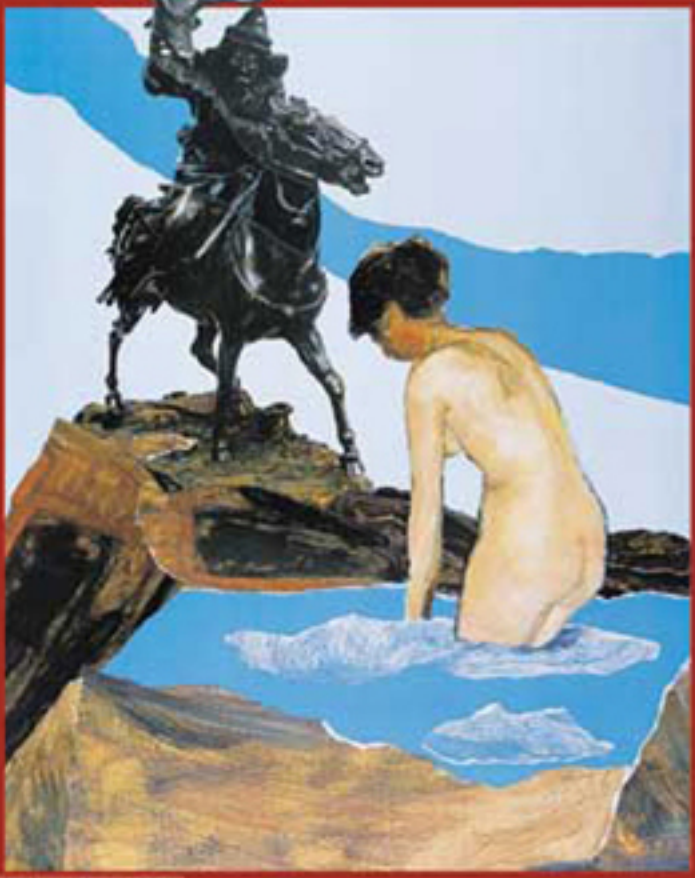
SELÇUK ALTUN

Ku(r)şun Lezzeti*

Kız(s)a Roman

*SEL YAYINCILIK

KU(R)ŞUN LEZZETİ

Selçuk Altun 1950'de Şavşat-Artvin'de doğdu. 1973 yılında Boğaziçi Üniversitesi İşletmecilik Bölümü'nü bitirdi. Aynı bölümde 1974 yılında master'ını tamamladı. Özel sektörde, genellikle finans kesiminde yöneticilik yaptı. Başta *kitap-lık* olmak üzere dergi ve gazetelerde, kitap ve kitabevleri üzerine kılavuz denemeler kaleme aldı, derleme ve seçkilerde çevirmenlik yaptı. İlk iki romanı *"Yalnızlık Gittiğin Yoldan Gelir"* (Şubat 2001, YKY) ve *"Bir Sen Yakınsın Uzakta Kalınca"* (Eylül 2002, YKY) ilgiyle karşılandı.

*SEL YAYINCILIK

***SEL** YAYINCILIK
Babıali Caddesi, 20 / 1, Cağaloğlu - İstanbul
Tel. / Faks: (0212) 511 10 05
Şube: İstiklal Cad. Elhamra Pasajı No: 258/10
Beyoğlu - İstanbul
Tel: (0212) 244 15 06
http://www.selyayincilik.com
E-mail:posta@selyayincilik.com

ISBN 975-570-195-8

© Sel Yayıncılık 2003

Sel Yayıncılık 194

Ku(r)şun Lezzeti

Selçuk Altun

Kapak Resmi: **Banu Yalçınalp**
Kapak Tasarım: **Nahide Dikel**
Birinci Baskı: **Eylül, 2003**
İkinci Baskı: **Eylül, 2003**
Üçüncü Baskı: **Eylül, 2003**
Dördüncü Baskı: **Eylül, 2003**
Beşinci Baskı: **Eylül, 2003**
Altıncı Baskı: **Eylül, 2003**
Baskı ve Cilt: **Yaylacık Matbaası**

Ku(r)şun Lezzeti

Selçuk Altun

Kıs(s)a Roman

Orada, insanat yılda iki kez gazete okuduktan sonra kusar ve iyileşmeye çabalardı.

Die Fliegenpein, Elias Canetti

İnsanın, altmış yaşına dek, başına gelen her şey iyidir.

Bad Boy Brawly Brown, Walter Mosley

– I –

Galatasaray Hamamı'na müteveccihen evimden çıkıp, Postacılar Sokağı yokuşundan caddeye ulaşırım. Üzerindeki çamur dokulu tabakaya rağmen gözlerim iğreti taşları arar. Kirli cephesi İstiklal Caddesi'ni esirgeyen yorgun binaların sanal çığlığıyla sarsılmamak için başım eğik yürürüm. Kimi geceler düşümde, gökkuşağından devşirme bir asit yağmuru indirir ve kapı kapı tarihine vakıf olduğum mekân, on dokuzuncu yüzyıl parlaklığına kavuşur.

Ülkenin en ünlü adres parkurunda, reklam mankeni sığlığında seğirten gençlik ordusu siluete dönüşünce kenara çekilirim. Caddenin gerçek *sahipleri;* Said N. Duhani, Salâh Birsel ve Jak Deleon yapıtlarından silkinerek sahne alabilir.

Turnacıbaşı Sokağı esnafı pazar keyfi adına yol ortasında tekmeleşiyorsa Hava Sokağı'na yönelirim. İstanbul Sessizler Kulübü'nün işbu ıssız cenahta direndiğini anımsar gülümserim. Moğol çadırını andıran beş yüz yıllık hamamın arapsabunundan mürekkep aroması dingin sokağa sinmiştir. Şirin kapısına yaklaştıkça takunyaların mızmız ritmi ve kurnaya dökülen nazlı su sesi duyumsanır. Klostrofobik soyunma kabininde inatçı peştamalla cebel-

leşirken nemrut tellağın, "Otuz beşine ermiş bir âdem neden evlenmez?" diye kışkırtmaması için dua ederim.

Veda töreni bitince sendeleyerek hamamdan çıkar, Balıkpazarı'ndan alışveriş yapmayacaksam Tünel Meydanı'na dek yürürüm. Konik metal heykelin arkasındaki neo-klasik binaya saygıyla yanaşırım. Tablo güzellikli cephesini içim titreyerek seyreder, kallavi kapısına nakşedilmiş on bir kutsal harfi safkan bir kısrakla flört edercesine, besmeleyle okşarım.

Altı gün kovan deviniminde kaynayan seçkinler kulübü SERENDIPITY, pazarları istirahat buyurur. İkinci kuruluş yılını idrak ederken, yabancı dergiler girişteki barı ve üst katındaki restoranı, "Dünyanın En İyi On Barı" ve "Dünyanın En İyi Kırk Restoranı" arasında *zikretmiştir.*

Serendipity'nin sahibi benim! O benim yuvam ve galib(a) kaderimdir.

* * *

Kent insanatını "radyasyonlu hortum" gibi vuran "SIĞLIK" ruhuma bulaşmadan bir Pera kuytusuna sığındım dört yıl önce. Bin dört yüz gündür Tünel-Tarlabaşı ekseni dışında nefes aldığım dakika bile sayılıdır. Çürümemek için çürümeye terkedilmiş bir binaya mı hapsolmuş *direniyorum...*

"Yaşamı bir kentte ıskalamışsan, diğerlerinde de ıskalarsın" buyuran neo-Bizans şairi Kavafis'e kandığımdandır; varsıl ve bir başıma olduğum halde İstanbul'dan firar edemedim.

– II –

(On üç yaşından beri günlük tuttuğumu duyunca, "Seksi ıskalamış bir özyaşamöyküsü asla on sayfayı aşmamalıdır" demişti karısını yıllardır, kızını üç aydır düzdüğüm Niko.)

Çok çalışkan, dürüst ve yürekli bir kaymakamın oğluydum, ilkgençliğim Anadolu'nun yoksul noktalarında ziya(n) oldu.

Tembel ve yalaka diye küçümsediği meslektaşları terfi ederken babam partizan milletvekili ve valilerle sürtüşür, topladığı gariban duası ve müfettiş takdirnamelerine rağmen minyatür boyutlu ücra ilçelere sürgün giderdik.

Yerel radyo istasyonlarının asla, gazetelerin iki gün geç ulaştığı/ Manavların ısmarladığı zerzevatın yolda çürüdüğü/ İğreti dükkânlarında sucuk, çikolata ve barbunya fasulye; güdük caddelerinde eczane ve dişçi bulunmayan/ Kasım-Nisan döneminde önce diz sonra insan boyu

yağan kara tutsak ilçelerde ıskalanan yaşamımı irdelemeyeceğim. Ama aynı çatı altında soluduğum her nefesi heder eden karabasanımın *babam* olduğunu itiraf etmeliyim.

Sadist ve sarhoş bir kabadayı şiddetinde kapıyı yumruklarken tüm evi korku dalgası sarardı. Uvertür niyetine annemi haşlarken salondaki perdenin arkasına sinip, titreyerek sıramı beklerdim. "Baban zor koşullar altında önemli sorunlarla uğraşıyor. Sinirliliğini hoşgörmeliyiz" dese de bir tatil gecesi ağlarken bulduğum anneme sarılıp, dedemlere kaçmayı önerdiğimi anımsıyorum.

Anneannemin armağanı minik radyomu karıştırırken üzerime sandalye fırlatıp, dişlerime kazayla değen çatalın gıcırtısı yüzünden başımı pilav tabağına yapıştırması, nefretin gözyaşlarını unutturduğu döneme rastlar.

Sekiz yaşımdayken anneme, "Oğlun meymenetsiz dayılarının kopyası gibi büyümekte Jülide, şimdiden çıyan gibi bakıyor!" diye kükremişti. ODTÜ İnşaat Mühendisliği öğrencisi Ercan Maoizm, A. Ü. Ziraat Fakültesi'ndeki Erkan ülkücülükte karar kılınca ayrı yumurta ikizi dayılarım ve ebeveynleriyle görüşmemiz yasaklanmıştı. (Ercan Dayım gibi kıvırcık saçlı, Erkan Dayım denli mavi gözlü olduğum için de tedirgindim.) Emekli komiser dedemle sesli harfleri yanlış vurgulayan Artvinli anneannemi severdim. Ortaokul bitene dek ideal tatilim Yenimahalle'deki sabun aromalı evlerinden Gençlik Parkı'na gidip, sucuklu tost ve gofret yemekten ibaretti.

Gonca adında bodur ve yeteneksiz bir kız kardeşim vardı maalesef. Ayrı yumurta ikizim olduğu için ağlasam mı/gülsem mi ikilemi içindeydim. Nörotik babamıza kokmuş terliklerini yetiştirmek için fırsat kollayan yağcı kızı asla sevemedim. *Babişkosu* koğuş ağası gibi geriye kaykı-

lıp, "Bu şebek kız salak Seher'e benzeyecek" diye fetva verince kikirdemiştim. Jandarma yarbayı büyükbabam kalp krizinden ölünce, babaannem kocasının arkadaşı dul bir savcıyla evlenmiş. O dönemde *Mülkiye*'de öğrenci olan babam, bu birliktelik yüzünden annesi ve evde kalmış kız kardeşi Seher'i de aforoz etmişti.

Annemse ortaokul Türkçe öğretmeni olarak atandığı Samsun'un Kavak ilçesinde, kaymakam vekili babamla tanıştıktan dört ay sonra evlenmişti. "Baban gençliğinde çok idealistti; iyi niyetinin sürekli sabote edilmesi ve uğradığı haksızlıklar yüzünden giderek asabileşti" derdi (kahr)aman kocası için. Kahvaltıda sümük kıvamında pişirilmiş yumurta akı yedirme ve kıvırcık saçlarımı acıtarak tarama yöntemine rağmen okuma tutkumu ateşleyen içli anneme çok düşkündüm.

Eğitim serüvenim için 11 yaşından itibaren yatılı okullara sığındım. Gonca'nın elendiği sınavı geçip Diyarbakır Anadolu Lisesi orta kısmına girince çifte bayram yapmıştım. Babamla stres dolu birlikteliğim en aza indiğindendir, gece ayazında çişe kalkarken bile mutsuz sayılmazdım. Yaşlandıkça tepki katsayısı düşen babam akademik başarılarımı önemsemezdi. Babamın Kocaeli vali yardımcılığına atandığı yıl ülkenin en prestijli okulu, İstanbul Robert Lisesi giriş sınavlarını burslu kazandığımda alt dudağını bükünce artık emindim; kendisinden daha başarılı olacağımı sezmiş, beni şimdiden kıskanıyordu.

Samsunluyum diye Diyarbakırlılar tarafından "Lazoğli" niyetine hırpalanmadım. Da o diyardan geldiğim için beni "Kürdo" mahlasıyla vaftiz etmeye teşne bir yavşağı *yakındoğu yöntemiyle* caydıracaktım. Ertesi yıl, "Saçlarını daha kısa kestirsen tenis yıldızı Pete Sampras'a benzeyecek-

sin" diyen Sara'yı duymamazlıktan geldim. Saçımı uzatamaz ve Musevi bir kızla zinhar arkadaşlık edemezdim. Üstelik, yasak mönüsüne sezon yenilikleri olarak "gitar (ç)almak" ve "eve blucin pantolonla gelmek" de eklenmişti.

Yükseköğrenim için A.B.D.'ye gitme planlarım vardı, üniversite giriş sınavlarına hazırlanmadım. Duyunca, "Amerika'ya tek yön uçak bileti bile alamayacağımı bildiğine göre sen düş bile görmüyorsun. Hazırlık kurslarına katılmayıp burada açıkta kalırsan mahvederim ulan seni! Bak Gonca'ya, kız köle gibi çalışıyor..." tepkisi hakarete dönüşen babama ilk kez direnince evden kovulacaktım. İstanbul'a müteveccihen son kez Efe Tur otobüsüne bindiğimde, erken tahliye olmuş bir kader kurbanı denli mutluydum. Çokuluslu ilaç şirketinde satınalma direktör yardımcısı, Ercan Dayım'ın Kalamış'taki çatı katı dairesine sığındım. Maoizmden neo-kapitalizme metamorfoz modasına uyan çapkın Dayım kırk beşine dek evlenmemek niyetindeydi.

Yetmiş iki saat sonra telefon eden annemin sesimi duyunca ağlamaya başlayacağını biliyordum. Ertesi hafta "eve dönülecek" talimatı bitmeden babamın suratına, telefonu zevkle kapattım.

* * *

Annemi özlemeyi kanıksadığım yaz tatillerinde, ülkenin önemli turizm ve genel nakliyat kuruluşu Ulusoy'un dış turizm bölümünde stajyer statüsünde çalıştım. Sürpriz otel ziyaretleri yorucu acemilik sürecimin en renkli anekdotuydu. Uluslararası zincirlerin *de luxe* lobilerinde başka bir gezegene inmişçesine heyecanlanırdım. Holding yönetim kurulu başkanı Yılmaz Ulusoy annemin Trabzon Orta-

okulu'ndan sınıf arkadaşıydı. Özel asistanı olarak katıldığım İngiltere ve İtalya iş gezilerinde ilk kez yurtdışına çıkmanın şokunu yaşarken nasıl bir yaşam tarzı düşleyeceğimi de biliyordum.

Rekabet arenası Robert Lisesi'ni dördüncülükle bitirince, A.B.D.'nin en *sıkı* üniversitelerinden Columbia'nın işletmecilik bölümüne kısmi bursla kabul edilmiştim. Hong-Konglu *pigme sıklet* öğrenciler denli hırslıydım ve finansal muhasebe birimine asistan olarak atanana dek karnımı doyurmak için Yılmaz Ağabey'in parasal desteğine muhtaçtım. Yaz tatillerinde kentte kalıp saygın yatırım bankalarında stajyerlik yaptım. Son sınıfa geçtiğim ilkyaz dedem ölünce bir haftalığına döndüğüm Türkiye'de irkildim demek zorundayım. Ulucami'deki cenaze töreninde ailemle sıkıntılı bir birlikteliğim oldu. Annem boynuma hasretle sarılırken, belki de sevinmem için, İtalyanca öğrencisi rüküş Gonca'nın dönem yitirdiğini fısıldamıştı. Karşıyaka Mezarlığı'na giderken, bir kasaba yüksek okulunda öğretim üyeliği yapan Erkan Dayım'ın ilk kez karşılaştığım türbanlı eşi elimi sıkmadı. İstanbul'a Ercan Dayım'ın hantal cipiyle döndüm. Üç yıl önce küfür ettiği rakip şirkete satınalma müdürü unvanıyla henüz transfer olmuştu. Ağzında hödük purosu, bilumum trafik kuralını zevkle çiğnerken bana ülkenin sosyoekonomik panoramasını sundu, "Bir zamanlar *on yılda*, girdiği her *savaştan* alnının akıyla çıkan Türk milleti, son on yılda enflasyon ve devalüasyonla girdiği kaçamak mücadeleden tuşla yenik ayrıldı. Gezegendeki hiçbir ülkenin parasında TL denli bol sıfır yok! Varsıl/yoksul arasındaki dengesizlik uçuruma dönüştü, genel gelir düzeyi düştü. Altmış yaşını aşmış valisine iki bin, sokaktaki genç polisine iki yüz elli dolar

eşiti maaş ödemeyen devlet üç kat fazla memur ve işçi istihdam ederse sonuç verimsizlik ve vurdumduymazlıktır. Ekonomik açıdan bunalan millet bezginleşti, sığlaştı, tepki özürlü oldu. Rüşvet, haraç ve yolsuzluk kanıksandı. Sürekli kriz ortamında hedefe odaklanmayan iş dünyası günlük ve haftalık kararlarla ayakta durmaya çabalıyor. Ülkenin talihsizliği, ileri görüşlü ve dürüst liderlerden yoksun bulunması..."

Gebze dolayında bir benzin istasyonuna ihtiyaç molası için uğramasak panoramik salvo eminim bitmeyecekti. *Hedefsiz kalmış ve günlük yaşayan iş âleminde* kişisel hedeflerime kolaylıkla ulaşabilirdim. Tuvaletten salgılanan iğrenç ötesi kokunun egemen olduğu benzin istasyonunda, İstanbul'a ilk fırsatta dönme kararı verdim.

* * *

Elektriğin geliş-gidiş saatleri bile belirsiz yoksul sınır ilçelerinde, kurt uluması eşliğinde de tevekkülle uyuduğumdandır gezegenin varsıl megapolü New York'ta yutkunmadan direndim.

Derken 1990. Columbia'yı ikincilikle bitirip, Türkiye'deki altmış banka bilanço toplamından üç kez daha büyük kaşalot Amerikan bankasının fon yönetimi bölümünde işbaşı yaptım. Kısa dönem bedelli askerlikten yararlanmak için New York'ta üç yıl çalıştıktan sonra İstanbul *şubemize* atanacaktım. Gün saymak yerine yoğun iş temposunun stresinden arınmak için sürekli edebiyat, müzik ve güzel sanatlara sığındım. Kesin dönüş uçağının tekerlekleri toprağı sıyırdığında elimde Edirne kökenli yazar Elias Canetti'nin aforizma kitabı vardı. İlahi bir gücün mü buy-

ruğuyla, "Bir ülke ki insanatı kulaklarını örtmenin dışında çırılçıplak gezer. Ve orada tüm ayıp, kulak içinde ikamet eder" cümlelerinin altını, kurşunkalemle çizmişim.

* * *

Bir ayda ödenesi vatan borcu aşkına bavulunda otuz çift iç çamaşırıyla Burdur eğitim tugayına teslim olan, mızmız, üç yıl yurtdışında maaş getirili bir işte çalışmak yerine babalarıyla çıkar ilişkisi bulunan şirket bordrolarına usulen eklenen, yemin töreninde *detone* olan yavşak ve kimi basiretsiz âdemciklerle birlikteliğim trajikomikti. Bir kez başını kaldırıp da şirin Burdur Gölü'nü temaşa eylemeyen güruhun, *kitap* okuduğu için takıldığı diğer kişi Virginia Üniversitesi'nde psikiyatri doçenti Derya Erer'di. Onun, ıskalanan uluslararası otorite Prof. Vamık Volkan'ın yardımcısı olduğunu terhis arifesinde öğrenecektim.

Bir adım yükselmek için neyin mubah olduğu belirsiz İstanbul şubesinde, yirmi altı yıllık üst kademe devlet memuru babamın üç katı maaşla *ringe çıktım*. Ülkedeki mebzul spekülatif gelişmeler, güçlü fon kaynağımız ve sektörün henüz duymadığı *exotic* işlemleri hatasız kotarma yeteneğimle kısa sürede piyasanın önemli oyuncuları arasında bulacaktım kendimi. (Televizyonda konuşmacı olarak katıldığım ekonomi programına rastlarsa kapatırken, "Bu oğlan kumarhane işletmecisi denli soytarılaşmış" dermiş babam.) Müdürlüğe terfi ettirildiğim 1994'te ülke şok bir ekonomik bunalım yaşadı ve dört ay içinde TL, dolar karşısında yüzde 229 değer yitirdi. Nice ulusal banka ve döviz türünden borcu bulunan kuruluşun bilançosu bozul-

du, orta ve küçük boy sayısız firma iflas etti. Sektörümüz "kapsamlı hizmet bankacılığı" yerine "yüksek faizli" devlet tahvilinin cazibesine neden mi kapıldı? Kronik devalüasyon yüzde 40-50 bandında seyrederken T.C. Hazinesi ancak yüzde 80-100 aralığında borç bulabiliyordu. İşlem bazında yüzde 100 kâr şansı yakalayan bankalar, TL'ye çevirdikleri döviz fonlarını devlet tahviline plase etmeyi yeğlemişti. Ancak şok devalüasyonlar, işbu saadet zincirini tek vuruşta kırabiliyordu.

14.08.1994 günü Çakal Carlos namlı terörist yakalandığında az şubeli, çok hırslı bir özel bankayla üç yıllık kontrat imzalamıştım.*

31.07.1997 günü yeryüzü; Galler Prensesi Diana, erkek arkadaşı ve şoförünün trajik ölümüyle sarsılırken ben orta ölçekli bir bankanın kışkırtıcı öneri paketini** irdeliyordum. Sermayesinin yüzde 15'i borsada işlem gören bankanın şaibeli çoğunluk hissedarı, yurtiçindeki göstermelik ve yurtdışındaki kayıt dışı servetini de yönetmemi istiyordu. Ürkütücü birikimini ulaştırdığım mertebeden memnun kalırsa özel prim lütfedecekti. İçtiği purodan bile zevk alamadığına emin olduğum macerapereste, "danışman statüsünde çalışmak ve evrak imzalamamak" koşulumu da kabul ettirmiştim. (Ülkedeki, nice marjinal banka gibi son işyerimin de beş yıl içinde tasfiye edileceğini biliyordum.)

Amcasının Cumhurbaşkanlığı döneminde ele geçirdiği sorunlu banka tasfiye sürecine girince bir süre Kartal Özel Tip Cezaevi'nde ikamet buyuran Yahya M. Demirel

* (Yedi yüz elli bin dolar transfer ücreti/dolar bazında üç kat maaş zammı ve özel prim/ Baltalimanı'nda Boğaz manzaralı lojman.)

** (Bir buçuk milyon dolar transfer ücreti/ dolar bazında iki kat maaş artışı/ yurtdışında bir hesaba ödenesi özel prim/ lojman niyetine Yeniköy'de yalı.)

bedelli askerlik yaptığı Sivas'ta 08.08.2000 günü bıçaklandığında, ben tarihi bir uğraş içindeydim. Kişisel servetimin haftalık dökümünü yapıyordum. Yüzde doksanı yurtdışında saklı birikimimin 10.133.285 dolara ulaştığını görünce zevkten tümbeden *titredim.* Kırkından önce düşlenmeyesi hedefime, ülkedeki kaotik ortam sayesinde otuz birimde ulaşmıştım. Gönlümce yaşamak aşkına indiğim dolarize-memuriyet siperinden on yıl sonra zaferle çıkarken, on ay önce vefat eden babamı anımsadım. Altmış yaşını doldurmamıştı ve Ziraat Bankası'ndaki toplam tasarrufu üç bin doları bulmuyordu. Bir dağ köyünde ani damar tıkanıklığına kurban gittiğini duyduğumda, yoksul sınır ilçelerinde mi yitirdiğim çocukluğumu bir çırpıda kare kare yeniden yaşadım.

En geç iki yılda bir atandığı her ücra noktaya varıldığında babam, "Gittiğim ilçelerde Cumhurbaşkanımı temsil ediyorum, bundan büyük onur düşünülemez" derdi. Çalışkanlığı ve dürüstlüğüyle kaymakamlık yaptığı geleneksel sürgün merkezlerinde kendini sevdirmişti. Yörüngesinde çırpındığı aksak sistem idealizmiyle çakıştığında s(tr)esini eve taşır; birini bitirmeden diğerini yaktığı Samsun sigarası eşliğinde, terapi niyetine ailesini sıradan azarlardı. Vali yardımcılığına atandığı yıl, ben evi terk edince, galiba kısmen durulmuş. Annem, "Babanız kendisiyle barışmaya başlamasının acısını günde üç paket sigara içerek çıkarıyor" diye yakınmıştı. Samsunlu olmayı ayrıcalık sayan babamın ölümüne Samsun tütünü neden oldu! Onu Asri Mezarlık'taki ebedi istirahatgâhına teslim edene dek yanımdan ayrılmayan Samsun Valisi, "Celal Ağabey biraz esnek olabilseydi şimdi İstanbul veya Ankara valisiydi" demişti.

Kıdem süresi dolunca kocasının talimatıyla derhal emekli olan annem, "İstanbul'a yerleşip sizler beni torun sahibi yapana dek roman okuyacağım" demişti. Ona Kalamış'ta, kırk dokuz yaşında baba olan Ercan Dayım'a komşu blokta, deniz manzaralı küçük bir daire aldım. Ev sahibi olamadan yeryüzünü terk eden babamın yapı kooperatifine borcu ödenince Acıbadem'deki minik dairesi teslim edilmişti. Konuta Gonca ile sahtekâr kocası Yaman'ın taşınmasına aldırmamakla birlikte, "tapunun onun adına çıkarılması" girişimine onay vermedim. İtalyan Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü altı yılda bitiren *ayrı yumurta* ikizim, annemin ısrarıyla bulduğum rutin işten atılınca *bari* ikiz kız anası olmuştu. Çirkin bebeklerini görüp, "Salt servetim size kalmasın diye evlenebilirim" diye iç geçirdiğimi anımsıyorum.

* * *

İstanbul'da bedenen ve ruhen kavrulurken, yedi yerine sanki on yedi yıl devirdim. Milyar ve trilyonlarla uğraşmaktan kavramsal kaoslara gark oldum. Aldığım işlemsel ve yasal riskler yüzünden sürekli stres içindeydim. Gündüzleri portakal suyu damlatılmış votka içmezsem titriyor, geceleri Valium namlı hapı yutmazsam uyuyamıyordum. Uyursam, nöbetçi karabasan sağolsun, sıçrayarak kalkıyor; yastıktaki benim mi salgıladığım ter katmanını nefes nefese usançla seyrediyordum. Ağzımın tavanında ve dilimin altında saat sektirmeden peydahlanan aftlar yüzünden değil konuşmak, çemensiz pastırma bile yiyemeyecektim. Suratımı krater biçeminde kuşatan sedefler mi nedendir günde iki kez tıraş oluyor, umarsız gözlerim yüzünden ağzımı yıkarken aynaya bakmıyordum.

Don Kişot, Abdülcanbaz ve Bekçi Murtaza denli uçuk babam yüzünden yokluk ve mutsuzluk içinde tükettiğim yirmi yılın acısını fırsatlar kenti İstanbul'da on milyon dolar kazanıp kökten çıkarmaktı hedefim. "Yeter ki bayrağım dalgalansın" coşkusuyla, ıssız dağ köyünde hizmet için çırpınırken öldüğünde, karısına başını sokacak bir ev bile bırakamamıştı babam. Annem, "Devletine sunduğu madalyasız hizmet silsilesinin şerefi üç kuşak torununa yeter" dedikçe sinirlenirdim.

"Varsıl aylaklık" dönemime, huzur içinde bu nostalji kolajıyla gireceğimi beklerken yanılmışım. Yaşamımın kalan her saatini lüks tatil kıvamında harcamak için indiğim yamuk cephede, ruhen ve bedenen geçici yaralar alacağımı biliyordum. Hesapta olmayan, sığ *İstanbul insanatından* bir buzul parçası kararlılığında kopmaya başlamamdı. Kalbinden eteklerine dek çirkin binalarla kentin şeklen *kirletildiğini* duyumsadığımda lise son öğrencisiydim. Yedi yıl sonra döndüğümde sanki tılsımlı bir gaz dalgası dirençsiz kentzadeyi topyekûn mayıştırmıştı. Yeterli ve nitelikli kitap okumayan/ güzel ve görsel sanat izlemeyen/ iş ve kamu dünyasında patlak veren dev yolsuzluklara futbol maçında verilmeyen bir penaltı denli tepki göstermeyen/ ilgi ve birikimsizlik yüzünden ancak magazin dokulu dedikodu irdeleyen/ küflü diskotek ve tavernalarda eğlence niyetine feryat makamında müzikle göbek atan/seçim arifesinde sızmamışsa, ülkeyi kaosa sürükleyen kırk yıllık liderlere oy veresi güruhtan tedricen uzaklaştım.

Trafikten menedilmiş bir kamyonla çarpışan ciplerinde anne, baba ve görme özürlü ablasını yitirince, Virginia'dan kesin dönüş yapan Derya Ereren en yakın dos-

tumdu. Galata Kulesi'ne komşu sayılır, heybetli Doğan Apartmanı'ndaki panoramik dairesini severdim. Mimar sevgilisi Rita'ya inat müze kıvamında döşenen yorgun konutun balkonundan, terapi niyetine Topkapı Sarayı'nı seyrederdim ney müziği ve Gürcü şarabı eşliğinde. Eline geçen miras sayesinde *tertibim* Derya'nın tüm zamanı kutsal projesine ayrılmıştı. Beyoğlu'nun arka sokaklarında çürümeye terk edilmiş iki yüz yirmi iki soylu binanın tanıtıldığı bir sanat kitabı kotarmak için İtalyan-Rus kırması Rita'yla birlikte çırpınıyordu. Yapıtları başarılı bir tanıtım kampanyasıyla piyasaya sunulursa, anıtsal binalardan birkaç düzinesinin satılarak veya kiralanarak kurtulacağını varsayıyordu.

Derya'nın Sıraselviler-Galata hattındaki keşif safarilerine katılırsam rahatlıyordum. Yarı inzivaya çekilmek için o adı kışkırtıcı ıssız sokaklarda dış cephesine ilk görüşte tutulacağım bir daire kollamaya başladığımı farkettim. Sürtük Rita'nın gözdesi marjinal Beyoğlu barlarında da sıkıldığımı anımsamıyorum. Kitapları az satan yazar ve şair ile siftahsız ressam adaylarının tedirgin ama ölçülü ortamını yadırgamazdım. Yadırgadığım, boş mekânlarda tanıştığım nitelikli ve sinirli genç kızların da ilk fırsatta evlenme sürecine meyletmesiydi. Despot babam yüzünden "aile" kavramına alerjim vardı. Da yüz güzelliğine kapılmak yerine birikimine saygı duyacağım, hüzünbaz bir meleğe itirazım olamazdı.

– III –

("Dişi sineklerin bile uğramadığı bir kuytuya düştün" demişti, karısını yıllardır, kızını dört aydır düzdüğüm Niko.)

Serap görmediğimi anlayınca tümbeden irkildim. Kalbim sıkışmaya, dudaklarım titremeye başladı. Gözlerimi kısarak o soylu güzelliğe odaklanırken; ayaklarımın yere mıhlandığını, dizlerimin eridiğini duyumsadım. Göğüs kafesimden kopan buzul parçası yüzünden iliklerime dek donarken, "ilk görüşte aşk" olgusu yaşadığımdandır, unuttuğum dualara hayıflandım. Üstelik o'na hemen sahip olabilirdim; iki penceresinde ve cümle kapısında, büyük harflerle ve üç yabancı dilde "satılık" yazıyordu.

"Tomtom Kaptan Sokağı, No. 30b" adresindeki boş daireyi de *çöpçata(maya)nım* Rita bulmuştu. Beşinci katına tav olduğum altı kattan mürekkep apartman, "A. Yenidünya-1904" imzalı "I. Derece Tarihi Eser" sıkletinde bir anıttı. Postacılar Sokağı'nın kıvrılarak bittiği yokuş başına,

gizemli bir şato gibi yükselerek konuşlanmıştı. Neo-klasik ve *art nouveau* dokulu, sarı maltataşlarıyla bezeli ön cephesi ve zeytin yeşili cümle kapısını, Nazmi Ziya peyzajı niyetine, huşu içinde izledim. Denize doğru efelenircesine yükselen pencere parapetindeki dört Eros heykelinin gülücüğüne yakalandığımda, beşinci katı –içini görmeden– almaya karar vermiştim.

"Daireyi, en üst katta oturan ve tüm binanın sahibi Niko Anadolyadis'e karısı Tina sattırıyor. Son kiracıları Yahudi kız devrilen bir gardrobun altında kalıp ölmüş. Ondan önceki yaşlı Rum kadın intihar etmişti derler. Uğursuz mudur diye yarım milyon değerindeki saray yavrusunu peşin üç yüz elli bin dolara bırakacaklar" diye muştulamıştı Rumca adlardaki son sesli harfleri uzatarak terennüm eden Kemahlı emlakçıbaşı.

Tapuda yetmiş beş bin dolardan işlem yapmak ve yüz yetmiş beş bin doları Cenevre'de numaralı bir banka hesabına havale etmek koşuluyla toplam iki yüz elli bin dolara daireyi satın aldığım 24.05.2000 günü; "Hakkında sekiz soruşturma komisyonu kurulan ANAP Genel Başkanı Mesut Yılmaz, Kurtköy Havaalanı ihalesiyle ilgili komisyonda aklanırken/ Yargıtay 9. Ceza Dairesi, yazar Yalçın Küçük'ün dört buçuk yıllık hapis cezasını onamıştı."

Ağustos sonu itibariyle görevimden istifa ettiğimde, evime yerleşebilmem için iki ay beklemem gerektiğini yinelemişti restorasyon sorumlum mızmız Rita. Mezara dek saklanası sırlar paylaştığım ve trilyonlar kazandırdığım son patronum lojmanda iki ay daha kalmama izin vermeyince müze-otel Pera Palas'a yerleştim. Celal Bayar süitinde 69 hareketli gece geçirdim. *Newsweek* dergisinin bir dönem "Dünyanın En İyi On Barı" arasında saydığı, lobideki

Orient Bar'da renkli bayanlarla tanışmak kısmetmiş. ("Altın Boynuz" diye kutsadığı bezgin Haliç'i en panoramik pozunda göstermek vaadiyle odama soktuğum Finli gazeteci lezbiyen çıkmış, iç çamaşırı ithalatçısı Fransız kadın, "Klaus Kinski denli tedirgin edici gözlerin var" buyurmuştu. Kapadokya belgeseli için Tokyo'dan gelen TV ekibinin kamera(wo)manı Kumiko'yu, gözde yazarı Haruki Murakami'yi bildiğim için de etkilemişim. "Mavi gözlerin için bir öpücük verebilirdim. Murakami okuru olduğun için sabaha dek yatağından çıkmayacağım" demeye çalıştığını sanmıştım.)

Odamdaki, votka destekli "Kavafis'ten şiirler" seansım bitince, Haliç ötesini seyretmek için sallanarak kalkardım. Camilerin eteklerine sarılı bina yığını silueti uğurlarken Istranca-Cilo havzasında heder olmuş günleri özlemiyorum diye, kişisel telkine başladığımı anımsıyorum.

Muzaffer bir komutan edasıyla yuvama ayak bastığım 01.11.2000 günü, reklamcı Nail Keçili Egebank soruşturması kapsamında gözaltına alınmıştı. Bana değişik zaman dilimi, yeni iklim ve yabancı ülke heyecanı yaşatan yuvamda, *sizi* kısa bir tura çıkarıyorum:

Efendim, iki yüz yetmiş metrekarelik prensliğim dördü Boğaziçi Köprüsü'nden Sarayburnu'na dek deniz manzaralı, beş ferah oda ve dört servis ünitesinden ibaret. Yüksek tavanlar dantela dokulu kartonpiyer, yorgun döşemeler ince marköteri silsilesiyle bezeli. Yatak odalarına zambak desenli pembe duvar kâğıdı, kalanlara açık sarı yağlıboya özgülenmiş, cilalı maundan heybetli kapı ve antika radyatör takımı değiştirilmeden korunmuş. Binanın ön yüzüyle, sokak cephesini buluşturan silindirik kesiti, on iki bin kitap kapasiteli kütüphane ve çalışma odası ola-

rak düşünmüştüm. Marköteriler kapanmayacak şekilde, döşemelere Şirinoğlu imzalı ipek halılar seçildi. Yatak odalarına Şükriye Dikmen, Nuri İyem ve Leyla Gamsız'dan nü, diğerlerine Oya Katoğlu'ndan naif tablolar asıldı. "Yalınlıkta derinliğe" ulaşmak adına, evim *minimalist* mobilya ve gereçlerle donatılmalıymış. (Milano'dan ithal edilenler düşünülürse, "yalınlıkta pahalılığı da" yakalamıştık.)

Binanın önünde, donuk döşeme taşlarının Bizans kalıntılarından (ç)alındığını düşündüğüm garip bir bahçe var. Metruk mekândaki kör çeşmeyle kel sedir ağacı komik bir ikili oluşturmuş. Çapı bir metreyi, boyu binanın üçüncü katını aşan anıt ağacın İstanbul'un fethini gördüğü söylenir. Yüzyıllardır cebelleştiği amansız poyraz yüzünden tüm kuru dalları sağa yatmıştır. Bazı basın organlarının kışkırtmasıyla, İstanbul'daki azınlıklara ait işyerlerinin çeşitli gruplarca tahrip edilip, yağmalandığı 6-7 Eylül Olayları'nda güya sokağa taşan gizemli kokusunu yitirmiş, son yirmi yıldır bezgin dallarına kargalar bile konmaz olmuş. Doğduğu dairede kikirdeyerek ölümünü mü bekleyen Niko, "6-7 Eylül kâbusundan beri üşüdüğüm her gece, Galata-Taksim hattındaki yaşlı binaların inlediğini duyumsarım" demişti.

Santa Maria Draperis Kilisesi, Saint Louis Manastırı ve Terrae Sanctae Şapeli kıskacındaki evimin yanından inen sokak; yetmiş metre boyunda, iki buçuk metre eninde yokuş ve on altı yorgun basamak sonra kartpostal güzellikli tarihi meydanda biter. Osmanlı İmparatorluğu döneminde büyükelçilik için inşa edilmiş sağdaki Venedik ve soldaki Fransız sarayları, dünyanın en görkemli başkonsolosluk mekânları payesiyle sabırla (s)aklanmaktadır.

* * *

Nakit ve menkul değer portföyümü değerlendirdiğim kısa seanslar dışında, saat-gündüz-gece-mesai-takvim gelgitinden sıyrılıp rahatlamıştım. Artık yaşamım *non-stop* bir tatil maratonundan ibaretti. "Zamanımı planlamak" için bile zaman ayırmamaya ant içmiştim. "Babamın, devletine sunduğu hizmet şerefinin üç kuşak torununa yeteceği..." fetvasının da rüzgârıyla, toplum yararına çalışır görünme niyetim –tövbe– yoktu! Krakow'dan Cape Town'a/Sidney'den Vancouver'a/Havana'dan Rio'ya önce Atlas'larda adlarına ışınlandığım işbu kentlere, tek başıma yolculuklar düşlemiştim.

Kısmet mi değilmiş? (Evimin siftah temizlikçisi Oltulu Nasip'in bir sakat çekmecede bulduğu zarfın sahibini arayacakmışım...) O pembe zarfın önündeki "Sayın Volga Pasin, Asmalımescit Sokağı, No. 33b/1" adresi ve arkasındaki "Göndere(meye)n: Raşel Kanetti" satırı tarafından, kaçamak düşlerimde bile takip edildim.

Kadersiz Kanetti evimin son kiracısıydı. Onun bir kaza sonucu ölümü nedeniyle satılığa çıkarılan dairenin sahibi olduğumu anımsayıp irkildim. Niko, "Kırkına yakın, alımlı ama içine kapanık bir kadındı. İki yıl boyunca güldüğünü görmedim. Ailesinin İsrail'e göç ettiğini, cenazesini almaya geldiklerinde öğrendik. Çevirmenlik ve yaz okullarında sanat tarihi okutmanlığı yaparmış. Üç odasını boş, gerisini karanlık tuttuğu evde; alkol eşliğinde klasik müzik dinler, sık sık ağlardı" demişti.

"Ege"nin kentsoylu erkek bebelere özgülendiği kavramsal kaos ve uydurma adlar diyarında, *Volga*'nın da erkek olduğuna emindim. *Tolga*'yla arasındaki zengin kafi-

yenin mi telepatisiyle, bun dolu bir kış sabahı onun peşine düştüm. Yarı metruk binanın küflü *adresgâhında* üç sırık Ganalıyı görünce bodrumdaki "Yeşil Eğin" büfesine hamle yapmışım. Real Madrid forması içinde kasılan kavruk kalfanın, Volga'nın adresini verirken beni kuşkuyla izlemesini bekliyordum. Komşu Gönül Sokağı'ndaki mekânda, ağda seanslarını böldüğüm üç *Kievli piliç* tarafından azarlandım. Yılkı binasının bodrumundaki esmer maden suyu bayii, kırk yıllık bir Aziz Nesin öyküsüne sırıtarak yoğunlaşmıştı. Aksansız Türkçesiyle, "Birbuçuk yıl önce Volga değil ama Olga adında kart bir fahişe geldi, dört ayı dolmadan *siktirip* gitti" derken bıyıklarını da burmuştu.

Dönüşte kendimi "Mektubu okuma hakkım doğduğuna" ikna edemedim. İstiklal Caddesi'nin anti-müzik kasetsatar siperlerinden hızla uzaklaştım. Antika asansöre girerken, yorgun vapur kornaları uzun bir öğle uykusu için kışkırtmaya başlamıştı. Geceyarısı evime baskın yapan satranç özürlü Niko, "Raşel'e kadın kıyafetiyle de uğrayan erotik bir travesti onun yakın dostuydu. Olga ile Volga'nın aynı kişi olduğuna iddiaya girerim" deyince heyecandan titredim. Ve yarım zekâlı üst kat komşuma, teşekkür yerine son oyunda mat oldum.

* * *

(V)olga'nın (p)eşine düşmeden, hadi size renkli komşularımı tanıtayım:

Altlarındaki fakirhanem dışında binanın sahibi minyon Niko, heybetli karısı Tina ve dul kızı Aliki altıncı katta yaşarlar. "12 Eylül 1980" askeri harekâtı arifesinde Atina'ya *tüyen* Niko Anadolyadis doğduğu evde ölmeye ant

içerek, iki yıl sonra Tomton Kaptan'a ricat etmiş. Enflasyonun iki katı yasal faiz geliri sağlanan âlemde, baba zanaatı tefecilikten soğutulmuştur. Servetini ençoklamak için sabahları, caddedeki banka şube müdürleriyle faiz pazarlığı yapması yeterlidir. Hafta içi akşamüstleri, yeşil çuha masa örtüsünden asla vazgeçmeyecek bir Tepebaşı kıraathanesinde, yarım yüzyıllık ahbaplarıyla okey oynar. İlk karısı, kıllı Aliki'yi doğururken ölünce on yedilik baldızı Tina'yla evlendirilmiş. "Benden daha yoksul ve mutsuz hocaların öğreteceklerine inancım kalmamıştı" savıyla lisede eğitimini noktalar. Yaşını soranlara, "2x31" der ve maalesef çiğ bir espri güldestesi vardır. İşbilir karısı Tina her fırsatta Atina, Hanya ve Canberra'daki akrabalarını tek başına ziyaret eder. Emekli gülle atıcısını andıran fiziğine rağmen yatakta orta sıklet güreşçi denli enerjik ve verimlidir. Parfüm deposu şiddetinde kokan otuz birlik yeğeni Aliki, babasının toplamı elliyi aşan kiracı tayfasıyla cebelleşir. Bologna Üniversitesi'nde, adını telaffuz edemediği Umberto Eco'nun öğrencisi olduğu iddiasındadır. Görücü kanalıyla evlendiği Selanikli hısım oğlundan neden ayrıldığını bilen yoktur. (Bence, vatanındaki sığ TV kanallarını da özlediğindendir.) Koynuma gönüllü girerken, "Teyzeme yaptıklarının aynısını isterim" diye inlediğini anımsıyorum.

Kalan katlarda, hiçbirinde ikiden fazla insanın barınmadığı, ikişer daire vardır. Dördüncü kat sokak cenahında, üç kıtada Banco di Roma şube müdürlüğü yaptığını vurgulamak için fırsat kollayan Aldo Lazzaro yaşar. Niko, "Bu adam otuz yıldır altmış yaşında gösterir ve aynı giysilerle dolaşır" demişti. Soylu bir kadına rastlamadığı için mi evlenmeyen mason Lazzaro'nun Ram ve Ses namlı iki

nemrut siyamkedisi vardır. "Annesinin son Bizans İmparatoru Konstantin Paleologos soyundan geldiğini" kendisinden, babasının maceraperest ve piç bir İtalyan olduğunu Tina'dan işitmiştim.

(Mükerrer dul ve dönme kılıklı bir Amerikalı kadın uğruna tahtından feragat eden İngiliz Kralı VIII. Edward'ı anımsarım, ona yokuşta bastonuyla patinaj yaparken rastlarsam.) Uzun öğle yemeklerini tek başına Rejans'ta yer. Cuma akşamları, sadık dostu kambur bir Rumla Boncuk Restoran'da *demlenir.* Genellikle, matbaanın icadından önce kotarılmış yapıtlar okur. Constantini Manassis'ten *Breviarium Historicum*'u Türkçeye çevirdiği iddiasındadır. Yeni yılı, kız kardeşi ve yeğeniyle karşılamak için iki günlüğüne törenle Cenova'ya gider. Kehribar, sedef ve balık dişi tespih biriktirir. Bir gece yarısı mızmız asansörde rastladığımda, yanımdaki Rus balerinden güya gözlerini kaçırarak, "Altmış dokuz yıl daha yaşamak istiyorsan asla evlenmeyeceksin Tolga!" demişti.

Duayen Lazzaro'nun karşı komşusu Ufuk için Niko, "Kimden duyduğumu söylemem ama bu adam sünnet de olmamış" buyurmuştu. Profilden otuz, önden kırk beşinde gösteren köse Ufuk, Florya'da sosyetik bir seranın müdürüdür. Aşırı düzenli evinde *exotic* bir limonluk havası egemendir. Duvarlar, Wye College'dan aldığı ziraat mühendisliği diploması dışında, lale ve orkide gravürlerinin işgali altındadır. Yunan efsanelerinden ödünç adlarla vaftiz ettiği bitkilerine, sürekli söylev ve flütle konser verir. Bala alerjisi olan kırılgan kiracısı için Tina, "Bu oğlan formülünü bulup saksılarıyla seks bile yapar" demişti. Kendisine "kaltak" dedirttirmek için sırdaşı Aldo'yu kışkırttığını biliyorum.

İğneadalı Ufuk Verel'in altında tiyatro gişe âmirliğinden emekli Despina ve oğlu Teo oturur. Ördüğü aykırı renkli hırkaları asla bitiremeyen Despina ve müzisyen oğlu, caddenin küflü sinemalarından çıkmazlar. Yaşdaşım Teo beş yaşından beri kördür; kilise ve pavyonlarda org çalar. "Kiradan muaf" kuzeni için Tina, "Beyoğlu'ndaki tüm azınlık cemaatini hane hane bilir" demişti. Despina Abla, üç ayda bir Melbourne'dan para yollayan trafik polisi kızına sürekli dua eder. Balıklı Rum Hastanesi'nde muhasebecilik yapan topal kocası, Heybeliada vapurundan Bostancı iskelesine atlarken denize düşüp boğulmuş. Niko, "Bu çirkin ve geveze karıdan kurtulmak için bence Yorgo intihar etti" demişti.

Otuz yıldır altı numaralı dairede yaşayan seksenlik İzak ve Etel Delgado, binanın en uyumlu ve nazik çiftidir. Bir petrol şirketinin hukuk işleri müdürlüğünden emekli olunca aldığı kıdem tazminatıyla Matisse tabloları saklı müzelere koşturan Bay İzak, üç bin sanat kitabı ve ansiklopediden mürekkep kitaplığında yaşar. Müzayede kataloglarına asker ressam maddeleri ve *Sanat Dünyamız* dergisine –İshak Mutlu mahlasıyla– deneme yazar. Tina, aklına geldikçe, "Bu moruk, Yahudi cemaatinin yüzkarası mıdır?" der. Bayan Etel, salı ve cumaları Ayaspaşa'da, kalan üç sırdaşıyla briç oynar. Robert Kolej'i bitirdikten sonra Princeton Üniversitesi'nde matematik, Berkeley'de fizik doktorası yapan oğulları Hanri, İstanbul'a dönünce geçirdiği bunalım yüzünden yirmi yıldır Şişli'deki La Paix Hastanesi'nde tedavi görmektedir. Fahri filozof Niko, "Oğlan ülkedeki kaos ötesi karmaşa yüzünden üşüttü" buyurmuştu.

Turgutlulu Delgadoların altında, tek yumurta ikizi Harun'la Aron Roditi yaşar. (Aynı evde yaşayan, ayrı yumurta bacıları nobran Suzan'la birlikte üçüzdürler.) Caddedeki

bakımsız binalarının giriş ve üst katında baba mesleği sahaflıkla iştigal ederler. "Nissan" namlı kuruluş için Bay İzak, "Yeryüzünün önemli Musevi sahaflarındandır" demişti. Hiçbir konuda ayrı görüşleri yoktur. Telepatik bir kurgulamayla, kendilerine yöneltilen soruyu hangisinin yanıtlayacağı bellidir. Geceleri, doldurulmuş av kuşlarıyla dolu salonlarında Yidiş klasikleri okumazlarsa "Go" oynarlar. Hafta sonları, Süryani kabzımal Muteber'le Istranca Dağları'na ava giderler. Av yasağı başlamışsa Niko'ya göre, "Otuzbir çekmek için caddenin sidik kokulu pavyonlarına sığınmışlardır." Tina'nın Michael Douglas'a benzettiği ellilik ikizlerle, özgün seks fantezileri yok değildir. Maçka'daki baba mirası dubleks daireye kurulan şirret Suzan'dan, biraderlerin ödü kopar. Tefeci kocası Avram'ın kurşuna dizilmesinden kırk gün sonra bacılarının, oğlu yaşındaki briç hocasıyla kırıştırmaya başladığını bilmezler. Balatlı babalarını ve Karamanlı bir imamın kızı olan annelerini Kudüs'te otobüslerine girişilen bombalı saldırıda yitirmişlerdir.

Yedi yıl içinde iki eşinin vefat ettiği Pangaltı'daki dairesini satıp Tomtom Kaptan'a sığınmış yetmişlik Aram Karaoğlanyan, Bağ-Kur'dan aldığı yüz otuz dolar eşiti emekli maaşına küfür ve hastalanmamak için sürekli dua eder. Uzun suratı, kalın kaşları ve heybetli bıyıklarıyla Aram'ı Bitlis kökenli, Ermeni yazar William Saroyan'a benzetirim. Başından kalpağı, elinden lal tespihi eksik olmaz. "Nasılsın" diyenlere boğacakmış gibi bakar. Neo-nihilist Niko, "Kapalıçarşı'nın en dürüst kuyumcusuydu. Tanrı sümsük Aram'a çocuk bahşetmeyip, karılarından kurtararak ödüllendirdi" buyurmuştu. İnşaat çivilerinden kotardığı erotik Afrodit heykellerini serpiştirdiği salonunu severim. Sıkıştıkça Raffi Portakal müzayedelerinde hat levha, gümüş

kakmalı ağızlık ve altın armudiyelerini satacaktır. Başucundaki süslü kavanozda yaşayan mor balıklarla (Agop ile Takuhi) birlikteliği, evliliklerinden daha uzun sürmüş.

Giriş katında, Niko ile Aliki'nin sık sık tartıştıkları bir numaralı daire Anadolyadislerin iş merkezidir. İki numara, Davut hazretleri teşrif edene dek boş kalacaktır.

* * *

Komşularımın içinde otomobil sahibi olan yoktur. Antika kapı zilleri ender çalınır. Birbirlerine çok düşkündürler. Her ayın on beşi akşamı sırayla bir dairede toplanırlar. Onları tanıdıkça tekdüze yaşam tempomdan *bir süre* rahatsız olacaktım.

* * *

Çetrefilli dostlarının yanında bir hafta konaklasa da sonraki deliğine ipucu bırakarak kaçacaktı sağolasıca. İstiklal Caddesi'nin kışkırtıcı hinterlandında, merak katsayım artarak aradım (V)olga Pasin'i.

Dolar bazında ve acemice bahşiş saçarak kimi *sokakzadeyi* işkillendirmişim; Balyoz Sokağı'nda muhbir, Şahkulu Bostanı'nda pezevenk niyetine hırpalamaya yeltenen oldu. Çukurcuma'daki izbe çatı katının mor bornozlu sultanını, hem rock'çu Freddie Mercury hem de soprano Maria Callas'a benzetmiştim. Emanet mektubu görünce, Volga'nın "İn(s)anılmaz" adlı kulüpte sahneye çıktığını muştuladı. Teşekkür edemeden kapanan kapı önünden hemen ayrılamadım. Karton biçemli ahşaba, "Yurttaş Kane" ve "Civciv Çıkacak Kuş Çıkacak" namlı film afişleri özgülenmişti.

* * *

Cuma gecesi ürpererek yola koyuldum. YKY Kitabevi'nin vitrininde *Cogito* dergisini görüp mektubu unuttuğumu anımsadım. Panik içinde eve döndüm. Sıraselviler'de deniz fenerini andıran yorgun binayı sonunda buldum. Cümle kapısındaki paslı avukat ve doktor levhalarını teker teker okudum. Bodrum katındaki marjinal mekâna, "Sayın Pasin'e" verilesi zarf olmasa giremeyecekmişim. İğreti sahnede füzyon-caz katili kuartet utanmadan bis yaparken klostrofobik salonun *kopuk* tiplerini, masa masa izledim.

Yanlış ve kirli kadehteki ılık votkayı bitirirken kulübün detone *jokeri*, "Volg-Show" adlı gösterinin sanatçısını anons ediyordu. Işıklar ıkınarak söndü. Pachelbel'den *Canon* nağmeleri salonu teslim alırken projektör acemi darbelerle sahneyi taradı. Cılız ışık huzmesi sahneye kararlı adımlarla çıkan kişiye odaklandığında seyirciden takdirkâr uğultular yükseldi. Tespihli yarısı erkek, yelpazeli yarısı kadın kamuflajındaki (V)olga, hazırunu küçümser gülücüklerle selamladı. İnandırıcı kadın sesiyle, "Giriş parçamın kompozitörünü bilen ilk âdeme huzurunuzda vereceğim" dedi. (Terlemeye başladım.) Yanıt yerine iki masa kikirdeme cesaretini gösterdi. Havvagillerden de çıt çıkmayacağını biliyordu, "Beni şaşırtmadığınız için topunuza teşekkür ediyorum" hakaretiyle tiradına başlayacaktı. Önce edebiyat, sanat ve müzik özürlü kentsoylulara veriştirdi. Tepki özürlü lümpenleri ve şaibeli politikacıları aşağıladı. Sokakta yürümek ve *hacetini gidermekten* aciz insanatımızın Avrupa Birliği'ne hangi yüzle aday olacağını sorguladı. (Ben bu yetkin ikiliyi kime benzeteceğim?) Iskalandığını iddia ettiği yazar ve şair, kafe ve restoran, tiyatro oyunu ve film, semt ve

anıtsal binalar saydı. Panflüt çaldı. On yıldır evli çiftin bir hiç yüzünden başlattığı trajikomik kavgayı canlandırdı. (Buldum! Gizemli aktör Klaus ve hüzünbaz kızı Nastassja Kinski.) Erotik fıkralar anlatırken, iskambil kâğıtlarıyla illüzyon numaraları kotarıyordu. Sığ TV kanalları ve lotaryacı gazetelere yüklendi. Finalde garsonların sıntarak dağıttığı samankâğıdında, gazetelerden alıntı "Türklere Özgü 13 Gülün(mey)esi Ölüm Nedeni" sıralanmıştı:

1. *600 tonluk pres makinelerinin arasından emekleyerek geçip, 2450 santigrat şiddetindeki fırında sigara yakılması,*
2. *Bir berberin müşterisini rahatlatmak amacıyla aniden sağa sola çevirdiği boynun kırılması,*
3. *Mideye kaçan sineği öldürmek için gırtlağa haşere ilacı püskürtülmesi,*
4. *Katta olmayan asansöre binme girişimi,*
5. *Nüfus sayımı nedeniyle bomboş olan otoyolda bir sayım görevlisinin bariyerlere dalması,*
6. *Balkondan aşağı işerken, çiş halkasının elektrik telleriyle buluşması sonucu cereyan çarpması*
7. *Elli kişinin sıkıştığı balkonun çökövermesi,*
8. *Olay D. İ.'nin G. namlı tankerinde geçmiş: Üçüncü mühendis kimseye haber vermeden kontrol için buhar kazanına inmiş. Ardından, "Bu kazan kapağı neden açık?" diye sinirlenen diğer yetkili kapağı hızla kapatacaktır,*
9. *Haşeratı yok etmek için henüz ilaçlanan yatakta uykuya dalınması,*
10. *Baba oğul aynı işyerinde değişik vardiyalarda çalışmaktadır. Mobiletle biri işe gelir, diğeri*

giderken, sert bir virajda karşılaşırlar. Selamlaşmak isterken hızla çarpışacaklardır,

11. *Trafik kazasında hafif yaralanan kişiyi hastaneye yetiştirmeye çalışan ambülansın ağır kaza yapması,*
12. *Kafasında mermer kırdırmaya çabalayan medyatik karatecinin travma geçirmesi,*
13. *Elektrik direğine yaslanıp ayakkabısına kaçan taştan kurtulmak için ayağını silkeleyenin kafasına; adama cereyan çarptığını sanan bir Laz tarafından kürek ve kalasla vurulması.*

Listeyi *hazırun* denli komik bulmadım. Salondaki alkol aromalı kahkaha dalgasının dinmesini beklerken kadın yarısından sahnede soyunan Volga'yı izledim. Kırk yaşlarında, oldukça alımlı bir erkekti. Ellerini havaya kaldırıp, "Okuduklarınıza ekleyecek sözüm yok. Yatacak yeri olanlara iyi geceler" dedi. "William Tell uvertürü eşliğinde sekerek sahneden uzaklaştı. Israrlı ıslık ve alkış silsilesine icabet etmeyeceği anlaşılınca, *bahşişkâr* şef garsonun peşinden kulise indim. Telefon kulübesi boyutlu odada nefes nefeseydi. "Size bir mektup getirmiştim" demeye çalıştım. Uzun parmaklarıyla aldığı zarfı incelemeden iğreti komodinin üstüne attı. İri siyah gözlerinin yüzüme birden odaklanmasından rahatsız olmuştum. "Pete Sampras'a benzediğin için düzinelerce kız düzdüğüne eminim" dedi. Derhal kapıya seğirttim. "Hemen kaçma horozdan korkan oğlan" diye kikirdedi. "Giriş müziğinin kompozitörünü bildiğin halde neden yanıtlamadın?"

"Ödülü beğenmemiştim. Konu açılmışken, kapanışın Rossini'yle yapılması daha etkileyiciydi" dedim.

İstiklal Caddesi'nin arka sokaklarına dalarken, lanetli bir emanetten kurtuluşun hafifliğini duyumsamıştım.

* * *

Aylık net faiz ve fon gelirimi (yüz yirmi beş bin dolar) hesaplarken, babamın aybaşlarında aldığı piyango biletini besmeleyle cüzdanına saklama törenini anımsadım. Konyağımı tazelemek için doğrulurken mızmız kapı zili dost bir elle buluşmuşçasına nazlanmadan iki kısa/bir uzun çalacaktı. Kapıda sırıtmaya çalışan Volga'yı görünce pek şaşırmadım. Buruşuk blucin takımı içindeki şilebezinden, yakasız kirli gömleğiyle de alımlıydı. Evden bir saat önce çıkmışçasına pişkin tavırla, "Donuma etmek üzereyim" diyerek misafir tuvaletine koşturdu. Ardından salona geçeceğini varsayarken yanılmamışım. CD rafından seçtiği Bruch'u zorlanmadan Bang&Olufsen müzik sistemine yerleştirdi. Gömlek cebinden kendisine otuz altı saat önce teslim ettiğim zarfı çıkararak, "Bu içli veda mesajını biriyle paylaşmam gerekiyordu" dedi. Güya yarım hevesle ama saygıyla eğilecektim titreksi cümlelere:

"Volga, Volga, Volga,

Kaç satırlık bir veda pusulası yazacağımı ve yazdıklarımın eline geçip geçmeyeceğini bilmiyorum. Tek bildiğim, "artık dayanamayacağımdır" Güzelim!

İki gizemli sapkınlığım vardı; önce İstanbul'un saklı geçmişine sonra münzevi bir estete âşık oldum.

Onlara kavuşmak yerine ortak tuzaklarına düştüm. Beni hedefe ulaştırmayan çabalarım yüzünden pişman değilim. Arkamdan hiç olmazsa "sığ bir kadındı" denmeyeceğini biliyorum Güzelim!

Bizans'la ilgili dev kaynaklarım, son kez, bak nasıl işe yarayacak. Bir "ev kazası" sanılması için önce kitaplık rafını devireceğim. Armağanın seccadenin üzerinde kitaplardan mürekkep bir küçük labirent kuracak, sonra meyhoş başımı hava almayacak şekilde içine hapsedeceğim. Nobelist yazar ve hısmım Elias Canetti'nin, "Yeryüzü beş dakika içinde çöle dönüşecek olsa, tutunulası tek kitaplar var" dediğini de anımsatırım Güzelim!

Raşel Kanetti"

Şiirsel veda notunu üç kez okudum ve yazarını tanıyamadığım için hayıflandığımı duyumsadım. Volga, "Anı saklamayı beceremem" diyerek iade ettiği emanetiyle beni etkileyeceğini biliyordu. Onun intihar ettiğini sır olarak saklamaya birlikte karar verirken galib(a), yaşamımdaki en yakın iki dostluktan ilkinin temelleri atılmıştı. O, "Edirne kökenli olduğunu bildiğim Elias Canetti'nin, Raşel'in hısmı olduğunu bilmiyordum" girizgâhı ardından dramatik ilişkilerini de özetlemişti: "Yakınlarının Çela diye çağırdığı Raşel'le çevirmenlik yapan arkeolog yeğenimin partisinde tanışmıştık. Ben Sırp kökenli, bıçkın bir basketbolcuya tutulana dek ateşli bir ilişkimiz oldu. Ama ölümüne dek dost kaldık. Sanat tarihi doktoru ve antik İstanbul tutkunuydu. Princeton Üniversitesi'nde Osmanlı Saray mimarı Antoine-Ignaice Melling hakkında ihtisas,

Cambridge'te İstanbul'un ıskalanmış Bizans ve Osmanlı yapıtları konusunda doktora yapmıştı. Tek dileği eğitimiyle ilgili bir göreve atanarak İstanbul'da kalmaktı. Neden ayrıldıklarını anlatmadığı varsıl sevgilisinin engellemesi yüzünden gönlünce bir iş bulamadı. Sığ mı bulduğu çevresinde köklü dostluklar da kuramamıştı. Dünyanın en iyi okullarından diplomaların var, neden yurtdışında şansını denemiyorsun dedikçe, benim bu kentten ancak ölüm gider şiddetinde tepkide bulunurdu."

"Kentin en küçük ve en lezzetli balıkevidir" diye sürüklediği Karaköy Balıkçısı'nda Volga'nın yaşamöyküsünü dinlerim diye boşuna heveslenmişim. (Kâğıtta levreğini bir cerrah titizliğiyle bitirmesi de etkileyiciydi.) Akşamüstü ayazında Tünel yokuşunu yürüyerek aşma fikrinden çok, ilk fırsatta sağ koluma girmesinden tedirgin olmuştum. Gramofon Bar'a ulaşana dek bedensel kontağından kurtulmak girişiminde bulunamadım. Yeterince konyak tükettiğime emin olunca tiradına başlayacakmış: "Ben gökkuşağı denli renkli bir yaratığım ve geçen gece, o sidikli kulüpte izlediğin, en renksiz yüzüm bile değildi dostum. Babam aşırı hırslı bir müteahhitti. Alman Lisesi'ni bitirdim. Talimatı doğrultusunda Aachen Üniversitesi'nde mimarlık okuyup, Columbia Üniversitesi'nde *master* yaptım. Ama soylu bir Beyaz Rus olan anneannemin yönlendirmesiyle beş yabancı dil öğrenip; cümle klasik romanları okumuş, oyunları izlemiş ve müzeleri de gezmiştim. Amerika'dan döndüğümde İstanbul'a yarı yabancı bir estet ve gurmeydim. Babamın işyerindeki görevimden ikinci gün firar ettim. Bir lütuf veya ceza mıdır, hoşlandığım tüm kadın veya erkekleri ele geçirmeyi başarmışımdır. Anneciğim vefat edince kaknem ikiz ablalarımın kışkırt-

masıyla aileden aforoz edilecektim. Geceyi keşfettim ve ona sığındım. Pes etmek üzere olduğum hedefim, kent geceseverlerine nitelikli bir 'uğrak terminali' kurabilmekti. O âlemin sığ eğlence girişimcilerini ikna edemediğim öylesine özgün projelerim var ki! Belki bir başka sefer beni dinler, fizibiliteleri açısından görüşlerini dile getirirsin. Sokak sokak iz sürerek bana ulaştığına göre yaşam tarzım hakkında ağıt yakmama gerek yok. Geceyi gönlümce sevmenin kefaretini ödüyorum. Mutlulukla mutsuzluğu harmanlamayı becerdim. Sığınacak son limanım Yüksekkaldırım'da vurmalı müzik aletleri satan dayımın oğlu İskender'dir. Ezeli bekâr kuzenimin dükkânının üst katında; günde on saat solo bateri ve darbuka kasetleri dinlenesi minik bir dairesi vardır..."

Yanıt sıram gelince özetleyeceğim renksiz yaşamöyküm nedeniyle onun renkli cümleleri tükendikçe, tedirginlik katsayım giderek yükselecekti. İkimizin de majestik Columbia'dan diplomalı olduğumuz ortak noktasından sonra saçmalamaya başladığımı anımsıyorum. Kırk yerine otuz bir yaşında "On milyon dolar kazanma hedefime" ulaştığımı kustuğumda, gözleri bir Charles Dickens antikahramanı şiddetinde açılırken, dudaklarının iştahla titrediğini de unutamam.

– IV –

("Biseksüel zatla dost oldun, Kürt Davut'u himayene aldın, bir yerine bir şey kaçmasın Tolga" diye kikirdemişti karısını yıllardır, kızını beş aydır düzdüğüm Niko.)

Ne Volga'nın *akıntısına* kapıldım, ne de onun *kıyısından* uzaklaşabildim. "Birikiminin birkaç aylık faiziyle sana değil kentin, yeryüzünün en *klas* barını kurarım" diyerek önümde diz çöktüğünde tanışalı üç hafta mı olmuştu? Müstakbel agorasını gezince, boş lakırdısını duymadığım hınzır estete sonunda "evet" diyecekmişim.

Tünel Meydanı'ndaki Alexandre Vallaury tasarımı dört katlı bina "Bon Marche" rütbesiyle 1904'te kent yaşamına karışmış. Gramofon Bar'da uygun masaya tünemişsek; maltataşlarıyla örülü neo-Grek cephesindeki, görkemli pencereleri (otuz bir adet) sayardım. Deri aksesuar ihracatçısı eski mal sahibi; girişi bar, diğer katları butik

olarak canlandırmak için çırpınırken malum cendereye kapılacak; döviz kredisiyle büyüyen firması devalüasyonsal darbe yiyince, alacaklı banka işbu mülke el koyacaktır. "I. Derece Tarihi Eser" binanın beş yüz metrekare boyutlu girişinin altyapı işleri bitirilirken, hesapsız ama zevkli mal sahibinin intihar ettiği anlatılır.

Volga'nın etkin dostları kanalıyla boş binanın giriş katını, uygun bedelle kiraladım. Hazret, şimdilik adsız barın, piyasa koşullarında maaşlı ve ciro üzerinden prim alan yöneticisi olurken ben yalnızca mali işlerle uğraşacaktım. İlk yaşamsal projesini nisan sonuna yetiştirmeye ant içtiğinde, Dua adında esmer ve gerçekten alımlı bir kadınla birlikteydi. Otuz yaşlarındaki suskun sevgilisini her fırsatta alıcı gözle izlerdim.

* * *

Ocak-Şubat dönemini Sidney-Havana-Rio sıcak hattında, *iyi geçirdim.* Karnaval mahmurluğuyla sızdığım sabah küfrederek de susturamadığım telefonda annem, "Oğlum, Mehmet İsa Efendi'yi anımsar mısın?" demişti.

"Anne ben bu ıssız sokağa anımsamak değil unutmak için sığındım" diyemezdim maalesef. Çünkü Mehmet İsa namlı saf ve tonton adam, babamın en renkli makam şoförüydü.

Rahmetli babam zorunlu *şark hizmetini* Mardin'in Derik ilçesinde tamamladı. Merkez İlkokulu'ndaki ilk ayımızda Gonca ilgi odağı mı olabilmek için, "Beni köpek ısırdı" diye tutturacaktı. Sağ dizinde ısırık izi bulunmamasına rağmen *babişkosu* onu annemizle birlikte aşı olmak üzere kırk günlüğüne Diyarbakır'a gönderince, zevkten

ben kudurmuştum. Mehmet İsa Efendi, Türkçe bilmez buyurgan hanımı Hatice ve "Çepo" namlı çolak oğlu Ali Musa'nın bana kırk gün boyunca, panik içinde koşuşturarak prensler gibi baktıklarını unutamam.

Annemin rica/talimat dozajı ayarlı sesiyle ("Mehmet İsa Efendi'nin torunu iş bulmak umuduyla Derik'ten İstanbul'a gelmiş. Eli yüzü düzgün, şirin ve bizim adresi bulabildiğine göre uyanık bir çocuk. Oğlum, Güneydoğu kökenli gençlere kentlerde sahip çıkılmazsa dağlarda teröristlerin oyuncağı oluyorlar. Davut askerliğini henüz bitirmiş. İşsiz kalırsa dağa çıkıp eski asker arkadaşlarına kurşun sıkmayacağını kim...") başlattığı söylevi açılış paragrafında durdurmalıydım.

Kocasının ölümünden sonra çenesi mi düşen anama; Davut'a yardımcı olmaya çalışacağımı, ama bana bir daha duygusal baskı yapmaya kalkışmamasını tembih ettim.

Kendisine hitaben konuşursam parantez bacaklarıyla *hazırola* geçip zeytin yeşili gözlerini yere indiren hüzünlü delikanlıya hemen ısındım. "Güvenlik elemanı ve yedek şoför olarak bir süre deneyeceğim" derken öpmek için ellerime saldırmıştı. Barın "bittikçe bitmeyen" işlerinin kotarılması sürecinde Volga'nın deyimiyle, "ırgat ötesi özveriyle çırpınıp", evimin entegre-kâhyası, derken mızmız komşuların dert ortağı oluverdi. Yorgun apartmanı mabet bekçisi tutkusuyla sahiplendiğini gören Tina, Davut'un, karısı Emo ve on sekiz aylık ikizleriyle (Celal-Zülal) giriş katındaki boş daireye taşınmasını da becerdiğinde, Serendipity'nin* açılışına dört gün vardı.

* Barımın adı "Serendipity." Farsça kökenli sözcüğün anlamını soranlara, "bir güzelliği ararken diğerine ulaşmak" diyorum. Onu San Francisco'ya komşu kampüs-kent Berkeley'deki gözde sahafımdan ödünç aldım.

Yeni yaşam düzenine sevinç ve ciddiyetle sarılan Davut'u gördükçe "içimin açıldığını" duyumsardım. Kendisini beni mutlu etmeye mi adamış Derikliye, sırdaşım denli bağlanacakmışım. Vali muavini düzeyinde maaş ve ev kirasının ödenmesi, Celal'in sünnetinde kirvelik ve Zülal'in ameliyatının finanse edilmesiyle başlayan iyiliklerserisi uzadıkça onun "bağlılık katsayısı"nın arttığını duyumsamaktan hoşnuttum. Caddede volta atarken peşimden gelmesine izin vermişsem, anında paralamak için, birileri "Beyim'e" sataşsın diye dua ettiğini düşünürdüm.

Lise ikiden terk Davut eve giren tek Türk gazetesi *Cumhuriyet*'in nerdeyse tamamını saygıyla okurdu. Ona her yıl, içinden en az beşi bitirilesi kitap okuma listesi hazırlardım. Çalışma odasında değilsem, kütüphane rafından dikkatle indirdiği bir ansiklopediyle yere çömelir, seçtiği aykırı maddelere huşu içinde, sabırla odaklanırdı. Evden onsuz ayrıldığım geceler asansör girişinin yanındaki nöbetçi koltuğunda Orhan Kemal veya Kemal Tahir okuyarak beni beklerdi. Yalpalayarak dönmüşsem, yatağıma dek taşımak üzere besmeleyle yerinden fırlar; yoksa yorgun gözlerini yere indirerek, "Beyim'in bir emri var mıdır?" diye fısıldardı.

Davut'u üçüncü çocuk ve kurban etinden kavurma yapmak, blucin pantolon giymek ve bıyık bırakmaktan talimatla vazgeçirdim. De, bana "beyim" şiddetinde hitap etmekten tövbe vazgeçmedi. Yezidi kökenli mağrur karısına göre "A-bey", ayrı yumurta ikizi hiperaktif çocukları için "Halo"ydum.*

Dini bayramlarda, törenle elimi öpmeye gelmelerine de alıştım. Bahçede sedir ağacıyla flört ederken yakalarsa, kucağıma çıkmak için Türkçe-Kürtçe karışımı talimat yağ-

* Kürtçe "Dayı."

dırırdı sümüklü Zülal. O, *İblis*'le soğuk savaşa girdiğimizde beş yaşında, bilmiş ve rüküş bir fettandı. Babasına, "Halo neden evlenmiyor? Ona günah değildir? Ona Gülben Ergen'i alın. Kel kafalı bir adama varmadan gidip onu isteyin" dermiş...

* * *

Volga'nın, yatırım bütçesinde aleyhte sapma söz konusu olmadıktan sonra açılış arifesine dek Serendipity'ye girişimi yasaklamasından gocunmadım. Raymond Carver'ın şiirleriyle sızdığım ikindi vakti Serendipity'ye çağrıldığımda, göreceklerimden o *denli* etkileneceğimi beklemiyordum.

Efendim, dökme-demir kapı açılırken aklıma anneannem gelince üç kez "Bismillah" çekip, sağ ayağımla içeri daldım. Önce anıtsal merdiven platformunun solundaki bölüme buyur edildim. İpnotize mi olmuşçasına, ferah salonun amerikanbarına doğru yürüdüğümü anımsıyorum. Dev mumu andıran, ince çelik raflardaki içki şişelerinin mağrur görünümü ilginçti. Birbirine yarım karış aralıktaki on beş raf rengârenk balıkların armoni içinde yüzdüğü dev akvaryuma yapıştırılınca, nöbetçi şişeler akvaryum içindeymişçesine kışkırtıcı bir manzara yaratılmıştı. Kırık beyaz boyalı duvarlara İngiliz ressam Henry Aston Barker'ın (1774-1856), "Galata Kulesi'nden Şanlı Konstantinopol ve Dolayları" konulu dev kent panoraması nakşedilmişti. "80x90" santimetrelik röprodüksiyon kesitlerde alanın solundan başlayarak izlendiğinde yakalanan buruk güzellik, gizli ampul silsilesinin aydınlatılmasıyla masalsı bir boyut kazanıyordu. (Nostaljik *aquatint*lere* her bakışta

* Bakır levhaların kezzapla işlenip, suluboya dokulu resim elde etmek şekli.

sokağıma ve evime saygımın arttığını duyumsarım.) Yerdeki dekoratif parkelere şövalye arması heybetinde "S" harfleri damgalanmış, Tünel Meydanı'nı gören cepheye localı oturma düzeni uygulanmıştı. Salonun stratejik bölgelerine sempatik masalarla ergonomik deri koltuklar, *körsel* noktalara egzotik bitkiler ve Aram Usta'nın çividen mürekkep nü heykelcikleri serpiştirilmişti. "Müşteri olsam bu bara her gece gelirdim" deyiverince coşan Volga beni, lacivert-kırmızı üniformalı, seçkin personel ve mızmız aydınlatma sistemiyle de tanıştırdı. Müzik sistemini test niyetine The Cranberries'ten *Ode To My Family* çalınırken ilk veto hakkımı kullandım; Serendipity'de, The Beatles'dan sonrasına ait tek nota duymayacaktım! (Yeri gelirse nedenini açıklarım.)

Bodrumdaki modern mutfağı ve girişin sağında, katın dörtte birini oluşturan idari birimleri yasaksavar hızla gezdim. Minik makam odama *lütfen* göz atıp dışarı çıktım. Adını yine unuttuğum komşu çıkmaz sokağa yöneldim. Asık suratlı üniversite öğrencilerinin gözdesi, sürekli Alevi türküleri çalan köfteciye bir buçuk köfte ve soğanlı piyaz ısmarladım.

* * *

Basının magazin kanadının gala gecesini, "Muh-teşem!", "Gül/serendipity", "Şahe/serendipity" kolajlarıyla kutsamasına Volga şaşırmayınca, kimi başlıkların güftecisi olduğunu düşündüm. Açılışa aktör Göksel Arsoy, Kadir İnanır ve ressam Sali Turan'la gelen Yılmaz Ulusoy'un, "Yeğenim pek arayıp sorduğun yok!" diye çıkışacağını biliyordum. (Yoğun iş ve sosyal faaliyet temposuna rağmen

Yılmaz Ağabey'in makam odası iş, aş, eş/terfi, nakil, icazet isteyen, dolaylı tanıdıklarla doludur. Bu yüzden ona telefon etmeye bile çekinirim. Yıllar önce eleştirmeye kalkıştığımda, "Umutla kapıma geleni, dinlemeden geri çeviremem yeğenim" demişti.)

Dekorasyonu, ortamı, servis ve ürün kalitesiyle Serendipity İstanbul gecelerinin gözbebeği oldu. Kapıdan döndürülesi sayısız gruptan şahsen özür dileyen Volga'nın bu tatsız eylemden zevk aldığının farkındaydım. En azından bar kapısında fotoğraf çekmek isteyenlerle güvenlik ekibi sürtüşmesini de kikirdeyerek seyrederdi. Son dakika rezervasyonları için yavşayan eski dostlar yüzünden telefonlarımı iki kez değiştirdim. Annem, "Ölümü gör" deyince mızmız Gonca'ya yarım zamanlı iş yaratıldı. Maalesef başarılı oldu ve Volga'nın ikinci yardımcılığına dek yükseldi. Volga ve Gonca'nın ısrarlarına rağmen kayıt dışı işlem trafiğini yasakladım; almamakta dayatsa bile her müşteri için yasal fiş kesilip saklanacaktı.

Bara girebilen şanslı kişi elli dolardan daha az hesapla çıkamayacağını, *iyi* bilirdi. (Volga, "Milli Gelirin yüzde 55'inin sahibi ve ülke nüfusunun yüzde 20'sini bile oluşturmayanlar demgâhı İstanbul'a uyar demişti.") Medyanın tüm ilgisini göğüsleyen Volga sayesinde sürekli geri planda kalabildim. Bazı anahtar personelin adını bile bilmiyor, iki gecede bir kısa ve göstermelik baskınlar yapıyordum.

Makam odamdaki kapalı devre TV monitöründen –test için– salonu izlemez olaymışım! Siftah egzersiz, beklenmedik bir sapkınlığa dönüştü. Her gece monitörün başına kurulup, masa masa velinimetlerimi izlemeye koyuldum. Gözde izleklerim oldu. Ziyaret gün ve saatlerini öğrenip mesailerimi dönemselleştirdim. Onları dramatik TV

dizi kahramanları denli benimsedim. Ne aradığımı bilmemekle birlikte denemekten hoşnuttum.

* * *

Ağustosta kent nerdeyse boşalınca muzaffer Serendipity topyekûn tatile girdi. Volga'nın kışkırtmasıyla, "yeni iş olanaklarını irdelemek için" Las Vegas-New Orleans-Miami hattında tatile çıkılacaktı. Dua'nın da katılacağı kesinleşince içim titredi. İstanbul-New York uçağında J. R. Ackerley'den, *My Father and Myself*'i okurken sızmışım. Düşümde babam anneme, "Jülide, dengesiz oğlun en iyi okullarda okudu, sayamayacağı denli paralar kazandı, sonra gidip meyhaneci oldu" diye çıkışıyordu.

– V –

(Yeni teleskopumu görünce, "Boğazkesen Caddesi'ndeki dul kadınların yatak odalarını dikizleyip otuzbir çekmek için iyi fikir" demişti karısını yıllardır, kızını altı aydır düzdüğüm Niko.)

Temmuz-Eylül dönemi ciro primiyle "Schmidt-Cassegrain Optics" donanımlı, Meade marka kudretli bir teleskop almış Volga bana. Sağolasıca, her cümlesi önceden tasarlanmış bir de öneri iletti: "Yöresel ve küresel ekonomik krize rağmen Serendipity'nin ilk altı ayda yakaladığı ivme seni yanıltmasın. Böyle atraksiyonu kısıtlı yerlerin müşteri-bıkkınlık-noktası gecikmeden sökün eder. Ve ne mi yapmamız gerekir; önce Tanrı'nın lütfu binayı satın alalım. Ölçülü yatırım bütçesiyle, ikinci katta füzyon-restoran, üçüncüde toplantı odaları –özel bar– salon ve en üstte kütüphane ile idari ünitelerden oluşan bir *kulüp* kurabiliriz. Restoran Türk-İtalyan-Meksika mutfaklarından

seçme yemekler sunar. Özel salonda küçük ama nitelikli *show*'lar düzenleriz. Sonuçta içki ve meze dışında da para kazanacak seçeneklerimiz olur. Saydığım işler için bir buçuk milyon dolar yeter. 'Serendipity Club'ı kentsoyluya layığıyla tanıtıp, on bin dolar giriş aidatı ödeyecek yüz elli üye kaydetsek, verdiğin avansı altı ay içinde kurtarırsın. Beş medyatik ve düzgün siftah üye çıksın, yüzlerce dolar milyonerinin peşlerine takılacağına *her şeyime* iddiaya girerim.

"Saygıdeğer üyelerin beşte dördü kumar oynayamadıkları için, kulübü yılda belki iki kez teşrif edecektir. İşin püf noktası, oluşan atıl kapasitenin üye olmayan müşterilere daha yüksek fiyatlardan pazarlanmasıdır.

"Sana ülke eğlence tarihinde, kârlı ve nitelikli bir ilk'e imza atma şansı sunuyorum. İncelersen, proje kısa vadeli banka kredisiyle de *fizibl* çıkacaktır. Dostuna bir kez daha güven, sana dünya çapında bir marka yaratmaya söz veriyorum..."

"Bir süre düşünmeliyim" dedim, hevessizce.

"İki hafta içinde bir yanıt alabilirim değil mi?"

"Yanıtı hazır olduğum zaman veririm Volga! Ben şimdi teleskopumla çevremi bir de tepeden dikizlemek niyetindeyim. *Becerebiliyorsan*, sen de esmer sevgiline koşturursun."

* * *

"Şans verilsin, bu makinalı dürbün vallah Midyat'ı bile gösterir" demişti Davut gaddar teleskopumuz için. Sarayburnu-Boğaziçi Köprüsü hattında kartpostalsal nokta izlemekten bıkınca, onu komşu Boğazkesen Caddesi ve

Bostan İçi Camii Sokağı hanelerine yönelttim. Perdesiz pencerelerin ardında sevişen çiftler, duş yapan isterik dullar ve mastürbasyoncu gençler yerine burnunu karıştıran veya hayalarını kaşıyan abazanlar avlamak nasipmiş.

6 Ekim İstanbul'un kurtuluş günü. (Bu kente daha nice kurtuluş günleri gerekli ya!) Yataktan kalkmak için minare minare, öğle ezanının bitmesini bekledim. Değil tıraş olmak, dişimi fırçalamaya bile üşeniyordum. Hellim peyniri ve biber turşulu sandviç ile domates suyundan mürekkep kahvaltısal öğle yemeğimi bitirdim. Daniel Clows'tan *David Boring* adlı çizgi romana başladım. (Şiire doymuşsam, sözcüklerin telef edilmediği çizgi romanlar okuyorum bir süredir.) *Cumhuriyet* gazetesinin iç karartıcı başlıklarına göz atıp, panzehir niyetine kulak kabarttığım Vivaldi nağmelerinin kışkırtmasıyla teleskopun başına geçtim. Bostan İçi Sokağı'ndaki cami hizasında, cephe ahşabı bakımsızlıktan kararmış üç katlı binaya besmeleyle odaklandım. İlk fırtınada yıkılası iğretilikteki yapının üst katında, yüz yaşında mı gösteren nurlu bir kadın silueti yakalamıştım. Teatral kostümü içinde soylu görünümü vardı. Perdesiz pencerenin yanıbaşındaki koltuktan kalktığını görmediğim gizemli kadını saat başı izler oldum. Gözlerini gökyüzüne mıhlamamışsa, önündeki boş satranç tahtasına eğdiği başını yavaşça çevirerek sanki kendisiyle maç yapıyordu. Gün ışığı izin veriyorsa onun –gençliğinde güzeller güzeli– yüzünü kare kare saygıyla izledim. Teleskopun başından kalkabildiğimde, ona içimi dökmüşçesine rahatladığımı duyumsuyordum. Yeryüzüne sürgün edilmiş talihsiz bir melek olmalıydı. Varlığından Tina ve Volga'ya bahsetmedim. (Yaşamımın pandomimsel gizemini kimseyle paylaşmak istemiyordum.) İkisi de, "birden neşelenmemin" nedenini

sorguladılar. Tina, "Âşık oldum falan deme, bir yerini kökünden koparırım" demişti.

* * *

Bardaki odama dalan Volga, "Dua'nın, Çela'nın belki de intiharına neden olan adamla bir süre flört ettiğini duyunca korkudan ona evlenme önerisinde bulundum" deyip beklediği tepkiyi alamayınca gocunmuştu. (O da üç gündür giderek artan tedirginlik katsayıma dikkat etseydi. Yetmiş iki saat boyunca lanet teleskopun başına her çöküşümde, yorgun koltuğun boş olduğunu görecektim.)

Ertesi sabah güdük binanın altındaki, vitrin ve rafları deterjan kutusu ile sıvı yağ şişeleri yüklü klostrofobik "Şen Sinop Bakkaliyesi"ne umutla girdim. Samsun-Sinop muhabbeti bitince başpehlivan gibi kasılan bakkala, "Hemşerim" dedim, "Nerdeyse bir yıldır komşu Tomtom Kaptan'da oturuyorum. Sokağınızdan gelip geçişimde gözlerim en üst katınızdaki pencereden sürekli dışarıyı izleyen yaşlı kadıncağıza takılırdı. Birkaç gündür kendisini mutat köşesinde göremeyince merak ettim. Yoksa..."

Bakkal rüküş tezgâhın arkasından peşrevle çıkarak yaklaştı. Ağlamak veya gülmek kararsızlığındaki yüz ifadesiyle, "Sorma hemşerim" dedi. "Sonunda Madam Vera'yı da yitirdik." Beni çamurlu bir tabureye özenle oturttu. Has Tosyalılar Kahvehanesi'ne iki demli çay ısmarladı. Eintracht Frankfurt formalı ve saçları briyantinli çaycı çırağı, yarı temiz elleriyle sormadan bardaklara ikişer şeker atıp gitti. Veresiye makarna ve margarin isteyen sıska bir kızı, "Hastir oradan kaltak" diyerek kovan Bakkal Ulvi galiba tiradına hazırdı:

"Üçüncü sınıf insan muamelesine dayanamadığım Almanya'dan on bir yıl önce dönünce, birikimimle bu hımbıl enkazı alabildim. Dövizli emekliliğim sayesinde şimdilik parasal sıkıntım yok. Sefil dükkâna vakit öldürmek için iniyorum. Karım ve mongoloid kızımla bir üst katta sürünüyoruz. Oğlum Düsseldorf'ta taksi şoförlüğü yapar, ikiz bacısı ve hayırsız kocası Henkel'de çalışır.

"Binayı, güya İstanbul'a kaçmadan önce teğmen rütbesiyle komünistlere karşı savaşmış kimsesiz ve çok yaşlı bir Beyaz Rus'tan aldım. Komünizm dönemi kapandıktan sonra, Rusya'da izini bulduğu yeğenlerinin yanına giden Oleg Popof'un sevinci gözlerimin önünden gitmez. Üçüncü kattaki ahretlikleri Madam Vera ve Nina'yı günleri kalmadı diye bana emanet etmişti. Onlardan ölene dek kira almayacağıma söz verdim. Madam Vera soylu bir kadın, topal Nina da hizmetçisiymiş. Nice kötü yıl geçirmişler. Madam İstanbul'a alışamamış. Kocasını yitirince konuşmaz olmuş.

"Nina'nın Paris'e yerleşen hısımlarının yardımlarıyla geçinirlerdi. Beş yıl önce Nina kalp krizi geçirip ölüverince Madam Vera'ya, Kırım Kilisesi'nden suskun bir papaz ve biz bakar olduk. Benim kız bütün gün hareketsiz oturan kadına nedense çok düşkündü. Bebek sever gibi yanaklarını uzun uzun okşardı. Benden bir bardak su esirgeyen karım saygıyla karnını doyurur, altını değiştirirdi. Un gibi beyaz yüzü ve saçlarıyla Alman parklarındaki heykeller denli çekiciydi. Durduğu yere sanki ışık saçardı. Ağzından tek sözcük duymadığım soylu komşumuz iki gün önce uykusunda öldü. Yüz beş yaşında yitirdiğimiz Madam Vera için evimizde hâlâ yas var. Papaz Efendi, 'Siz bir azizeye sahip çıktınız. Tanrı sizden razı olsun' dedi

ama sanki uğurumuz yok oldu. Uygun bir müşteri çıksın bu enkazı elden çıkarıp temelli Sinop'a dönebilirim.

"Madam Vera'yı Şişli Rum Mezarlığı'nda sadık Nina'nın yanına gömdük. Papaz Efendi rahmetlinin tüm eşyasını bize bıraktı. Üzerinden çıkarmadığı iki kadife dışında giysilerini benim hanım nedense yakmış. Dükkânın arka odasına, eskiciye gösterilecek incik boncuk parçalar ayırdık. Sevabına bir göz at, beğendiğin olursa üç beş lira verir alırsın. Satabildiğimle mezar bakım fonu kurmayı düşünüyorum."

Tavanı çökmeye hazır, duvarları Rusça sloganlarla bezeli odaya Sinoplu tarafından, *hafif el ense darbesiyle* buyur edildim. Bisküvi ve komik markalı yağ kolileri önündeki karton kutu ve pörsümüş üç poşete merakla yaklaştım.

Kirli kutudan, halterci ciddiyetinde ıkınarak çıkardığı iki buçuk karış boyundaki bronz heykelden etkilenmiştim. Kiril harfleriyle imzalı ve 1876 tarihli yapıt, safkan ata kurulmuş Kazak avcının sağ kolundaki yırtıcı kuşla terkisindeki ölü tilkiden mürekkepti.

Elimi kuşkuyla daldırdığım ilk poşette, tümünde Meryem Ana'nın ön planda olduğu yedi ikona vardı. Müzesel parçaları izlerken sanki bir Bizans kilise korosunun fısıldadığı ilahi, bedenimi hücre hücre sarmıştı.

İkincisinde Madam Vera'nın Rusya'dan getirdiği fotoğraflarla yüklü bir albüm buldum. Önceki yüzyıldan kalma sararmış *efemera*, İstanbul işi rüküş bir albüme acemice yerleştirilmişti.

Kitsch dokulu, yarı-değerli taşlarla kotarılmış gerdanlık, toka ve yüzük tıkılı son poşetle ilgilenmeyip, "Hemşerim" dedim, "Sen şu heykelciği eskici veya antikacıya götürsen, hurda demir fiyatına almaya kalkarlar; çünkü pi-

yasası yok gibidir. Müzayedeye koysan sahibi olduğunu kanıtlaman istenir, satış bedelinden binbir türlü vergi ve harç keserler. Helal edersen ben heykel, albüm ve ikonalara *son* iki bin dolar öneriyorum."

"Hem helal, hem Allah razı olsun hemşerim" dedi Bakkal Ulvi sevinçle. "O parayla ben de ölene dek Madam Vera'yla Nina'nın mezarlarından gül, sümbül eksik etmem, takılarını da anı diye saklarız."

Loş odadaki iğreti kapıya asılı yağlıboya tablo da dikkatimi çekmişti. İncelemek için gün ışığına çıkarırken, "O garip resmin de ilginç bir öyküsü var" diyerek Sinoplu son tiradına başladı.

"Ölümünden önceki gece Madam Vera'ya yemeğini ben götürmüştüm. Limonlu votkasını da içirip besmeleyle yatağına taşıdım. Başını yastığa koyarken elimi tutup, başımı kaldırıp bir kez bakmadığım bu resmi gösterdi. Israrla onu indirmemi istiyordu. Yanına götürdüğüm tozlu nesneyi bana armağan ettiğini anlatmak için çırpınırken ölecek sandım. Sevinmiş gibi yaparak birkaç kez 'Spassibo Madam Spassibo' diye bağırdım. Spassibo Rusça 'teşekkür' demekmiş. Elektriğini kaparken ilk kez gülümsediğini gördüm. Sağ eliyle sanki öpücük yollayıp, sol elini elveda niyetine iki yana salladı. Ertesi sabah kahvaltısı götürüldüğünde ölmüştü.

"Benim hanım, bu tasvirde çıplak kadın var, evimde istemem diye tutturdu. Beğendiysen al götür. Karanlıkta heba olacağına, kadrini bilen bir ocağa gitmesine Madam da sevinirdi."

Yanıt vermeksizin 80x66 cm boyutlu pastel enteryörü, zevkle izledim. Kitap dolu masaya giysilerini yığan çıplak kadının kalçalarını süzerken bu tablonun, gizli bir Matisse

yapıtının başarılı kopyası olduğunu düşündüm. Kiril ve Latin harflerinden mi mürekkep sağ üst köşesindeki imzayı Bay İzak'a göstermeliydim. Tablo, nitelik ve konu olarak evime yakışırdı, "Hemşerim bu kopya resme de hadi üç yüz dolar vereyim" demişim.

Sinoplu yapmacık sevecenlikle ellerini iki yana açıp, "Uy senin canın sağolsun Samsunlu" dedi. İki bin üç yüz dolarını almak için evime dek gelirken heykelimi de memnuniyetle sırtlanmıştı. Dükkân kapısından çıkarken içeriye kırk beş mi yaşlarında; uzun boylu, yeşil gözlü, esmer bir kadın daldı. Dolgun ve uzun bacaklarını, yuvarlak ve diri kalçalarını ön plana çıkaran siyah tayt ve sarkmama inadındaki iri göğüslerini zor zapteden rengi atmış tişörtün üstüne giydiği turkuaz hırkanın ona yakıştığını düşündüm. "Aşkolsun Ulvi Abi" dedi. "Üç kuruşluk veresiye mal için Sibel'i haşlamışsın. Abi aylardır kocam hasta, gözünü seveyim biraz anlayışlı ol! İki güne kalmaz bir asker arkadaşı borcunu getirince hesabımızı kısmen kapatacağız. Bak, ben de iş aramaya başladım. Abi, bizde tek kuruş paran kaldı mı ki bizi üzüyorsun?"

Sinoplu, "Yahu ben dinlemekten bıktım, sen bu lafları tekerlemekten bıkmadın be Kısmet" derken Serendipity'nin artan kadın müşteri trafiği nedeniyle bayan tuvaletine eleman aradığımızı anımsadım. Hevesle aralarına girdim, "Pardon, Kısmet Hanım iş arıyorsa belki yardımcı olabilirim."

"Sahi mi beyefendi?" dedi umutla.

"Tünel'de Serendipity adlı bir bar açılmıştı altı ay önce..."

"Bilmez miyim?"

"Ben Serendipity'nin sahibiyim. Bayan tuvaletine eleman arıyoruz. Parası fena değildir, tüm çalışanlarımız sigortalıdır..."

"Bir şans tanırsanız sizi mahcup etmem, duacınız olurum..." derken, haşin semt bakkalı Ulvi araya girecekti, "Hemşerim bilesin Kısmet emekli bir dansözdür, oğlu yaşında alkolik bir kocası vardır. Pavyonlarda çalgıcılık yapar ama ben ayık gezdiğini tövbe görmedim."

"Beyefendi Ulvi Abi abartıyor. Kocam ailesel nedenlerle konservatuar ikiden ayrılmış bir piyanisttir. Müzik dergilerinde eleştiri ve çevirileri yayımlanır. Kendisi alkolden kurtulmak için vargücüyle savaşmaktadır.

"Rahmetli babam başmürettipken bir trafik kazasında ölünce ailem zor durumda kalmıştı. Hasta anneme ve körpe ikiz kardeşlerime sahip çıkmak için tam on beş yıl dans ettim. Nankör kardeşlerim iş güç sahibi olunca dansöz ablalarını hor gördüler Beyefendi. Kızım Beyoğlu Anadolu Lisesi'nde öğrencidir. Arkadaşları tanımasın diye yüzünü saklayarak İstiklal Caddesi'nde kâğıt mendil satar" cümlesiyle birlikte hıçkırarak ağlamaya başladı. Mekânın solo taburesine çökerken izlediğim yüzünün, Ava Gardner'ı andırdığını fark ettim.

Sidikli bakkala birikmiş komik borcunu ödedim. Evine bir hafta yetecek erzak, kızına çikolatalar aldım. Cebimde kalan parayı sökük hırkasının sol cebine sokarken, cenabet elim diri kalçasıyla kısmi temasa hazırdı. Yağlı saçlarından sonra pürüzsüz yüzünü okşayıp, "Yarından itibaren Serendipity Ailesi'ne katılıyorsun ve bu sefil bakkaldan daha çok para kazanacaksın Kısmet" dedim kulağına. "Ve ben bir falsonu duymadıkça, kızın artık sokaklarda kâğıt mendil satmayacak."

* * *

İyi kızartılmış iki dilim ekmeğin üzerine cömertçe sürülmüş biber salçası, acur turşusu ve mandalinli votkadan mürekkep öğle yemeğimi ayakta tıkındım. Selçuk Baran'ın ölümünden sonra en gözde yerli kadın yazarım Ayfer Tunç'un, *Bir Maniniz Yoksa Annemler Size Gelecek* adlı şirin yapıtıyla yatak odama çekildim. Kikirderken sızmışım. Düşümde, müstakbel tuvalet âmiri Kısmet'le fantezi yaşayacağıma emindim. İkindi ezanıyla sıçrayıp kalktım. Aylak masama çöküp, ilahi bir gücün mü emriyle "Madam Vera" albümüne odaklanmıştım. (İzleğim gençliğinde, sinema yıldızı Nicole Kidman'ı andırırmış.) Yorgun fotoğrafları izlerken Vladimir ve Vera Nabokov'un yaşamöyküsünü irdelediğim kütüphane seanslarımı anımsadım. İstanbul döneminden enstantaneler görmek adına hızla çevrilesi karton sayfalar aykırı bir fotoğrafla son buluverdi; bebek yüzlü ve tek yumurta ikizi genç subayların ortasındaki masum Vera, asık suratıyla da alımlıydı. Daha yapmacık sırıtan teğmenin, nişanlısı veya kocası olduğunu varsaydım.

O'nun yirmi yaş sonrası dönemini ıskalamışlığın burukluğuyla albümü kapatırken boş sayfaların arasından bej bir zarf yere pike yaptı. İçindeki siyah-beyaz, 10x15 cm boyutlu fotoğraf, duvarında Atatürk resmi de mevcut rüküş bir antikacıda çekilmiş gibiydi. İri sehpanın arkasındaki koltuğa Vera hüzünlü prensesler gibi kurulurken, sağındaki ezik yaşdaşı Nina olmalıydı. Da diğer yamacındaki, anneme ikizi denli benzeyen orta yaşlı kadın kimdi?

Şok dokümanın arkasına Kiril harfleriyle nakşedilen not ve tarihler hemen deşifre edilmezse meraktan çatlaya-

bilirdim. Yürüyerek yedi dakika uzaklıktaki Serendipity'den Volga'yı eve çağırdım.

Sağ üst köşede, "İrina Baydak'ın Galerisinde – Asmalımescit 71" yazıyormuş. (Günümüzden otuz, Perestroyka'dan yirmi yıl önce çekilen fotoğraftaki Vera'yı son kez dakikalarca izledim.)

Kartın tam ortasına büyük harflerle "Nina Adrianova-Vera Slonima-Galina Smislova Pazarian" adları sıralanmış. Titrek bir kurşunkalemle işbu adların altına, "1996-2001-2002" tarihlerinin düşüldüğünü tüylerim ürpererek farkettim. Nina 1996, Vera 2001 yılında ölmüşlerdi. Terminal tarihler derceden kâhin parmaklardan önce sekseninci yaşını mı süren Galina S. Pazarian'ı bulmalıydım. Ermeni soyadlı faniden Vera Slonima'nın öyküsünü dinleyemesem bile annemin yaşlılığını *ön-görebilirdim.* 2002'ye 66 gün kaldığını anımsayıp harekete geçtim.

* * *

Tina yine haklı çıkmıştı. Despina Rumca/Türkçe dönüşümlü telefon trafiğinden sonra dul Galina'nın Moldovalı bakıcısıyla Tünel'de yaşadığını öğrenecekti. Tuvalet bekçiliği yapan Rus kokanaların dergilerde boy göstermesini çekemeyen seksen beşlik Pazarian'ın son isteği, ciddi bir gazetede yaşamöyküsünün yayımlanmasıymış. Volga'nın önerisiyle, *Cumhuriyet Pazar* dergisi adına ertesi güne randevu alındığında tedirgin olmuştum.

Serendipity'ye nerdeyse komşu Müellif Sokağı'na inerken besmele çekeceğimi biliyordum. Sokağın başında konuşlanmasına rağmen kapı numarası (10-b) olan yorgun binanın önce neo-klasik cephesini doyasıya seyrettim.

Mutlu Apartmanı'nın küflü merdiveninden üçüncü kata kibrit marifetiyle tırmanırken Volga fısıltıyla, "Ölüme yaklaştığımızı duyumsar gibiyim" demişti.

Bayan Pazarian'ın, en yeni eşyası yirmi yıllık, ferah ve bakımlı dairesine hemen ısındım. Tekerlekli sandalyesine saygıyla yaklaşarak elini öptüm ve Volga'yı nedense fotoğrafçı Giz olarak takdim ettim. Onu annemin Artvin'de yaşayan ikircikli teyzesine benzettiğimi anımsıyorum. Beyaz dökük yakalı mor kadife giysisiyle ilk kez milli olmanın acemi mutluluğunu yaşar gibiydi. Pörtlek gözlü bakıcısı Tanya'ya, Türkçe destekli Rusçayla çay getirmesini buyurdu. Şikeli fotoğrafları çekilirken onun gülümsemeyi çoktan unuttuğunu düşündüm.

Madam Galina göstermelik soruları yanıtlarken ses alma cihazının tuşuna kuşkuyla basmıştım. Söylevine titizlikle hazırlandığı belliydi. Boğuk ve aksanlı sesiyle didaktik olma çabasındaydı. Önce, kendilerine neden Beyaz Rus denildiğini anlatacakmış. "Efendim, komünist çapulculara yenilen bezgin Çar kuvvetlerine Beyaz Ordu denirdi. 1918-20 sürecinde Türkiye'ye kaçan yüz elli bin Rus'un yarıdan fazlasını subay aileleri oluşturduğu için tüm sığınmacılara Beyaz Rus denmiştir. Bunların çoğu ilk fırsatta İstanbul üzerinden Avrupa ülkelerine ve Amerika'ya dağılmıştı."

İstanbul'u terk edemeyip yarı yoksul ve umutsuzluk içinde tükenen *sürgündaşların* öyküsünü ilgiyle dinledim, "...Asalet unvanı Çarlık ordusunda subay olabilmenin en önemli koşuluydu. Müzisyen, ressam, şair, yazar, akademisyen ve balerinlerin yanı sıra, baron-yarbaylar, kont-generaller; garsonluk, tamircilik, çiçekçilik, dadılık, şoförlük, tayfalık, şarkıcılık, balıkçılık, semercilik yaparak yok oldu-

lar. Madalya dolu üniformasını kuşanıp birahanelerde garsonluk yapan biçare generaller gördükçe ağlardım" demişti.

(Yaşamöyküsünü nostaljik fotoğraf silsilesi eşliğinde anlattı. İlgiyle odaklandığım albümlerinde Vera'nın maalesef tek fotoğrafı yoktu.)

...İstanbul'a ulaştıklarında altı yaşında olan Galina ve ailesi kendilerinden dört ay önce kaçıp Tarlabaşı'na yerleşen annesinin kuzenine konuk olmuşlar. Askeri veteriner babası hastalanıp bakımsızlıktan ölmüş. Odessa'da Fransızca öğretmenliği yapmış olan annesi Luda önce bir Fransız diplomatın hizmetçiliğine soyunmuş. Onun himmetiyle Notre Dame de Sion Lisesi'nde idari bir görev bulunup Sıraselviler'e taşınılmış. Burslu öğrenci olarak Notre Dame'da orta ikiye geçtiği yıl annesi, babasının dul arkadaşı Boris İvanov'la evlenmiş. Boğaz'da bir plajda yöneticilik yapan yüzbaşı Boris Sıraselviler'deki klostrofobik eve damat gelmiş. (Onun soylu karısı İstanbul'daki acımasız yaşam temposuna dayanamayıp intihar etmiş.)

Galina lise sona geçtiği yaz yüzme bilmeyen İvanov boğulunca, Luda, ikinci kocasının altı ay sonra karısından boşanan patronuyla evlenmiş. (İvanov da intihar etti derlermiş.) Müslüman olan Luda üçüncü kocasının Büyükdere'deki yalısına taşınmış. Galina'yı kabul etmeyen üvey baba, liseyi bitirince onu Arnavutköy Kız Koleji'ne sekreter kadrosuyla işe sokmuş. Galina kira yükünü azaltmak için dairesini Petersburglu soylu bir kadın ve hizmetçisiyle paylaşacakmış.

Robert Kolej Kayıt İşleri biriminde çalışan Bünyan kökenli Vahan Pazarian'la evlenince onun nobran annesinin evi olan bu mekâna taşınmışlar. Atatürk'ün beşinci ölüm

yıldönümünde doğan ikizlerinden Vahak Kaliforniya'nın Fresno kentinde bir Ermeni kilisesinde başpapaz, Çinliyle evli kızı Tatyana Berkeley Üniversitesi'nde çağdaş edebiyat profesörüymüş.

Kitapçoksever kocasıyla birlikte, Amerika'da kurulu bir fondan dövizli emekliliğe hak kazanmak için rutin işlerine otuz beş yıl tahammül etmişler. Amerika'ya göç etmeme inadındaki Vahan Pazarian 12 Eylül 1980 harekâtı arifesinde Mecidiyeköy'deki silahlı çatışmanın ortasında kalınca, serseri bir kurşun kalbine isabet etmiş.

Kayınvalidesinin de ölümünden sonra, ilticacı Doğu Avrupa komünistlerine yardım eden gizli bir örgüte girmiş. Muhtaç Beyaz Ruslara destek amacıyla 1954 yılında kurulan P. A. E. Fukaraperver Derneği'nin de kurucu üyesiymiş.

Yaşamının en trajikomik olayı, 6-7 Eylül Olayları sırasında komşu sokak lümpenlerinin apartmanları önünde, "Gomunisler Moskova'ya!" diye böğürmesiymiş.

Tekerlekli sandalyeye bağımlı olmadan iki yıl önce doğduğu kent Odessa'yı görebildiği için dua eder, klasik müzik eşliğinde kitap okuyarak Azrail'i beklermiş...

* * *

Semaverden dördüncü tur çay getiren sabırküpü Tanya'ya, Gustav Mahler'in *1 No.lu Senfoni*'sini dinleme isteğini hakaret makamında buyurmuştu. Yorulmak üzere olduğunu duyumsayıp, "Bayan Pazarian, Sıraselviler'deki dairenizi Vera Slonima ve Nina Adrianova'yla mı paylaşmıştınız?" demişim.

"Kuzum bunu nasıl öğrendiniz?" diye memnuniyetle şakımıştı.

"Onun ev sahibi olan bakkal, hemşerim ve de komşum sayılırdı."

"O zaman Vera'nın geçen hafta vefat ettiğini biliyorsunuz. Ve bana nasıl ulaştığınızı sormama da gerek kalmadı. Toprağı bol olsun Vera Slonima, Beyaz Rusların en güzel, soylu ve galiba en talihsiz kadınıydı. Çar Nikola'nın hısmı olan ailesinin topyekûn kurşuna dizildiği söylenir. Barones Vera ve kocası Baron Vladimir, İstanbul Pera Palas'ta aylarca Vladimir'in ikiz kardeşi hain Dimitri'nin kendilerini Paris'e aldırtmasını beklemişler.

"Helsinki üzerinden Paris'e kaçan Dimitri oradaki bankalarına yığdıkları nakit serveti kendi adına açtırdığı hesaba transfer ettirmiş. Vladimir, 'Burada düzenimiz kurulunca karın da gelir' safsatasına kanıp tek başına Paris'e gitmiş. (Kardeşine tutkuyla bağlı olan aseksüel Dimitri, Vera'nın onu kendisinden kopartmasını kabullenmek niyetinde değildir.) Onları aylarca oyalamış. Garip Vladimir'in yine sarhoş olduğu bir gece vaat ve telkinlerle kafasını karıştırıp, dikte ettirdiği veda mektubunu imzalatmış. Mektupla birlikte Osmanlı Bankası merkez şubesine, Vera'ya yaşam boyu yeteceği varsayılan tutarda suspayı parası gönderilmiş.

"İstanbul'daki keşmekeşe zaten adapte olamayan Vera kocasından gelen mektubu okuyunca şok geçirmiş. Dili tutulmuş. Trajediyi duyan Vladimir, Dimitri'yi karısının armağan ettiği tabanca ile öldürüp intihar etmiş.

"Sıraselviler'e geldiklerinde Vera kırk beşinde olmalıydı. Pencere kenarına oturup sokağı seyretmezse yerinden kaldırılana dek salondaki bir noktaya odaklanıp kalırdı. Sadık yoldaşı Nina evimizin mutlak yönetmeniydi. Birlikteliğimiz boyunca hiç sürtüşmedik. Umarsız sus-

kun Vera etrafına sanki ışık saçardı. Onu görünce huzur bulurdum. Ona azize saygısı göstererek rahatladığımı duyumsardım.

"Ben Tünel'e gelin gidince onlar da Tepebaşı'nda daha hesaplı bir daireye taşındılar. Farkımda olduğunu sanmadığım Vera ile cennetlik Nina'yı asla yalnız bırakmadım.

"Birikimleri tükenirken Nina'nın Paris'te aşçılık yapan yeğeni imdada yetişti. Dogmatik bir komünist olmasına rağmen hanımına son nefesine dek sahip çıkan saf Nina evlerinden eşya satmış ama Fukaraperver Derneği'nin yardım girişimlerini asla kabul etmemişti.

"Onlardan kira almayan maceraperest Oleg Popof'un mezbele mekânı son durakları oldu. Nina ölünce Vera'yla ilk ve son kez işaretsel iletişimde bulunduk; beni artık görmek istemiyordu. Geçmişiyle ilgili son bağını da koparmak istediğini düşündüm. Nina'nın yeğeni parasal desteğini kesince devreye girdim. Kırım Kilisesi papazlarından Chris Radcliffe'in anneannesiyle Vera İngiltere'de aynı okulda okumuşlar. Onu görünce rahatlar gibi olurdu. Son nefesine dek Peder Radcliffe kanalıyla cüzi masrafını karşılayabildiğim için şükrederim.

"Çar'ın gizemli kızı Anastasya'nın sırdaşı, melekler denli soylu ve güzel, *polyglot*, piyanist ve ressam Barones Vera gerçekte seksen yıl önce ölmüştü..."

Galina Tanya'yı yeniden azarlarken teybi durdurdum. Dergide kullanmak için Volga albümlerden üç fotoğraf seçti. "Bu denli özgün malzemeden yayımlanası bir söyleşi üretemezsek yazıklar olsun bize" deyince susmuştum.

Kocasının nitelikli kitaplığını zevkle izledim. Ender kitaplar arasında Mazhar Osman'dan imzalı *Keyif Veren Zehirler* de vardı. Dr. Erhan Sanater'in 1937 ürünü *Güneş-*

*Dil Teorisinde** *Müsbet ve Menfi Anlamlar* başlıklı kitap "Büyük Atam K. Atatürk'e" ibaresiyle imzalanmıştı. Aykırı kitapla ısrarla flört ettiğimi gören Galina onu bana armağan etti. En geç bir yıl altmış altı gün sonra ölesi ırmak-kadın Galina'nın elini besmeleyle öperek vedalaşmıştım.

* * *

Heykel ve tablomu göstermek için İzak Delgado'yu heyecanla daireme davet ettim. Yapıtları onar dakika dikkatle inceleyip, "En geç yarım saat sonra dönerim" diyerek herhalde kutsal kitaplığına indi. Birlikte döndüğü şaşkın Davut'un kollarında iki kalın kaynak kitap vardı, "Sana kışkırtıcı haberlerim olabilir" dedi. "Heykel Fransız-Rus kırması heykeltıraş Evgeny Lanceray'e (1848-1886) ait. Genellikle Rus malikâneleri için "at ve süvari" konulu dramatik yapıtlar kotaran sanatçı Batı'da da benimsenmiştir. Heykelleri Sotheby's müzayedelerinde kolaylıkla müşteri bulur. Sendeki parçanın bir kopyası Moskova Puşkin Müzesi'ndeymiş. Piyasa değeri için 30-35 bin dolar denmiş.

"Tabloya gelince, azizim o bir kopya değil bence *kataloge* olmamış bir Edvard Munch (1863-1944) başyapıtı! Dışavurum akımı öncüsü Norveçli sanatçının, sansasyonel ürünü *Çığlık*'a rağmen, kısmen ıskalandığı görüşündeyim. Bu yüzden elindeki gizli hazinenin piyasa değeri ancak bir buçuk-iki milyon dolardır."

Serendipity müşterisi ve önemli müzayede organizatörleri Raffi Portakal ile Turgay Artam da 300 dolara ele geçirdiğim tablonun büyük olasılıkla özgün Munch oldu-

* Dünya dillerinin Türk dilinden doğmuş olabileceği görüşü.

ğunu belirttiler. Londra, Cork Street'te Munch uzmanı Sandwhistle Art Gallery'ye enteryörün renkli fotoğrafını faksladım. Bir hafta sonra tablom ve ben Londra'ya davet edildik. Oslo Munch Müzesi yetkilileri *malı* derhal görmek isterlermiş.

* * *

Londra seferi arifesiydi. Arkasındaki notları Volga'ya okutmak için salondaki sehpanın yanına sıraladığım Vera'nın gençlik fotoğraflarını bulamayınca Davut'a sordum. "Vallah haberim yoktur beyim" deyince "Aman ha! Hazine değerinde dokümanlardır. Emo kaldırmış olabilir mi? Derhal bulun" demez olaymışım.

Belki on dakika sonra Aram Usta telefon edip, "Davut vahşisi karısını döverek öldürecek, yetiş" demişti. (Mızmız asansör özellikle böylesi durumlarda çalışmaz.) Koşarak indim. Kapıları ardına dek açıktı. Emo ve çocukların canhıraş çığlıkları giriş katını doldurmuştu. İçeri dalıp, ikizlerine sarılmış Emo'yu kemeriyle döverken Kürtçe küfürler savuran Davut'u durdurdum. Nefes nefese, "Beyim salak Emo fotoğrafları çocuklara vermiş. Onlar da hepsini yırtmış Beyim!" dedi.

Minik Celal'le Zülal panik içinde koşup bacaklarıma sarıldılar. Ağlamaktan gözleri kızarmıştı, ciltleri sıyrılan körpe kollarında kan gördüm. Burunlarını çekerken bedenleri tir tir titriyordu. Celal'in sol yanağında kalın bir kızarıklık vardı. Nedensiz yere dayak yediğim geceleri anımsadım. Bedenimdeki tüm hücreler nefretle ayaklandı. "Elindeki kemeri bırak ve dışarı çık iğrenç yaratık" dedim.

Yerinden doğrulmadan yaralı yüzünü saklamaya çalışan Emo, "A-bey ben bir cahillik etmişim. O eski resimlerin atılsın diye yere bırakıldığını sandım. Emo senin canına kurban olsun efendi A-bey" diyerek ağlamasını sürdürdü. Çocukları yanına götürdüm. "Dünyadaki hiçbir mal *senin* canından değerli değil Emo" dedim. "Ağlamayı kes ve çocukları sakinleştir. Biraz sonra doktora gideceğiz."

Davut'un kemerini aldım ve dışarı çıktım. Gafil yaratık alay mı edercesine hazırol durumuna geçti. Kemeri sıkıca kavradım. Besmelesiz, suratına ve sırtına giriştim. "Beyim pek acıtmıyor emret gocukla gömleğimi çıkarayım" demesin mi? Sille tokat yere yıktım, pörsük kemeri boynuna geçirip sıkmaya başladım. Artık âcizdi. Debelendiğini görüp ilk kez bedensel tacizin tadını çıkarırken Aram Usta yetişip aramıza girdi.

Volga servis minibüsümüzle geldi. Emo'yla ikizlerin durumunu görünce gözleri doldu. Davut'un yüzüne tükürdü, "Devlet hastanesine gidersek zabıt tutarlar. Bu hayvana ders olsun istersen derhal Taksim İlk Yardım'a başvuralım" dedi. İstemedim. Emo'yla çocukları Kasımpaşa'da özel bir polikliniğe götürdük. Yaraları temizlenirken inlediler, buz uygulanırken ağladılar. Nikotin aromalı doktor, "İki haftada izler yok olur" buyurdu.

Emo gece misafir odasında yattı. Heybetli yatağımı ikizlerle paylaştım. Celal sağımda, Zülal solumda başparmakları ağızlarında uykuya daldılar. Minik ayaklarıyla bedenimi tekmelerlerken Derik'teki sıcak yaz gecelerimi anımsadım. (Evlerinin düz damında yatan yerlilere imrenir, yatak odamın tavanında seğirten kertenkelelerin uyurken ağzıma girmemesi için dualar bestelerdim.)

Sabah bavulumu çıkarırken Davut kapımın önünde bekliyordu. Dizlerinin üstünde çömelmiş, gözleri yerde, acınası bir durumdaydı. "Kalk lan ayağa!" dedim. "Çocukların yüzü ve kollarındaki izler geçene dek seni görmek istemiyorum." "Emrin başım üstüne" demesinde beklediğinden hafif cezayla kurtulmuşluğun rahatlığını duyumsadım.

* * *

Geçen yıl Cape Town'dan getirdiğim ahşap fil yontusunu bir haftada gümrükten geçirebilmiştim. 160 dolara aldığım çirkin objenin antika olmadığına dair girilen trajikomik cendere sırasında zavallının s(tr)esten dişi kopmuştu. (Edvard Munch başyapıtı yurtdışına kaçırılırken benzer sorunlar yaşanmıyor.)

Londra'da, tablomun *özgün* Munch olduğu üç değişik eksper raporuyla belgelendi. Uygar pazarlıklardan sonra seksen yıldır İstanbul'da saklanan yapıt, bir milyon sekiz yüz elli bin dolar karşılığında anavatanına salimen ulaştı.

– VI –

"En az da kendimi *anlamışımdır. Hatta* kendimi *anlamayı umursamamışımdır.* Kendimi *yalnızca, benim dışımda var olan her şeyi anlamak için kullanmak isteğindeyim."*

Die Fliegenpein, Elias Canetti

Serendipity'ye komşu Sofyalı Sokağı'ndaki atölyesine uğrar olduğum ressam arkadaşım Banu'ya anı niyetine yaptırdığım Edvard Munch kopyasını masamın karşısına zevkle astım ve Londra seferimin nedenini Volga'ya bile açıklamadım.

15 Kasım sabahı annem telefon edip doğum günümü anımsattı. Ailemizde olmayan "yaşgünü kutlama" geleneği yerine, Volga'ya "Serendipity Club" projesi için gerekli kaynağı ayırdığımı muştuladım. Borsada yine para yitiren Niko'dan Davut'un küçük lojmanını satın aldım. Tapunun

adına çıkarılacağını duyan Emo, "A-bey sen evliya mısın?" deyip ağlayacaktı. Derin ekonomik krizde iyice zorlandığını duyumsadığım komşularımın iki yıllık kirasını toptan ödediğimi öğrenen Despina, "Sana kan kırmızısı bir yelek örmezsem neyim" demişti. Sinoplu Bakkal'ın yorgun binasını kapsamlı bir onarım ve bakımdan geçirttim. Taze aşı boyalı yapının üst katına taşınan Kısmet'ten de kira almayacağına ant içen Sinoplu, dükkân tabelasını "Vera-Nina Hürmet Bakkaliyesi" şeklinde değiştirdi. Anısal eşyaların satışından edilen kârı paylaştığımızı varsayan hemşerim, "Sen ne helal süt içmiş bir Samsunluymuşsun" derken ensemi iştahla sarsacaktı. Ganimetten kalan yüz elli bin doları babamın sürgün gezdiği ilçe ilkokulları arasında paylaştırırken bozkır ayazında, avaz avaz İstiklal Marşı söylemeye çırpındığımız bayrak törenlerini anımsamıştım.

Peri-masalı-ötesi finalle biten "Vera Slonima Dramı" ardından, *İblis*'le tanışacak denli ceza hak ettiğimi sanmıyorum.

* * *

Kulüp binasını satın alınca bakir bir adanın sahibi olmuşçasına gururlanmıştım. Serendipity Club'ın işletmeciliğini yapacak limitet şirkete yüzde 10 ortak ettiğim Volga'yı yeterince sevindiremediğimi farkettim.

Barın üstündeki yüz kırk kişi kapasiteli restoranın adı "Yemek Yemek" oldu. Rita'nın, Philip Starck etkisiyle "yalın ve bembeyaz" dokularda tasarladığı minimalist mekâna her girişimde, nane şekeri mi yemişçesine ferahladığımı duyumsardım. Duvarlara Danimarkalı Melchior Lorichs'in (1526-1583?), Kız Kulesi'nden Eyüp'e yirmi bir parça siyah-

beyaz panoramik deseninin dev röprodüksiyonları nakşedilmişti. Üçüncü katta yüz elli kişilik gösteri salonu, özel bar ile küçük toplantı bölmeleri ve en üstte kitaplıkla okuma odasının yanı sıra idari üniteler vardı. Tüm duvarlara antik ve komik İstanbul haritaları serpiştirilmişti.

"Yemek Yemek" puslu bir nisan akşamı, gösterişli galayla kentin elit tabakasına takdim olundu. Kişi başına yüz dolardan aşağı hesap düşünmediğimiz restoranın kısa zamanda tam kapasite çalışacağına emindik.

Etkin bir tanıtım kampanyası yapıldı. Serendipity Club'a üye kabulü sırasında yoğun ilgiyle karşılaştık. Bakanlara rica telefonu ettirenler oldu. Yemek ve içki faturalarında yüzde on indirim avantajından çok seçkin 222 kişi arasına girebilme adına on bin dolar giriş, bin iki yüz dolar yıllık aidat makul bulundu. Cebimden çıkmayan 1,5 milyon dolar karşılığında 2,2 milyon dolar giriş aidatı topladım. İşbu tahsilatı üyelik depozitosu olarak kaydederek gelir vergisi ödemedim. "001" no.lu üyemiz Yılmaz Ulusoy'a aidat ödettirmemeyi beceremedim, "Bereketi kaçabilir yeğenim" demişti.

Restoranımızı yabancı gezi ve gurme dergileri derhal keşfetti. Füzyon mönümüzdeki Türk yemekleri "sultanlar"a layıkken, Meksika ve İtalyan çeşitleri New York'taki "Maya" ve "Il Mulino" denli başarılıymış. (Avrupa'da film çeviren Amerikalı yıldız grubu, hafta sonları Four Seasons Oteli ve Serendipity kaçamağı için İstanbul'a geldiklerini itiraf etmiş.) Volga "püf noktası" teorisinde de haklıydı; kulüp üyelerinin üçte ikisi ziyaret trafiğini giderek seyreltti. Yerlerine her gece çift vardiya düzeni ve indirimsiz fiyat tarifesiyle buyur edilen kentlilerin, "ulusal gurur" düzeyinde takdirine mazhar olduk.

Çarşamba-cumartesi geceleri yemek sonrası, gösteri salonunda bir saati aşmayan etkinlikler olur. Ekstra ücrete tabi varyeteler tutuldu. Volga'nın sembolik kaşe ücretiyle getirttiği sanatçılar arasında; New Orleans Preservation Hall'da çalmış alkolik caz triosu, Johann Pachelbel'in *Canon*'unu flüt, keman, armonika, ksilofon ve ıslıkla kotaran Dublinli travesti, Joan Baez müziği eşliğinde piton yılanıyla striptiz yapan Minskli emekli balerin, gündüzleri müezzinlik yaptığını iddia eden Hozatlı vantrilok, Puccini'den aryalar döktüren Sienalı topal jonglör, yaptığı her numaranın hilesini de gösteren Marsilyalı kadın illüzyonist, erotik kukla oyunları sunan Praglı biri kör diğeri takma kollu eşcinsel çift bir çırpıda anımsadıklarım. Volga'nın çelebi üyelerden kurduğu topluluğun sunduğu skeçlerin geliri Beyoğlu'nu Güzelleştirme ve Koruma Derneği'ne bağışlanırdı. Mevsimin kapanış etkinliğinde tüm üyelerin, Miamili zenci *stand up*'çının esprilerini anlamışçasına kikirdemelerini yadırgamadım.

* * *

İnce Memed'i haftada bir hatmeden Davut, "Beyim *izninle* bu İstanbul'un her beldesine bir İnce Memed gerekmez mi?" demişti.

* * *

Volga ile Dua minimalist bir törenle evlendiler. Düşlerimin belalısı ve kendisini her fırsatta gözlerimle soyduğumu sezen Dua, nikâh şahidi olmamı özellikle rica etmişti.

* * *

Davut sıkılarak, "Beyim özürle ve izninle, Despina Hanım oğlunu geneleve götürmemi istiyor. Bu iş pezevenkliğe girmez mi?" diye yakınınca, "Sevaba da girer be Davut!" diyecektim.

* * *

" 'Yaş otuz beş yolun yarısı eder' dizesinin şairi Cahit Sıtkı kırk altı, 'Her ölüm erken ölümdür' buyuran Cemal Süreya elli dokuzunda giderken benim beklemeye hakkım yok"

cümlesiyle kısmetsiz kocası intihar mesajını bitirmiş. Kısmet iki hafta sonra gelip, "Beyefendi, enişteniz beni sürekli taciz ediyor. Kendisiyle ilişkiye girmezsem beni kovduracakmış" diye ağlaştığında bir taşla kaç kuş vuracağımın hesabını yapmıştım. Onun, yalaka Yaman'ı tuzağa düşürme planımı dinlerken rahatsız olması doğaldı.

(Gonca'nın saygıdeğmez bir müşavirlik kuruluşunda muhasebecilik yapan tipsiz kocası, haftada iki kez gelip kulübün kayıt sistemini denetler ve ayda bir mali tablo düzenler.)

Pazar akşamı ıssız bar katındaki odamda pusudaydım. Sustalı bıçağıyla gelen Davut önemli bir görevi olacağı beklentisindeydi. Başını sağa sola çevirerek dualar etti. Monitörden izlediğim Kısmet belirlenen saatte kadınlar tuvaletine girip kurbanını beklemeye koyuldu. O bekletmeden sökün etti. Blucin pantolon üzerine giydiği kahverengi gömleği görünce midem kalktı. Tespih çevirerek ve pişkince burnunu çekerek avına yanaştı. Önsevişme girişiminin refüze edileceğine hazırlıklıymış. Tespihsiz elini sallayarak

"hadi" komutu verdi; kendisi iştahla hızlı hızlı soyunurken, Kısmet gözleri kapıda gömlek düğmelerini yavaş yavaş açıyordu. Yavşak Yaman kirli donuna davrandığında tuvalet kapısını besmeleyle tekmeleyip içeri daldım. Ağzımı açana dek ağlamaya başlamasına şaşırdım. Giyinerek yanıma geldi, önümde diz çöktü, "Her şeyi izah edebilirim abi. Bu azgın dul karı beni durmadan kışkırtıyordu abi. Yalanım varsa iki çocuğumun ölüsünü öpeyim abi."

"Sus! Garip Kısmet'i tehdit ettiğini biliyorum çakal! Bu bir tuzaktı ve işyerimde yemeğe kalktığın halt cezasız kalmayacak."

"Bokunu yiyeyim kıyma abi. Körpe yeğenlerinin hatırı için Gonca duymasın abi. Zavallı eniştene dokunma be abi..."

Kısmet'i dışarı yolladım. Davut'u içeri çağırdım. O ne yapacağını biliyordu. Yaman başına gelecekleri tahmin etti. Geri geri giderken, "Yaklaşma fena olur, dokun da görelim lan Kürdo" şeklinde sayıklıyor gibiydi. Duvara sırtını dayayınca Davut ellerinin kenarıyla karın boşluğunu yoklayıp hayalarına sağ dizini geçirdi. Böğürerek yere kapaklanınca bodur bedene sille tokat girişti. Titiz bir kasap gibi çalışmasını zevkle izledim. Kurban bayılır gibi olunca başına soğuk su döktü. Sıra final numaramıza gelmişti; Davut sırt üstü yatan Yaman'ın karnına oturup iki eliyle başını tuttu. Sustalı bıçağı açtığımda kurbanın gözleri fırlayacak gibiydi. Aleti sapından aşağıya doğru bırakırken Yaman çığlık çığlığaydı. Bıçak sağ gözüne girmek üzereyken Davut onu son anda yandan kaptı. Kurban ölümden dönmüşlüğün orgazmı yerine uzun uzun inlemeye ve titremeye başladı.

"Gonca gibi karım olsa benim de gözüm dışarıda olurdu Yaman" dedim kikirdeyerek. "Yeni muhasebeciy-

le devir teslim işleminden sonra burada görüşmemek üzere..."

Parfüm aromalı tuvaletten çıkarken Kısmet'in kalçalarını ve göğüslerini ıskaladım diye boşuna hayıflanmışım. Odama döndüğümde deri kanepeye kararlı bir şekilde uzanmış bekliyordu.

Ertesi sabah Gonca ağlayarak evime geldi. O Yaman'ı evden, ben Kısmet'i işten kovacakmışım. Ben, "Kadıncağızın suçu yok ki" diyemeden "Ya ben! Ya o!" diye yırtındı. İşbu şansı kaçıramazdım, "Selametle bacım" dedim. Akşam annem telefon edince onu da memnuniyetle azarlamıştım.

Gece âleminin ruhunu ve ikizimden iyi İngilizce bilen Kısmet'i Gonca'nın yerine terfi ettirdim. Onu bana gelip giderken gören Tina her iffetli kadın gibi kırıldı. Aliki yeteneksiz avukatına âşık oldu.

* * *

"Yaşamı, satılık olmayan şeyleri aramaktan ibarettir."

"Romanlarını yazmaz yürürdü."

"Kan görmeye tahammülü kalmayan kaplan."

"Karmaşık bir durum: Ölümsüzlüğe önce bir köpeğin ulaşması."

"Yalnızca renkler aşkına bile ebediyen yaşamak."

"Tanrı yakın tarihten ders almanızdan hoşlanmaz."

Serendipity'nin yanındaki yorgun iş hanının girişinde haftanın altı günü açık bir sahaf varmış. Şiir, aforizma, şiir

eleştirisi ve şair yaşamöykülerinden mürekkep yapıtlarla mücehhez kitabevini henüz keşfettim. Nitelikli kitabevi sahibinin yüzü galiba bir kazada yanmış. "Patik Kitap" adlı tertipli dükkânında bezgin bir vankedisi de var. Barok müzik eşliğinde kitap okumuyorsa, pipo içerek Tünel Meydanı'nı seyreder. Vitrininde her gün taze bir dize ve aforizma fişi bulunur. Yukarıda sıralanan Elias Canetti özdeyişleri geçen haftanın seçkileriydi. İlk ziyaretimde kimi raflardaki kitaplara destur ve özenle dokunmama rağmen kızları elleniyormuşçasına gerilmiş, almaya yeltendiğim bir Stanley Kunitz yapıtına "Satılık değil" derken sadistçe gülmüştü.

Ertesi gün kallavi dolaplarda şairinden imzalı nice ender kitap ve İngilizce bölümünde selefim Raşel Kanetti *ex libris*'li Louise Glück'ler gördüm. Aklıma esti, dükkândaki sekiz bin kitabın toplamına talip oldum. "Siz beni öldürmek mi istiyorsunuz?" diyerek üstüme yürümüştü.

Patik Kitap'ın yeryüzünde bir eşi daha var mıydı? Oradan tek kitap bile alamadım. Galib(a) kimse alamadı. Nemrut sahibi dükkânın arkasında yaşarmış. Yaman'ı kovduğum gün, üst kattaki kaçak atölyede çıkan yangında külliyen yok olmuşlar...

* * *

Caddeyle Serendipity arasında; altında ilkel bir büfe bulunan süfli binanın en üst katında, dul ve yaşlı bir koleksiyoncu otururmuş. Emekli sigortacı olan köse erkişi, yokluk çekmeden koleksiyonunu bilinçli bir şekilde tasfiye ediyormuş. Son objesinin tahsilatı tükenirken öleceğine eminmiş. Beceremeyince, müteveffa bir zangocun evlatlığından fotoğraf albümü satın almış. (Ganimet önceki yüz-

yıldan çırılçıplak kadın fotoğraflarıyla mücehhez.) Viagra desteğiyle her gün iki tur mastürbasyona başlamış. Düşünde son sayfaya varınca, orgazm olurken yaşama veda edeceğini görmüş. Albümün ortasına ulaştığında, kalp krizi geçirirken yetişen Moldovalı biyolog bakıcısına memeleri değişik boydaki çıplağın fotoğrafını gösterip, "Bu kadın anneannem değilse onun ikiz kardeşidir" demiş yutkunarak. Hastanede ani bir krizi daha kaldıramayarak ölmüş.

"Uyduruyorsam iki gözüm önüme aksın" demişti sakal bırakıp, gözlük takmaya başlayan azınlık ortağım Volga.

* * *

Fakültede flört ettiği ünlü psikologun kızıyla evlenen Derya Maçka'ya, bir fiyort vapurunda barmenlik yapan Süryani Erol'la kaçan Rita Oslo'ya taşındı. Onların Doğan Apartmanı'ndaki dairesini Volga satın aldı. Dua hamile. Müstakbel ikizlere Kısmet'in önerdiği, "Seyhun-Ceyhun" adları beğenildi.

* * *

Serendipity'de ilk yılbaşı programının yıldızı Volga'ydı. Kulüp üyelerinin izlediğini sanmadığım "İn(s)anılmaz'daki" gösterisini güncelleştirerek sundu. Sığ ama renkli gazetelerden derlediği, 'kronolojik ve trajikomik haberler bülteni' salata tabaklarında dağıtılmıştı:

1. Arkadaşlarının beş dakika uzaklıktaki İzmit Devlet Hastanesi yerine Gölcük'teki tanıdık doktora götürmeye çalıştıkları yaralı yolda can verdi.

2. Bir tosunun beşinci kat balkonundan düştüğü kurban bayramının ilk dakikalarında yüz üç kişi kendini yaraladı. Sokaklarda kurban kesen Türkleri Japon turistler kameralarıyla ölümsüzleştirdi.

3. M.'de bir hırsız, çaldıklarını bıraktığı yerde bulamayınca panik içinde polisi aradı.

4. Bir adam halay çekerken kendini bıçakladı.

5. İ. Büyükşehir Belediyesi'nin Dünya Kadınlar Günü için düzenleyeceği şenliğe çağıracağı ses sanatçıları arasında tecavüzden hapis yatan D. ile kadın dövmeyi savunan İ. E. de var.

6. McDonald's, Y.'de McDavut's namıyla köftecilik yapan müteşebbisi uyardı. Köfteci, "McDonald's'a bir zarar verdiysek, pardon" dedi.

7. Karadeniz'in R. ve G. kentlerinde iki kişi kestikleri ağacın altında kaldı.

8. Yetmiş üçlük dede ineğe tecavüz ederken yakalandı.

9. K.'deki bir markette avokadonun yanında "kullanma kılavuzu" veriliyor.

10. N. E. "Şambabası, satanist, anafo, sanal Pokemon, kınalı kuzum, Ciguli, Marziye" benzetmeleri yaptığı A. Ç. ile barışabileceğini söyledi.

11. U.'da 13 yaşındaki usta kapkaççıyı transfer etmek isteyen iki çete arasında kavga çıktı, 11 kişi tutuklandı.

12. Bir özel TV'nin "Kaçak" adlı yarışmasının kahramanı, B.'de kendisini gören on işgüzar tarafından "Kaçak lan bu" savıyla dövüldü.

13. Otel faturasında erotik yayın izlediği kayıtlı ilahiyat profesörü Z. B. kanala yanlışlıkla girdiğini belirterek, "dört kişi ne yapıyorlardı öyle, insan insanlığından çıkıyor vallahi" dedi.

14. S.'de gerçek bomba ile eğitim veren yetkili derste pimi açık unutunca ağır yaralandı.

15. B.'de bir işçi, fabrikada çayına çiş karıştıran üç şakacı arkadaşını pompalı tüfekle öldürdü.

16. G.'de bir adam yavru kazını yiyen kediyi pompalı tüfekle öldürünce kedinin sahibi de döner bıçağıyla onu öldürdü.

17. G.'de çarpışan otomobillerde can kaybı yoktu. Kazadan sonra çıkan kavgada var; bir ölü ve iki yaralı.

18. K.'de bir kişi ekonomik kriz nedeniyle bakamadığını iddia ettiği evcil faresini cami avlusuna bıraktı.

19. Tansu Çiller K. halkına, "Allah'ı size emanet ediyorum" dedi.

20. "Biri Bizi Gözetliyor" programı birincilerinden K.'nin annesi, İ.'den bağımsız milletvekili adayı oldu; oğlunun fotoğrafıyla dolaşıp, "Bu delikanlıyı ben yetiştirdim" diyerek oy istedi.

Benim favorim, "halay çekerken kendini bıçakla yaralayan" yetenekli yiğitti. Kulüpteki mutlu azınlığın en çok, "ineğe tecavüz edemeyen abazan dedeye" *kırılacağını* biliyordum.

– *VII* –

"Ya her şeye rağmen Tanrı'dan da saklanabilen sır varsa?"

Die Fliegenpein, Elias Canetti

2003.

Saygın dergiler Serendipity'yi "Dünyanın En İyi On Barı", Yemek Yemek'i "Dünyanın En İyi Kırk Restoranı" listesine dahil ettiler. Rehber kitaplar, kulübüm için "yer bulabilirseniz sakın kaçırmayın" derken, babam, Derik kaymakamı olmamı yeğlerdi diye düşünecektim.

Annemle yılın siftah telefon görüşmesinin *ben yataktayken*, yapılacağına emindim. Tedirgin ses tonundan kışkırtıldığını tahmin edebiliyordum. Sonunda, "Gonca kocasıyla barıştı. Senin koşullarınla kulüpte hemen işbaşı yapabilir. Yoksa rakip kuruluşlardan gelen önerileri değerlendirecekmiş" deyince gülmeye başlamıştım. "Anne" dedim, "beni korkutmak istiyorsan hayır, ama güldürmek is-

tiyorsan evet, başardın." Belki de moron kızının eline tutuşturduğu kâğıttan okumuştu son cümlesini. Gazetelerde "Serendipity dünya markası oldu" haberini gören bacımın kuduracağını biliyordum.

"Hiç olmazsa yeğenlerinin okul taksitine katkıda bulun" mesajını iletmek için tekrar aradığında Kısmet'in üzerindeydim.

"Anne, çulsuz kızınla damadın çocuklarını özel okula verirken benden fetva mı aldılar? Senin hatırın için yarın Davut'la on bin dolar göndereceğim. Dilediğin gibi kullan ama aynı konuda beni tekrar zorlama ve *evlen* baskısı yapma. Çünkü mirasımı Gonca'nın veletlerine bırakmamak için vallahi evleneceğim..."

* * *

Hafta sonu sefası için İstanbul'a geldiğinde her gece değişik otelde kalırken akşam yemeklerini barda atıştıran Bursalı kambur ipekçi, dry-martini eşliğinde kendi romanlarını okurken masa altından mastürbasyon yapan yazar, özlemle buluşup devamlı tartışarak ayrılan yasak aşk kahramanları kıvamında tipler barımı şereflendirirse, ben de onları monitörden izlerim.

Ama onu ekranda görür görmez pısırık bir liseli gibi heyecanlanmıştım. Antik tanrıça büstü denli duru güzelliği vardı uzun yüzünün. (Onu canlı izlemek üzere derhal bara geçtim.) Kalkık burnu, etli dudakları, mavi gözleri ve simsiyah kısa saçlarıyla çok alımlıydı. Lacivert pantolon üzerine turkuaz kazak giymişti. Sırtında Salvatore Ferragamo ürünü yalın siyah deri ceket vardı. Masasındaki gürbüz kız ve uzun saçlı iki delikanlıyı anlattıklarıyla sü-

rekli güldürüyordu. Konyak ve filtresiz Pall Mall içen karizmatik kadının Amerikalı yıldız Winona Ryder'a benzediğini düşündüm. Yörüngesine mi girdiğim müşterimin, yanındaki yavşağın sevgilisi olmamasına dua etmiştim. (Patroniçe edasıyla bara dalan Kısmet'i durdurup bir tokat akşedesim geldi.)

Nedense bir daha gelmez sanmıştım. Ertesi gün salondaki tek boş masaya doğru salınarak yürürken kar leoparı görmüş toy avcı denli sevinmiştim. Ayağında metal aksesuarlı bot, sırtında aynı deri ceket vardı. Rakı ısmarlayıp, etrafını umursamayışı bile soylucaydı. Çantasından çıkardığı gazete kupürlerine odaklanırken purosunu yakmak için otoriter sesle garsondan kibrit istemişti. Onunla tek cümle etmeden saygı duyabileceğim bir Türk kızına rastladığımı düşlerken, gürbüz arkadaşı çıkageldi. Kikirdeştiler. Arkadaşının tombul yanaklarını mıncıkladı. Kadehinin tortusunu ona zorla içirdiğini anımsıyorum.

Kalkarlarken canı sıkkın gibiydi. Masada unutulan mektup, anahtarlık ve Davidoff puro kutusunu garsonun elinden kaptım, "Döndüklerinde ben veririm" dedim umutla.

Gelmedi. Gelmedi. Gelmedi! Dördüncü gün emanetleri Komikçi Dükkânı poşetine yerleştirip, arzuhalci daktilosuyla zarfa dercedilmiş adrese müteveccihen yola koyuldum. "Sayın Bahar Sackville-West'in" Ferragamo ceketli kadın olduğuna emindim. Bir emanet mektubun sahibini bularak Serendipity'me kavuşmuştum. İkincisiyle yaşamının kadınına ulaşmak, sığ roman ögesi olsa da deneyecekmişim.

Pazar sabahı cadde bir kovboy filmi platosu denli ıssızdı. Sümüklü bir büfecinin elinden salep içip *Cumhuriyet* okudum. Öğleye doğru Yüksekkaldırım'dan besme-

leyle Tımarcı Sokağı'na saptım. Gülkurusu boyalı Belvedere Apartmanı'nın çatı katına elli beş basamak sayarak çıktım. Maun kapının antik zilinde "Bahar-Selda" adlarını görüp bir bekâret testi aşılmışçasına sevindim. İçerde sonuna dek mi açılmış müzik setinde Sarah Vaughan, *Broken Hearted Melody*'yi söylüyordu. Saygıyla dinledim. *My Man's Gone Now* başlayınca zile üç kez değişik makamlarda dokundum. Azize Vaughan *Lullaby of Birdland*'e geçene dek bekledim. Sanki gizli bir gücün buyruğuyla lal anahtarlığın ucundaki anahtarla kapıyı açıp hole girdim. Salondaki manzarayı görünce *ünlem silsilesiyle* geri çekildim. Bahar'la Selda (gürbüz kız) sarmaş dolaş ve çırılçıplak dans ediyorlardı. Başlar diğerinin omzunda, gözler kapalı kimbilir hangi âlemdeydiler. Bahar sütbeyaz dişinin lokumsal kalçalarını iştahla avuçlamıştı. Suç mahallinden kaçarcasına merdivene seğirttim. İkinci kattan yuvarlanırken Kürtçe küfürler zerk ettiğimi anımsıyorum.

Ertesi pazar siz deyin "lezbiyenleri dikizlemeye" ben derim "emanet mektubun lanetinden kurtulmaya", kararlı adımlarla Belvedere Apartmanı'nın çatı katına çıktım. Zilin tam ortasına sert darbelerle dokundum. Yanıt alamayınca emanet poşeti holdeki şifoniyere bırakmak üzere kapıyı son kez açtım. Kaçamak göz gezdirdiğim salon darmadağınıktı. Açılan çekmeceler kapatılmamış, Jirki kiliminin üstü yastık ve kalın kitap çöplüğüne dönmüştü. Âşıklar kapışmamışsa, zorbalar evi basıp bir nesne aramış olmalıydı. Bir cesetle mi karşılaşmamak için diğer odalara girmedim. Bahar'a gelen mektubu açma hakkım doğduğunu düşündüm.

Aynı yorgun daktilo marifetiyle;

"Sapık Kadın!
İki ihtarımızı dinlemedin. Belanı bulacaksın."

sözcükleri dercedilmiş imzasız pusulayı cebime soktum. Yerdeki Venedik işi kalın günlüğü alarak, yarı metruk mekândan son kez firar ettim.

* * *

Brokkoli çorbası, çemensiz pastırma, dolmalık biber turşusu ve beyaz Angora şarabından mürekkep akşam yemeğimi bitirirken mektup yüzünden bir trajediye neden olmadığım kanısına varmıştım. İki ihtarı umursamayan *erkişi* Bahar'ın üçüncüde tavır değiştirecek denli kişiliksiz olduğunu sanmıyordum.

(Başkasının günlüğünü okumaya bayılırım.) Prattesi ürünü şık deftere tamamen büyük harflerle, yaşamının önemli dönüm noktalarını dercetmişti "1975 Londra doğumlu" Geraldine Bahar Sackville-West. Sarah Vaughan'ın *Finest Hour* CD'si bitmeden tükettiğim notlardan etkilendiğimi söyleyemem.

İngiliz mirasyedi babasıyla, kökü bir sadrazama uzanan diplomat kızı annesi Cambridge'te öğrenciyken tanışıp evlenmişler. Bahar'ın ikiz erkek kardeşi on bir yaşındayken attan düşüp ölünce ilişki sorunları da bulunan ebeveynleri ayrılmış. Annesiyle İstanbul'a dönüp, Kuzguncuk'ta bir yalı dairesine yerleşmişler. Üsküdar Amerikan Lisesi'ni dereceyle bitirmiş. London School of Economics'ten politika-felsefe-ekonomi diploması aldığı yıl lisedeki flörtüyle evlenen annesi Vancouver'e taşınmış.

Londra'nın entelektüel gazetesi *The Independent*'te çalışmış. J., K. ve P. harfleriyle lanetlediği kişilerle kısa ilişkileri olmuş. "Cennet ve cehennemi birlikte duyumsamak" için İstanbul'a döndüğünde, o dev medya grubunun sancak gemisi Ö. gazetesinden iş önerisi almış. Birikim ve yetenek yerine kişisel çıkar hesaplarına göre organize olan sığ işyerine alışamamış. Dış politika ve ekonomi birimlerinin yıldız elemanıyken 2002 sonunda istifa etmiş. İstifa mektubuna, "gazeteciliği ekonomik ve politik çıkarlarına alet eden holding patronundan tiksindiğini de" eklemiş.

Yoz kent insanatından kısmen kurtulmak için Tünel'deki hayalet daireye taşınmış. Bir sanat galerisinde yönetmenlik yapan sevgilisi Selda ile mutluymuş. Topluma da başkaldıran lezbiyen çiftle, ulusal gazete satışlarının beşte üçüne egemen açgözlü medya patronunun finalde buluşacağı bir roman yazıyormuş. Özyaşamöyküsel romanı bitince babasından miras kalan dairesinde yaşamak üzere Selda ile birlikte Londra'ya taşınacaklarmış...

Okkalı defterin ortasında kibrit kutusu büyüklüğünde ve ince bir *memory-card** buldum. El bombası şirinliğindeki sır küpünü, *İblis* peşime düşünce deşifre etmek kısmetmiş.

* * *

Bin iki yüz on dört sayfa ve otuz yedi bin İngilizce sözcükten mürekkep Redhouse sözlük hafızı, gezegenin sayılı "21" oyuncularından IQ azmanı Ömer Saner ve satranççı sözlüsü suskun Katya'yla barda sohbet ediyordum

* Üzerine bilgi depolanan hafıza modülü. Kopyalanan bilgiler bilgisayar ortamında, sayfalarca rapor şeklinde üretilebilir.

güvenlik şefi kuşkuyla yaklaştığında. Elinde çekinerek tuttuğu kartvizitteki adı görünce gözlerime inanamadım. Düşsel sürprizin ardından sarsılacağım habere hazırlanmalıydım.

(On dört yıl öncesine dönüp Alice Lancaster'la tanışma zamanıdır.)

Üniversite üçte öğrenci asistanlığı yanı sıra hafta sonları, sığ gösteri merkezi Broadway'deki bir pizza salonunda kasiyerlik yapmak zorundaydım. Vartanio's namlı restoranın yetmişlik sahibi Ari, Artvin kökenliydi. Annemle hemşeri olduğunu öğrenince, "Artvin'den hain çıkmaz" savıyla kovan gibi işleyen ekmek teknesinin kasasını bana emanet etmişti. (Suare keşmekeşi bitene dek açık mekânın komileri gri, diğerleri mavi yakasız iş gömleği giyerdi. Gömlek cebinin üzerindeki beyaz banda siyah büyük harflerle nakşedilen adımdan da utanırdım.)

S(tr)es dolu bir cuma gecesi kasaya gelen üç renksiz kızdan gözlüklüsü, "Yoksa üniversite kütüphanesindeki Steven Runciman yapıtlarını benden önce okuyan Tolga sen misin?" deyince sonunda Alice Lancaster ile karşılaştığımı biliyordum. Gözde gezgin yazarlarımın yapıtlarını incelerken "okur takip listesinde" ben de onun adıyla karşılaşırdım. Hatta onu arasam mı diye ikirciklenip hanedan dokulu soyadından ürkmüştüm.

"Sen de Patrick Leigh Fermor'ı benden önce keşfeden Alice E. Lancaster olmalısın" derken yanındaki fitnebaz ikili isterikçe kikirdemişti. Columbia'nın kimya bölümünde ikinci sınıf öğrencisiymiş. Pazartesi akşamı kütüphane kafesinde buluşma önerisine lütfen "evet" demiş, hemen pişman olmuştum. Sahursal bir saatte yatakhane binasına dönerken yüzünü bile unutmuştum. Sıradanlığının far-

kında olduğu için o denli şık giyinmişti düşüncesindeydim.

Oda arkadaşım Milanolu felsefeci ve piç Marco'ya, "Okulun en renksiz kızıyla bir kahve içip hemen döneceğim" teminatını verirken, "Dinle acemi Türk" demişti. "Yüce Tanrı hiçbir kadını dört dörtlük yaratmamıştır. Örneğin, güzelleri ne denli beceriksizse güzel sayılmayanı o denli yatak virtüözüdür. Geçen yıl tek başıma gitmeye karar verdiğim bir partiden sonra kendimi sıska ve topal bir Pakistanlı kızla aynı yatakta bulacaktım. Adını bile öğrenemediğim kız kurusu bana seks yaşamımın en tatlı saatlerini bahşetti. İki yıldır kampusta, aç kurt gibi topal ve *koyu* esmer kız arar dururum. Ada Leverson'un 'Bir kadından mektup alana dek onu tanımış sayılmazsın' özdeyişi unutulmamalı..."

Uzunca boylu, at suratlı, sarışın, minik tel gözlüklü hatunu ilk rauntta *becermekten* daha zorunu başardım. Ertesi akşam aynı yerde buluştuğum bilge ve estet Alice'in yörüngesine girdim. Üç yabancı dil bilen, çello çalan, at binen, yelken kullanan, gezgin ve alçakgönüllü kız; sevgilim, derken müzik ve güzel sanatlar rehberim oldu. Onu her gün görmezsem moralim bozulurdu. Onun sınav günlerinde daha çok heyecanlanır, hatırı için törensel aile toplantılarına katılırdım.

Beşinci Cadde'de, Jacqueline K. Onassis'e komşu heybetli apartmanın doruk katında yaşardı itici ailesi. Babası Randolph Lancaster III ve halası Lorna'nın, ortak oldukları gökdelenlerden toplanan kira sayesinde varsıl ve aylak yaşam tarzları vardı. Saray yavrusu dubleks dairelerine her girişte sanki tümbeden kurdeşen döker, Türkiye'yi molla cenneti sanan annesinin yapay içtenliğinden sıkılır-

dım. Fransız-İskoç kırması Sophie'nin pörtlek gözleriyle, "Kızımın yakasını bırak çulsuz adam" dediğini duyumsardım. Prag'ı Türkiye'nin başkenti varsayan büyük oğulları IV. Randolph, üçüncü karısıyla birlikte alt katlarına sığınmıştı. Hödük âdemin lafı ağzıma tıkamak için sürekli falso yapmamı beklediğini düşünürdüm. Doğum sırasında geçirdiği komplikasyon yüzünden, Alice'in ayrı yumurta ikizi Lewis'in sol bacağı takmaydı. Butik boyutlu yüksek okulda güzel sanatlar okuyan yakışıklı, İstanbullu ressam hocası Peter Hristoff'un mu etkisiyle dostça davranır, "Bir gün İstanbul'a geleceğim ve bana Osmanlı mezartaşlarını göstereceksin" derdi.

Hırsküpü Alice'e yaşam boyu saygı gösterecek denli bağlandığımın farkındaydım. Ama o –inşallah– Nobel ödülüne ulaşacak denli biyokimya tutkunuydu. Yaşam tarzını benimsemediğim Amerika'da tövbe kalmayacaktım. Onun aklını çelip İstanbul'a götürmek de bencillik olurdu. Kariyer beklentisini ökselememem gerekirdi. Son sınıfın son sömestrinde, sudan nedenlerle onu terkettim.

Yıllar sonra Londra Le Meridien Oteli'nin anaç masözü sıkıştırınca bu öyküyü özetlemiştim. "İşte gerçek aşk bu!" demişti, "Sevgilinin iyiliği için onu terkedebilmek..."

İstanbul'a döneli on yılı geçti. Sıradan ama saygı duyacağım bir melek hâlâ bulamadım. Ne zaman bir Mahler veya Debussy ezgisi duysam gözlerim dolar, Nobel kimya ödülleri açıklanmışsa umutla gazeteye saldırırım.

"The Beatles'tan sonra şarkı dinlenmez" önyargımı da Alice Lancaster'a borçluyum. Serendipity'de *bu yüzden*, The Beatles sonrası müzik yasaktır.

* * *

Okşamaya başladığım kartında kızlık soyadını görünce sevinecektim. Profesörlüğe yükselmesine şaşırmadım. Tek başına cümle kapısında bekliyormuş. Besmeleyle büroma geçip, gözlerimi iştahla kapıya diktim.

Özellikle açık kalmış kapıdan başını uzatırken, "Harikalar diyarına hoş geldin Alice" demiştim. Birbirimize saldırırcasına sarıldık. Bir zamanlar sivilce sivilce ezberlediğim bedeninden uzun süre kopamadım. Ter kokularımız karışana dek öpüştük. Kaldığımız yerden tek perdelik oyuna devam eder gibiydik.

Newsweek dergisi "Dünyanın En İyi On Barı" arasında saydığı Serendipity'de, "The Beatles sonrası müziğin yasak" olduğunu vurgulamıştı. Yazıda ad belirtilmese de *bu cümle yüzünden,* okulu tatile girince umutla İstanbul'a gelmiş. "Seni masalımsı bir ipucuyla buldum ya artık Tanrı'nın varlığına bile inanabilirim" demişti. Beni ustalıkla sorguladı. Iskaladığım çağdaş kompozitör, post-modern yazar ve şairler yüzünden azarlandığımı anımsıyorum.

Bilim evreninde ayak oyunları ve hizipleşmelerle karşılaşınca kimyadan soğuduğundan yakınmış, "Aşktan yana da kısmetsizdim" demişti. "Sıradan bir akademisyene ancak dul ve süfli profesörler kur yapıyor..." Lewis'in intiharına ve babası kalp krizinden ölünce nobran annesinin damızlık bir Porto Rikoluyla evlenmesine de şaşırmamıştım.

Geçmişle hesaplaştıktan sonra birbirimize doğaçlama övgüler yağdırdık. O geceyi Four Seasons Oteli'nin, eskiden hapishane müdür odası olan süitinde geçirdik. Kuşluk vakti üç haftalığına evime taşındı. İstanbul'a ısınacağını biliyordum. "Bu kente dayanır, Büyükada'da huzur içinde ölebilirim" demişti. Bir daha kopmamayı deneyecektik. O, akademik dönemi Columbia ve Boğaziçi Üni-

versiteleri'nde tamamlarken, ben iki ay New York'ta yanında kalacaktım. Yılda iki ay ayrılık, birbirimizi özlemek adına fırsat sayılabilirdi. Evliliği telaffuz etmek için erken olduğunu –konuşmadan– biliyorduk. Haziran ortasında onu New York'a yolcu ettim. Serendipity Temmuz sonunda tatile girince derhal yanına uçacaktım.

Yakın çevrem onu güzel bulmazken, çok yakınlarım kıskanmıştı. Zülal, "Hani Halo'ya Gülben Ergen'i alacaktınız" diye ağlamış; mezhebi geniş Niko, "Ulan Tolga, bu gidişle sen pörsük Tina'ya da sarkarsın" demişti.

– VIII –

"Haftasonları ekleriyle birlikte 5-6 gazete alıyorum, pek çok insan gibi. Eskiden bu gazeteleri hızla katettikten sonra, siyahlaşan parmaklarım yüzünden, hemen ellerimi yıkardım. Şimdi bu yetmiyor: Gidip bir de başımı yıkıyorum."

Cüz, Enis Batur

"Ama birileri de krizden mal kaldırmanın aracı olarak, parasını ödeyerek okuduğumuz gazeteleri, izlediğimiz televizyonları birer silah olarak hem de gözümüzün içine baka baka fütursuzca kullanmaktan vazgeçmeli. Sureti haktan görünüp hortumlanan milyarlarca doların hesabını soruyoruz görüntüsüyle, aslında leşi götürme derdinde oldukları, mülke müllk katıp tekelleşmeye çalıştıkları bilinmiyor sanmasınlar."

Filler ve Çimenler, Mustafa Sönmez

"Türkiye'de şu anda itibar düzeyi en düşük iki kurum siyaset ve medyadır."

15.10.2002, *Cumhuriyet,* Emre Kongar*

* "Medya Notu" başlıklı köşesindeki özdeyiş, gazeteci Ergun Babahan'dan alıntıdır.

Pera Kitabevi'nden gelen şık katalogu görünce kendimden utanmıştım. (Pazar günü Pera Palas'ta, müteveffa Vahan Pazarian kitaplığından 555 ender yapıtın müzayedesi varmış.) Madam Galina ölmüş olmalıydı. Ona söz verdiğimiz yazı hazırlanmadığı gibi ödünç aldığımız resimleri de iade etmemiştik. Geleneksel kışkırtıcım Volga azarlanırken, "Kendimizi affettirmek için müzayedeye katılıp damgamızı vuralım" demişti.

Sonuna dek buruk bir heyecanla izlediğim müzayededen ilginç beş yapıt ele geçirdim.* Lobide estet Tunç Uluğ'la sohbet ederken Bahar'ın tombul kız arkadaşının tedirgin gözlerle etrafı kolaçan ettikten sonra koşarak kapıdan çıktığını gördüm. Ardından Bahar'ın sökün etmeyeceği önsezisiyle umutlanmayacaktım.

Ertesi gün *Cumhuriyet* dışındaki gazetelerin ilk sayfasında, restoranım Yemek Yemek'in ünlü değerleme kuruluşu Michelin'den "üç yıldız" aldığı haberi vardı. Onlardan tam not alan ilk ve tek Türk restoranıydık ve dünyada bu mertebeye layık belki dört düzine marka vardı. Lotaryacı bir gazetenin, "Avrupa Avrupa Duy Sesimizi!" şiddetindeki başlığını görüp sinirden güldüğümü anımsıyorum.

Medya karteline dahil sığ gazetelerin tezahürat nedeni hemen anlaşıldı. İçgüveysi ağırtop Emir İzmirli, salı saat 16'da beni ofisine çağırırmış. "Bir müşkülü varsa kendisi bize buyursun" diye haber yolladım.

* Graham Greene'den uzatmalı metresi Dorothy Glover'a imzalı *A Gun For Sale*/ Kingsley Amis'ten ilk karısı Hillary'ye imzalı *The Old Devils*/ Yaşar Kemal'den Ahmet Küflü'ye imzalı *Peri Bacaları*/ A. Şinasi Hisar'dan İ. Necmi Dilmen'e imzalı *Çamlıca'daki Enişteniz*/ Amerikalıların sahiplendiği ünlü sosyolog Muzaffer Şerif'ten hocası "Prof. B. Şekib'e" imzalı *The Psychology of Social Norms*.

Telefon ettiğinde büromda Katya'yla satranç oynuyorduk ve mat olmak üzereydim. Tanıştığımızı sanmadığım âdem, "Azizim Tolga" diye giriş yaptığında başıma geleceği tahmin eder gibiydim. "Kulübünüzün 31 no.lu üyesi olarak başarınızla gurur duyduğumu belirtmek isterim. Gazete ve dergilerimizde zaferiniz hak ettiği ölçüde yer alsın diye bizzat uğraştım."

"Sağolun."

"Azizim bu tarihi telefon konuşması çok kârlı dostlukların başlangıcı olabilir. Sana zımba gibi bir önerim var."

"Hayrola?"

"Serendipity'ye iki buçuk milyon dolar harcadığını biliyoruz. Şirketin tamamına; beşi faturasız, yedi buçuk milyon dolar ödemeye hazırız."

"Şirketimi satmayı düşünmüyorum."

"Peki, yönetim sende kalmak koşuluyla yüzde elli ortak olmaya ne dersin? Birlikte şubeler açar, Avrupa'ya açılır, dünya markası bile oluruz."

"Şirketime ortak aramıyorum beyefendi!"

"İyi düşün aslanım, desteğimizle ummadığın yerlere gelebilirsin. Şirketin yüzde ellisine *son* altı milyon dolar öneriyorum."

"Size bir sorum var, yanıtlayabilirseniz önerinizi reddetmeyeceğim."

"Aman ne istersen sor birader..."

"2002 Nobel Edebiyat Ödülünü kim kazandı?"

"Şaka yapmıyorsun değil mi?"

"Çok ciddiyim."

"Şey, yav hemen mi şey etmek gerekiyor?"

"Otuz saniye süreniz var..."

"Bir dakika, bir dakika Yaşar Pamuk? Yok, yok Orhan Kemal..."

Telefonda kikirdemeye başlamıştım, "Size kıyamıyor iki şans daha tanıyorum; kayınpederinizin adına konulan edebiyat ödülünü geçen yıl kazanan yazarın veya İzmirli Yayıncılık'tan son altı ayda çıkan bir kitabın adını lütfeder misiniz?"

Bir adaptasyon sessizliğinden sonra, evlenirken karısının soyadını alan tetikçi bozuntusunun çirkefleşeceğini biliyordum.

"Ulan Allah'ın Lazı, sen kim oluyorsun da benle dalga geçmeye kalkıyorsun ha! Zaten senin için normal değildir demişlerdi. Koca devletten bile dilediğimiz koşullarla şirket alıp, başkasına satılan şirketlere el koyduğumuzun farkında değilsin demek ki sen!

"Bak delikanlı bugün benim altmışıncı yaş günüm. Bana yaş günü sürprizi yapmanı bekleyeceğim. Sana kırk sekiz saat süre tanıyorum. Aklını kullanırsan bu tatsız konuşmayı derhal unuturum. Süren bittiğinde başına geleceği düşünmek bile istemem. Ayaklarıma kapanıp yalvardığında elinde kimsenin ilgilenmeyeceği bir enkaz kalmış olabilir..."

Tüylerim diken diken olmuş, sinirden dişlerim gıcırdamaya başlamıştı, "Dinle soyadından vazgeçen soysuz" dedim, "Dinle saygın gazeteleri tehdit aracına çeviren meslek katili" dedim, "Dinle garip ülkenin çıkmazlarından faydalanıp mülküne mülk katmaya çalışan akbaba müsveddesi" dedim, "Allah'a bir can borcum var, kimseden korkum yok" dedim, "Elinden geleni ardına koyma şerefsiz!" dedim.

Telefonu hemen kapatacağını sanırken yanılmışım.

Hakaret silsilesini cesaretle göğüsleyip yeniden uzlaşmaya çabalarken telefonu suratına *ben* kapattım.

Katya yarı düzgün İngilizcesiyle, "Onbeş yıllık karınla mı, beş yıllık kız arkadaşınla mı konuşuyordun?" demişti.

"Daha az veya çok tehlikeli olduğuna sen karar ver; galiba İblis'le dalaştım."

* * *

Gece yarısı Volga'yla *intiharfen* Susannah McCorkle ezgileri eşliğinde durum değerlendirmesi yaptık. İblis'in başvurabileceği saldırı yöntemlerine karşı önlem ve stratejiler saptadık. Sabaha karşı yatağa girerken tedirginlik yerine mücadele heyecanı içindeydim. Düşümde babam, "Bar için didişmene değil ama bir halk düşmanıyla kapışmaya hazırlandığın için seninle gurur duyuyorum oğlum" derken sevinç içinde uyandım. Babamın ruhundan da olsa bir "aferin" koparmıştım. Dertleşmek için gece âleminin bilge kadını Kısmet'e kahvaltıya gittim. "Pist yerine yatakta kıvırtarak kerhaneye düşen nice dansöz müsveddesi tanıdım" demişti.

* * *

Kulüp yönetmeliğinin işletmeciye verdiği yetkiyle aidatı iade edilen Emir İzmirli üyelikten çıkarıldı. İblis'in Serendipity'yi ele geçiremeyince yaptığını duyan şaşırmadı. Kendinden önce harekete geçtiğimizi görüp gazetelerindeki ilk saldırı raundunu iptal etmiş. "Yemek üstatları" restoranım için eleştiri düzme talimatını red-

dedince *lümpenist* tetikçisi, "Vallaha insanın yediği yemeği beğenmemesi için gurme olmasına gerek yok" diye biten bir yazı döşenmişti. (Rakip gazetelere, gafilin altı aydır restorana uğramadığını duyurduk.) Mutfak şefimiz Carlo'yu transfer edemediler. Zabıta ve polisin, ihbar üzerine yaptığı baskınlarla müşterileri tedirgin etmeyi başaramadılar. Bir grup serseriyle kulüp kapısının zorlanmasına da hazırdık. Kasılarak gelen güruh, Yüksekkaldırım girişinde bekleyen Davut ve mangası tarafından komaya sokulmuştu. Volga'yı evine dönerken dövdürüp, "İkiz bebek babası kulüp yöneticisinin sapık ilişkisi yüzünden bir hesaplaşma kurbanı olduğunu" uyduracaklardı.

(Bir kurşunun insan bedenine verdiği acının lezzetini hep merak etmişimdir.)

Dört Temmuz alacakaranlığında peşimde Davut, eve dönüyorduk. Caddede külüstür bir Ford peydahlandığında Baro Han'ın önündeydik. Davut, "Beyim yat" diye kükrediğinde geç kalmıştım. İki el silah sesinin ardından sağ baldırımda şiddetli bir yanma duyumsadım. Başım ağrımaya, baldırımdaki sızı dalga dalga bedenimi sarmaya başladı. Issız caddede gri bir kuşku tüneline girerken, titreme nöbetine gark olmuştum.

Servis minibüsüm gelene dek yerimden kıpırdamadım. Benliğimi saran intikam duygusu yüzünden sanki bedensel acım hafiflemişti. Davut başımı dizine almış, saçlarımı okşarken ağlayarak Kürtçe küfürler yağdırıyordu. Volga'dan polis gelmeden Dolapdere'deki özel kliniğe götürülmemi istedim.

Yolda, kışın şöminemi yanarken gören Zülal'in, "Halo odun mu pişiriyor?" sorusunu anımsarken dalmışım.

Sağ baldırıma isabet eden tek kurşun kemiğe değmeden, damar ve sinire hasar vermeden çıkmış. Kliniğin ağzı sıkı ekibi tarafından abartılı pansumanlar yapıldı, film çekildi ve dikişler atıldı. İki günlük yatak nöbetim biterken, gazetecilik maskesiyle haydutluk yapan sülük tayfasıyla mücadele etmeye karar vermiştim. Beş dakika başımdan ayrılmayan Davut'u sonunda dua etmekten vazgeçirdim. "Beyim" demişti, "biz vergi kaçırmaz, ülkeye döviz kazandırırız, bize neden sahip çıkılmaz anlamamışım Beyim."

"Bizle uğraşanlar kanıt bırakmadan ortadan yok oluveriyor Davut. Üstelik sülüklerin efendisi, kimi kilit yetkilileri de yönlendirdiğini iddia ediyor."

"O zaman izninle ben de sülük efendinin kızını kızanını Belgrat Ormanı'na kaldırsam mı Beyim?"

"Yanlışı başka bir yanlışla düzeltmeye kalkarsan haklılığını yitirirsin Davut. Onlarla alışmadıkları şekilde, *dürüstçe* mücadele edeceğiz. Gerekirse Serendipity'de çiğ köfte, kebap satacak ama onlara pes etmeyeceğiz..."

"Allahıma şükür sende de İnce Memed ruhu vardır, Beyim!"

Sağ elimde bastonla taburcu edildim. Merdiven iner veya çıkarken baldırım iğne oluyormuşçasına sızlardı. On gün içinde tamamen iyileşecekmişim. İki yüz kırk saat boyu ne zaman bastonun kabzasına davransam, birbirine geçirdiğim dişlerim gıcırdar, yanaklarım titrerdi.

* * *

Çalışma odama özlemle girerken Bahar'ın kaleydoskop desenli günlüğünü anımsamıştım. Gazeteciliği ekonomik çıkarlarına alet edenlerden iğrendiğini haykırdığı istifa notunu yeniden okudum. Defterin ortasında saklı *memory-card*'ı bilgisayar sistemimle tanıştırarak dökülecek raporlara odaklandım.

İki kısımdan mürekkep roman notlarını görünce şaşırmamıştım. "Umut'un U'su" başlıklı girişte iki dişinin kararlı aşkına dair eskizler vardı. Ülkenin ilk lezbiyen romanı için derleneni hızla okurken Bahar'la Selda'nın çırılçıplak dans ettikleri süreç gözümün önündeydi.

"İblis'in İ'si" namlı kısımda medya hanedanını deşifre eden sıkı notlar buldum. Kartelci eküriyi onun da "İblis" namıyla vaftiz etmesinden ürkmüştüm.

Aşağıdaki pasajları kırmızı kalemle çerçevelerken üst dudağımın uçukladığını fark ettim.

HANEDANIN AĞIR TOPLARI:

Hanedanın atası Kâni İzmirli'nin babası, hacca gittiğini kimsenin görmediği Hacı Dursun Efendi'den* desturla:

KÂNİ İZMİRLİ – (doğumu 1928, Ödemiş) Ampulün mucidi Thomas A. Edison'un öldüğü 18 Ekim 1931 günü yapılan açık azaltmayla ilçenin en ucuz berberine sünnet ettirilir. Keriman Ha-

* (Hazret, Türk-Yunan Mübadelesinde Girit Hanya'sından İzmir Ödemiş'ine göç/ Çerçilikten tuhafiyeciliğe, '950 mebus seçimlerinde CHP üyesiyken küfrettiği DP'ye yatay geçiş/ İzmir'de celeplik, müteahhitlik ve tefecilik yoluyla gıda, iskân ve finans sektörlerine katkı/ 27 Mayıs Devrimi'nde ağlayarak CHP'ye, genel seçimleri kazandığında AP'ye besmeleyle intisap eyleme/ Tek yumurta ikizlerinden –Adviye ile Adile– üç yıl sonra doğan oğluna dayısına mı *kafiyeten* Kâni adı konarken ağlamaya yeltenmiş.)

lis'in Türkiye Güzellik Kraliçesi seçildiği 2 Temmuz 1932'de anasına küfür, Menemen'de Kubilay Abidesi'nin temel atma töreninin yapıldığı 30 Ekim 1933'te ablalarına yumruk atmaya başladığı, babası tarafından kayıt dışı alacak defterine dercedilmiş.

Prens Kâni ilkokulu bitirince İkinci Dünya Savaşı'nın karaborsal bereketini kaçırmamak için ailenin İzmir'e girdiği 14 Haziran 1940 günü, Alman askerleri Paris'te bir geçit töreni düzenlemişti.

Levanten çevrenin uyarısına rağmen özellikle devlet okullarında okutulmuş. Babasının yanında staj yaparken yediği dayağı üç üniversite diplomasına değişmeyeceğini minnetle yineler. Lisedeyken faiz ve karaborsal alacak takibine başlatılır. Hacı onun kerhaneye gitmek için para tırtıklamasından, "Bugün babasından çalan, yarın devletini de soyar" savıyla hoşnuttur.

1948 yılında girdiği İstanbul Yüksek İktisat'ı sürekli kopya çekerek altı yılda bitirdiğini gururla anlatır. Tanrı'nın yüz güzelliğini de esirgediği hırsküpü Kâni, İstanbul iş arenasına indiğinde henüz yirmi birindedir.

Otomotiv yedek parça satışı, arsa spekülasyonu ve müteahhitlik, gıda ve pamuk ipliği toptancılığı gibi vergisiz para kazanılabilecek alanları yeğleyecektir. Kayıt dışı hasılatı katlanarak servete dönüşür. (Kırk bir yaşındayken otuz bir milyon doları olduğunu söylemediğine sürekli yemin edermiş.)

Askerlik anısı anlattığını gören yoktur. (Ülke ekonomisine kesintisiz hizmet aşkına çürük raporu mu aldığı araştırılacak.) İzmirli komşu ve mebus kızı Meryem'le talimat üzerine 1954'te evlenip Teşvikiye'ye taşınır. İki yıl sonra gözdesi Ela dünyaya gelir. Babası 1966'da vefat edince derhal karısından ayrılır. (Kendisi denli çirkin ve uyanık kızı yanında kalacaktır.) Kayserili bir pamuk ipliği toptancısının bacısı Mürvet Hanım'la evlenir. 1968'de ayrı yumurta ikizleri şaşı Azmi'yle Şehnaz doğarlar.

Başarılı performansına rağmen işkollarının türü, dağınıklığı ve kayıt içi ciro düşüklüğü nedeniyle beklediği saygınlığı yakalayamaz. (Örneğin bankalarda yeterli kredisi yoktur.) Nüfuz ticareti yoluyla Ticaret Odası yönetimine girdiği iddia edilir. Amacı başkanlığa dek yükselmektir. Gazetelere verdiği demeçlerin bile kullanılmadığını görüp hedef değiştirir.

12 Eylül 1980 Askeri Harekâtı arifesindeki kaos ülkeyi topyekûn yıpratırken karaborsacı ve döviz kaçakçısının keyfine diyecek yoktur. Ekonomik darboğaz ve sendikal sürtüşmelerden bunalanlar arasında U. gazete ve dergi grubunun çoğunluk ortağı Kadri Cömert de vardır. Dede mirası saygın gazeteyi satmak için iki diğer nedeni bozulan sağlığı ve yeni karısı şantöz Arzu Erkanat'ın Paris'e taşınma ısrarıdır.

Okuma özürlü İzmirli, uygun fiyattan *kapatılmış* bir gazetenin bu ortamda ekonomik ve politik güç sağlayacağı kanısındadır. Bir işadamı kanalıyla Cömert'e, on milyonu yurtdışında olmak üzere on beş milyon dolar önerir. Onun onurlu kuzeni, şirketin yüzde 15 ortağı Baki Cömert öneriyi veto eder. İki hafta sonra Çamlıca'daki köşkünden çıkarken öldürülür. Bu kez katil silahıyla yakalanır. Önce komünist sonra faşist olduğu iddia edilen sanığın cebindeki listede, satışa aracılık eden işadamının telefon numarası da vardır. Rakip Ö. gazetesinin polis muhabiri olayın, "Gazete satışının engellenmesi yüzünden meydana geldiği" duyumunu almıştır.

İzmirli ifade vermeye çağrılır. Gizli soruşturma ve sorgulamalar sonunda kanıt yetersizliği yüzünden dava düşer. Gelişmelerden kamuoyu bilgisiz kalır. Cinayet ideolojik hüviyet kazanır. (Yeterince irdelenmeyen olay kitabın vurucu bölümü olmalı. Okurun en azından "soru işaretlerine" dikkati çekilsin!)

Rahmetli Baki'nin kırkı çıkmadan satış işlemi gerçekleşir. İlk sermaye artışında değer yitireceği uyarısıyla eşi de hissesini dirayetsiz Kadri'ye devredecektir.

Sinsi İzmirli ayak oyunlarıyla sendikayı saf dışı bırakıp, gazetede radikal tasarruf önlemleri alacaktır. (Özellikle "ayak oyunları" irdelenmeli. Kalmışsa emekli sendikacılarla görüşülecek.)

Gazetenin saygınlığı kimin umurunda? Lotaryasal atakla tiraj artırılacaktır. Nitelikli yazar kadrosu mu? Okur(mu)lara "peşin fiyatına taksitle", demode beyaz eşya, mobilya, mutfak gereci, makine halısı hatta kumaş satılacaktır. Kaos dokulu haber başlıkları, "Çekilişsiz kurasız on aya varan taksitli satış" bandı altında sunulur. Gazete, satış kampanya bültenine dönüşür. Kamuoyu gizemli İzmirli'nin arkasında, kayınpederi ve anabayii olduğu iki holding patronunun bulunduğunu varsayar.

1980'lerde iktidara gelen hazırlıksız Turgut Özal döneminde, ülke "asitik metamorfoz" geçirdi. Yeniliğin biri sindirilmeden diğeriyle tanışıldı. (Bu süreç ayrı bir kitap konusu.) Radyo ve televizyon yayınından devlet tekeli kalkınca düzineyle özel televizyon ve yurt sathında yüzlerce sığ radyo istasyonu türedi. Finansal darboğazlarda debelenen şirketçik güruhu, köklü gazetelerin tiraj gelgitini de azdıracaktı.

Gazetecilikten başka iş mi bilir Sait Yılmaz da bunalmıştır. Otuz milyonu Cenevre'deki bankasına ödenmek üzere elli milyon dolara, dede yadigârı holdingini İzmirli'ye teslim eder. Dört gazete ve on bir dergiden mürekkep kuruluşu ele geçiren Kâni, medya kartelinin üç büyükleri arasına girmiştir. Törenle İzmirli Kartel Holding'i (İKH) kurar.

Özal iktidarından sonra ülke, 2002 sonuna dek cılız ve kabız koalisyonlarla (z)aman yitirdi. Gazetelerini cezalandırmak ve taltif için sürekli kullanan İzmirli, özellikle kırılgan sağcı parti liderlerini (t)errörize edecektir. Sunulan olanaklar demetiyle bu kez İzmirli Holding (İH) ve Ödemiş Holding'i kurarlar, ilk kuruluşun hisselerinin yüzde 17'si İMKB'ye alınınca kapışılmış. (Büyüme stratejisi bir sonraki bölümde özetlenecek.)

2003 sonunda kısmen emekliye ayrıldığında; 96 şirketten mürekkep Grup bilançosu 1,7 milyar dolara, satış cirosu 3,1 milyar dolara ulaşmıştır.

ELA İZMİRLİ – (1956, İstanbul) – Çirkin, itici, hırslı, bencil ve hain. Bu entarili yaratığı tanımlamak için daha iyi bir "beşli kombinasyon" düşünemiyorum.

Ortaöğrenimini Montrö'de, adı "yavru kartal" anlamına gelen varsıllar okulu Aiglon College'da tamamlamış. (Yatılı Türk öğrencileri arasındaki takma adı (B)ela.) Boston'a komşu Tufts Üniversitesi'nde ekonomi okurken etki alanına soktuğu, Harvard'lı işletme öğrencisi Onur Ayman'la mezun olur olmaz evlenmişler. Saygın bir bürokratın oğlu olan kocası İstanbul'da bir Amerikan bankasında çalışmayı yeğlediği gibi, karısının tahakkümüne direnmiş. Bodrum'da bir sosyete davetinde kendisini azarlamaya yeltenen Ela'yı yüz elli kişi huzurunda tokatlayınca ayrılmışlar. (Bu ultra-paparazzi olay gazetelere düşmedi.)

Hızlandırılmış "grubu tanıma turu"ndan sonra kilit şirketlerde yönetim kurulu başkanı, holdinglerde mali ve idari işlerden sorumlu yönetim kurulu başkan vekilliğine getirilir.

İzmirli Grubu onun yönlendirmesiyle bir TV kanalı (artık İ Kanal) satın alıp bir de haber kanalına ortak olur. Haftalık borsa ve ekonomi dergilerinin çıkarılması da onun fikridir. Artık dirençsiz politikacı ve üst düzey bürokrat daha kolay kıstırılacaktır.

Medya olanaklarını şantaj, tehdit ve taltif için kullanma tutkusu yüzünden (Vampir)ela namıyla vaftiz edilir.

İhracatçı ve KOBİ'ler kredisizlikten kıvranırken Vampirela'nın zararkeş şirketlerine bir kamu bankasından kredi için telefon etmesi yeterliymiş. Grubuna ve medya sektörüne okkalı vergi indirimi veya muafiyeti sağlayan olanaklar yaratılır. Geleceği kuşkulu şirketlerini borsaya sokunca sığ yatırımcıdan milyonlarca dolar üter. Şaibeli ülkeciklerde kurduğu paravan şir-

ketleri hisse senedi manipülasyonu* için de kullanınca, şikeli kârlar elde eder. Devletin organizasyonal küçülümü adına son on beş yılda nice köklü kuruluş doğrudan veya ihale yöntemiyle satışa çıkarıldı. İzmirli Grubu bunların neredeyse tümüne katıldı. Yitirince, kazananı ve dürüst bürokratları gazete ve dergilerinde lanetleyip elde edemedikleri kuruluş ürünlerinin insan sağlığına zararlarını sayarlar bir bir...

1986 yılında dergi editörü Emir Alan'la yaptığı evlilikten olan zamansız ikizleri Efe ile Ece'yi Filipinli dadılar büyütürken üvey kardeşlerini sembolik görevlerle pasifize etti. Amerikan *Ms. Power* dergisinin düzenlediği "Dünyanın En Kudretli Elli Kadını" listesinde ilk otuz arasında yer almaktan gururludur. Kontrolündeki paravan şirketlerden özel hesabına para aktardığını bilen Kâni Bey bir tavla arkadaşına, "Bu kız benden de acımasız, gözüm arkada gitmeyeceğim" buyurmuş.

EMİR İZMİRLİ – (1943, İstanbul) Selanik kökenli, rantiye ve asalak bir ailenin tek çocuğuydu. Evden yollanana dek Nişantaşı-Topağacı hattında sürünmüştür. Zorla mezun edildiği St.- Michel Lisesi'ndeki takma adı (K)emir, edilmediği Fransız Filolojisi'nde (S)emir'di. Patates suratlı 1,85'lik Emir'in Mavi Işıklar orkestrasında bateri çaldığı yalan, Modaspor basketbol takımında oynadığı kısmen doğrudur. Semtin en havalı kızlarını tavladığı yalan, beslemelerine bile asıldığı doğrudur.

Askerliğini Muhafızgücü basketbol takımında sürekli yedek bekleyerek tamamlar. Bereketli 1960'larda bir baltaya sap olamayıp, bir yabancı dile kısmen vâkıf ve çevresi geniş nice asalak gibi maalesef gazeteciliğe intisap eder. Güçlülerin yörüngesinde onursuzca konuşlanarak kilit noktalara gelince, ödül bile kazanacaktır.

* Haksız kazanç sağlamak için hisse senedi fiyatlarının yapay yöntemlerle değiştirilmesi.

Kendinden yaşlı ve varsıl karısını terkedip, on üç yaş küçük ve otuz santim kısa patroniçesiyle evlenmesine şaşırılmaz. Mahkeme kararıyla karısının soyadına da (b)ulaştığında yeni kod adı "İblis"ti. İkizleri doğunca telefonlarına çıkmadığı şizofren kızının intihar ettiği söylenir. Onu hizmetçilerden sık, dadılardan şiddetli azarlayan karısına şaklabanlık dozu ayarlı şekilde, "Haya-tım" demediği henüz görülmemiş. Hafta sonu Bodrum'a uçulacaksa, sosyetik C.I.P. salonunda Vampirela'dan fırça yerken çevresini selamlaması da kanıksanmıştır.

Holding yönetim kurulunda; iş ve ihale, bakan ve üst düzey bürokrat atamaları, rakiplerin önünü kesme ile siyasal ve sektörel seçim manipülasyonundan sorumlu murahhas üyedir. Gazete, dergi, TV ve radyo istasyonlarının ekonomik çıkar için ele geçirildiğinin bilinciyle onları tehdit, şantaj ve taltif için kurgulama ustası olmuştur. Prensipleri yoktur denilemez. "Pezevenklik yaptım, kimseye bir dolar rüşvet yedirmedim" buyurur.

ERDOĞAN YALAV – (1946, Şereflikoçhisar) Yoksul ama uyanık babası Zekai Bey ilkokul eğitmeniyken yolunu bulup Gümrük ve Tekel Bakanlığı'na atanınca, Erdoğan'ın çocukluğu gümrük kapısı kentlerde varlık içinde geçti. SBF Maliye Bölümü'nde öğrenciyken sol fraksiyonlar arasında gelgit yapmasına rağmen mezun olduğunda sicili tertemizdi. A.B.D.'nin Syracuse Üniversitesi'nde dış ticaret dalında devlet bursuyla *master* yaparken Türk öğrenciler arasındaki takma adı "şeybiti'dir." Devlete zorunlu hizmet borcunu Turizm Bakanlığı'nın dış temsilciliklerinde çalışmadan ama döviz biriktirerek öder.

Çıkar ilişkileri kurma ustası olduğunu Ö. gazetesi New York temsilci yardımcılığına atanarak kanıtlar. Amerika'da nöbeti bitince stratejik Ankara baş temsilciliğine getirilecektir. Yalın, kısa ve kışkırtıcı köşe yazılarından önce özellikle kilit

bürokratlarla kurduğu yakın ilişkiler yüzünden İzmirli'lerin gözüne de girer. Holding reorganizasyon çalışmaları tamamlandığında o artık "Genel Yayınlar Başyönetmenidir." 19 Aralık 1997'de DYP'den istifa edip DTP'ye geçen Ufuk Söylemez yeniden DYP'ye katıldığında, Yalav ülke medyasının en kudretli adamıydı.

İlk işi, kendisinin tövbe uymayacağı, 31 maddeden mürekkep "Yayın Ana İlkeleri"nin saptanmasıdır. Göreve geldiğinden beri yayınlara nitelik ve nicelik açılarından katkısı olmadığı doğru ama önemsizdir. Gazete ve dergileri şantaj için kullanma iştahından Vampirela çok memnundur. Hisse senedi manipülasyonlarında ucundan nasiplenmesine ses çıkarmaz.

Solculukta inat eden demode yoldaşlarını defterinden silmiştir. Değer verdiği tek tük dostu da megalomanlaşan (Y)erdoğan'ı affetmeyecektir. [Yeri gelmişken diğer takma adları: Yalav(şak) ve (Dön)erdoğan...]

Rüküş karısı Esma Vaniköy'deki villalarının dekorasyonunu sürekli tazelerken yeteneksiz ikizlerinden Doruk, İzmir Kültür Sanat A.Ş.'de güya müdür, Derin ise Ö.'nün hem de spor servisi yönetmen yardımcısıdır. Doruk'un son karısı pişkin manken Şebboy moda yazarı, Derin'in dul kız arkadaşı mal Zeliş festival analisti olarak İzmirli medya sirkine çeşni katarlar.

Son milletvekili seçimi arifesinde şeriat düzeni getirecek diye hırpalamaya çırpındığı AKP'nin tek başına iktidar olduğu 4 Kasım sabahı, "AKP olgusuna önyargılı baktığımı savunan ikizlerime hak vermeye zaten başlamıştım" diyerek Türk basınının "eşsiz döneği" olduğunu yeniden kanıtlamıştır.

Irak'a çıkartma yapan koalisyon güçlerine İzmirli grubunun lojistik* hizmet satması söz konusu olunca derhal savaş taraftarı kesilip (Amer)doğan kod adına hak kazanmıştır.

* Bir muzip gazeteci bazı Amerikan füzelerinin yanlışlıkla güneydoğu sınırımıza düşmesini, İzmirli'lerin verdiği hileli lojistik desteğe bağlamıştır.

Vampirela ile İblis'i Bodrum dönüşü bile havalimanında törenle karşılayıp tekmil vermeyi aksatmaz. Kamu ve özel sektörde üst düzey yöneticilik yapmış ve Kâni İzmirli'nin güvendiği bir Holding emektarı, "Kırk yıldır iş âlemindeyim. Yalav denli yalak ve yavşağını vallahi görmedim" buyurmuş.

* * *

FAALİYET YÖNTEMLERİ:

I) Medya:

1) Tüm gazetelerde manşet olan bir habere, işlerine gelmiyorsa gazetelerinde yer vermez; çıkarları varsa yapay manşet atarlar.

2) Şantaj veya taltif kıskacına alınacak kişi ve kuruluşların özel toplantılarla gazete, dergi ve yazar bazında dağıtımı yapılır.

3) Üst düzey resmi demeçler bile çarpıtılıp, tekzipler budanabilir.

4) Dost ve akraba kuruluş veya kişilerle ilgili skandallar ile rakip gruplarla ilgili haber nitelikli olumlu gelişmeler de görmemezlikten gelinir.

5) İş takipçisi ve tetikçi yazar ve muhabirler dolar bazında ve kayıt dışı ek maaşla ödüllendirilir.

6) İşyerinde "Sendika" sözcüğünü telaffuz etmek yasaktır.

7) Ö. gazetesinde "malumu ilam" kıvamında yazıları çıkan Önder Erdem, Ulusal Basın Hür Konseyi'nin geleneksel Yönetim Kurulu Başkanı'dır. Kendi gazete ve dergi silsilesinde kanıksanan yalan veya yapay haber ve röportajları hoşgörüp, rakip kuruluşlara ilk fırsatta uyarı yollamak için tetikte bekler. (Gazeteci Kenan Senat'ın dediği gibi, "İlkeleri İlkesizliktir.")

8) Bir dergilerinin düzenlediği düzmece "En Doruktakiler" sıralamasında; nüfuz ticaretinde kullandıkları kamu görevlisi "Yılın Bürokratı", sömürdükleri genel müdür "Yılın Bankacısı" ve yıllık reklam pastasından aslan payı veren özel sektör patronu "Yılın İşadamı" seçilecektir.

9) Ücreti mukabilinde hazırlattıkları rapora göre ana TV istasyonları "İ Kanal" sürekli reyting şampiyonudur.

10) Şirketlerinin kontratlı yazar, şarkıcı ve oyuncuları gazete ve dergilerin stratejik bölgelerinde yüceltilir.

11) Taklit TV dizilerine methiye düzdükleri yetmiyormuş gibi, komik duruma düşme pahasına, tüm ülkenin gözdesi olan rakip dizinin, reytinglerde ikinciliğe düştüğünü anons etmişlerdir.

12) "Kendin pişir, kendin ye" konumunda kotardıkları "Elit Elmas" medya ödüllerinin en önemlilerini –ve çoğunu– kendi yapıt ve sanatçıları kazanacaktır. (Bir rakip TV kanalından oyuncu veya yönetmen transfer ederken işbu ödül peşinen vaat edilebilir.)

13) Sığ ürünlerinin sürekli kayırıldığı düzmece "En Çok Satan Kitap ve Kaset" listeleri kendi gazete ve dergileri arasında bile tutarlı değildir.

14) TV programına konuk olmayı reddeden bir star oyuncuyu karısını bir mankenle aldatıyor, yayınevlerine transfer olmayı reddeden onurlu yazarı intihalci diye karalamaya yeltenirler. (Ad bazında liste yap.)

15) (Dön)erdoğan'a kimi yazarları köşelerinde sırayla yağ çekerler. Başyönetmenin ön plana çıkarıldığı bir ilanı değerlendiren Markalar Editörü, yapıta yüz üzerinden 95 vermiştir. (Bu satırları tiksinerek yazıyorum!)

16) Bir resmi üst yetkili, düzenlediği basınla sohbet toplantısında, bazı gazetecilerin ABD lobi gruplarından para aldığını duyduklarını vurgulamıştır. (Gayri resmi listenin üst sıralarında, İzmirli grubunun kimi şeffaf ötesi üstatları yer almaktadır.)

17) "Nitelik değil nicelik ön plandadır." Özellikle şantaj girişimlerinde daha ürkütücü olmak adına tiraj artırmak çabasındadırlar. Erotik ve sığ magazin malzemelerinin yanı sıra her fırsatta lotarya tuzağına başvururlar.

(Dikkat! Sıralanan yöntemler 2000-2003 döneminden örneklerle vurgulanacak. Bir gazetecinin, "Türkiye'de itibar düzeyi en düşük iki kurum siyaset ve medyadır" özdeyişi irdelenmeye başlanacak...)

II) Rekabet:

1) Fatura ve makbuzdan başka doküman mı okur Kâni İzmirli ekonomik ve politik çıkarları için saygın iki basın grubunu ele geçirmemiş gibi kendinden sonra basın sektörüne giren holdingleri, "Bu gruplar belki işimize yarar felsefesiyle gazeteciliğe soyunuyor, çok yazık" diye eleştirebilmektedir.

2) İzmirli Grubu dağıtım maliyetini denetlemek ve reklam tarifesinde yeknesaklık adına, rakiplerini kendi kurduğu şirketlerin hizmetlerinden faydalanmaya ikna etmişti. (Yaptıklarını deşifre veya ihalelerde onları alt ederek sinirlendirenler bilahare aforoz edilecektir.)

3) "Geleneksel düşmanımın yeni düşmanı eskiden benim düşmanım olsa da şimdilik dostumdur."
Medya kuruluşlarının toplanarak dağıtım ve reklam tekelini kırmak için kurdukları şirketleri yaşatmamak peşindedirler. Ö. gazetesinin büyük rakibi T.'nin, bir zamanlar kendilerine küfür eden, kilit yazar kadrosunu (t)avlayarak kendi tesislerinde T. tipi yapay bir gazete çıkarttırırlar.
Kâni Bey'e vergi kaçakçısı, borsa manipülatörü ve sektör katili diyebilen bukalemun gazeteci Fazlı Sımsıcak'ın, "isim hakkı" rakip kuruluşa ait gazetenin adını rötuşlayarak yeniden çıkarma girişiminin de finansörüdürler.
(Anti-tekelci gelişmeleri yine de önleyemezler.)

4) Holdingleri zarar, şirketleri borç batağındadır. Tüm bankalara kredi ve faiz ertelettirirler. (Ar damarı çatla-

yınca ne beis!) Piyasaya önemli borcu biriken başrakiplerini on beş yıl vadeyle ve sembolik bir fiyattan ele geçirmeye çabalar, beceremezler. (Merak ediyorum; uygun bir fiyat önerilip taraflar anlaşsaydı bu tekelleşme girişimini Rekabet Kurulu onaylar mıydı? İzmirli tayfasının bu olguyu da sorun olarak görmemesine şaşırmıyorum.)

5) Kimi yatırımlarla önlerine geçip, ihalelerde yenen veya çıkar çatışmasına düştükleri bir grubun Tasarruf Mevduat Sigorta Fonu'na devredilen yatırım bankasındaki borcunun yeniden yapılandırılma sürecini saptırmayı denerler. Ülkedeki gazetelerden yalnızca İzmirli tetikçilerinin, grubun patronunu "batakçı, soyguncu" niyetine karalamaya debelenmesi vatandaşın da dikkatinden kaçmaz. Olmayan paralarıyla anılan bankayı ele geçirmeyi denerler...

(Tüm girişimleri sonuçsuz kalır!)

6) Bir rakip grup on bir yıldır kamudan tahsil edemediği –500 milyon doları aştığı sanılan– alacağı için açtığı davayı kazanınca rahatsız olurlar. İblis, güvendikleri bir araştırmacı-yazarı bu ödemenin önlenmesi için görevlendirir. (Artık İzmirli'lerle çalışmayan yazarın, *Anılar ki Aydınlatır* adlı kitabından gerekli alıntı yapılacak.)

7) Uzak ara sektör birincisi olan rakip internet erişim firmasının iletişim kurgusunun da İblis'in emriyle taciz edildiği iddiası araştırılacak (Bak 30.01.03 tarihli N. haberi).

8) İzmirli tayfası gözüne kestirdiği yazar, gazeteci, sunucu veya TV yönetmenini transfer edebilir. Elemanını ayarttıkları kuruluş cevaben bir yetkililerini transfer ederse profesyonellik ve basın ahlakı adına feryat edeceklerdir.

(Dikkat! Belirlenen başlıkların tümü kaynak gösterilerek irdelenip, tüm girişimlerinin özünde "tekelcilik" sapkınlığı olduğuna işaret edilecek.)

III) Nüfuz Ticareti:

"...Tekelleşen ya da kartelleşen medya, bir yandan ekonomik alanda haksızlık yaratabilecek bir güce ulaşırken, öte yandan haber alma özgürlüğünü kısıtlayabilecek, medya gücünün çıkar amaçlı kullanılmasına hizmet edebilecektir. Medya gücünün kötüye kullanılması, kamu yararı ve kamu düzenine zarar vermekle kalmayacak, demokrasiyi olumsuz yönde etkileyecektir. Devletin sansür uygulaması kadar, basının tekelleşmesi de, özgürlüklerin gelişmesinin önünde engel oluşturacaktır.

...Bir kamu hizmeti veren medyanın tekelleşerek sorumluluk bilincinden uzaklaşması, bireysel çıkarlara hizmet ederek ticari nitelik kazanması, medya-siyaset bağlantısının güçlenmesi, medyanın devletle ticari ilişkiye girmesi, kuşkusuz demokrasinin yozlaşmasına zemin hazırlayacak, basının varlık nedeniyle çelişecektir."

(Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer'in 20.02.2003 günü İletişim Şurası'nda verdiği söylevden.)

"...Türkiye'de büyük medya yeterli sermaye birikimi, reklam geliri ve tiraj olmaması nedeniyle, ayakta kalabilmenin yolunu devlet üzerinden zenginleşmede bulmuştur.

...Elektrik dağılım ihaleleri, kelimenin tam anlamıyla skandaldır. Çünkü zamanın iktidarı, bunu basın kuruluşları arasında gücüne göre dağıtmıştır.

...Medya gücü, Ankara'nın bol keseden dağıttığı zenginlikten en büyük payı almanın güçlü silahı haline gelmiştir.

...Medya bunun karşılığında ... avantasını alıp denetim görevinden vazgeçmiştir.

...Bu ilişki daha çok merkez sağ partiler ANAP ve DYP üzerinden gerçekleşmiştir ama SHP ve CHP'nin de bu sürece ciddi katkıları vardır.

...Sonuç ortadadır: Merkezi çökmüş bir demokrasi, tirajı ve inandırıcılığı çökmüş bir medya."

Yazar Emre Kongar'ın 24.10.2002 tarihli *Cumhuriyet*'teki köşesinde, gazeteci Ergun Babahan'dan yaptığı yukardaki alıntılara katılıyorum; Turgut Özal ve Süleyman Demirel'den sonra bazı sağ partilerin başına gelen şaibeli ve karizma özürlü liderler yalnızca denetimi önlemek değil destek sağlamak için de etkin medya gruplarına, örneğin, vergi indirimleri ve esnek krediler sağlayarak ülke kaynaklarını peşkeş çektiler.

Başta İzmirli'ler olmak üzere bazı *medyacılar* ayakta kalmalarını sağlayacak avantajlarla yetinmeyip uygun ötesi koşullarla devletin finans ve hizmet sektöründe etkin şirketlerini ele geçirmeye kalkıştılar.

İşi sağlama alma adına kilit bakan ve bürokrat atama/azil olgusuna (b)ulaşıp, ülkenin gündemini oluşturma faslından milletvekili seçim tarihini bile değiştirttiler.

(2000 sonrası dönemden *ticaret erbabının* aşağıdaki on girişimi irdelenecek:)

1) "Vergi, resim ve harç" yağması:

a) Bir şişe kan, serum, su, kefen bezinin katma değer vergisi (KDV) yüzde 18, özel okul ve kreşlerin, gıda ve kitabın yüzde 8 iken gazete diye elinize tutuşturulan renkli kâğıt silsilesinin KDV'si yüzde 1'den ibarettir. Maalesef gazetelerin can simidi, lotaryasal nesneler de yüzde 1'lik matraha dahildir.
İzmirli'ler, müşterisi oldukları bir bankanın iştirakinin ürettiği gereçleri yüzde 1 KDV'yle ithal ederek lotaryasal tiraj için gazetelere eklediğinde, ülke ekonomisine zarar yanında stratejik kreditörüne nankörlük de etmiştir.

b) Devlet; istihdam yaratan, ihracat ve verimliliği artıran yatırımlara vergi, resim ve harçtan muafiyet tanıyan "teşvik belgeleri" verir. İzmirli grubunun 300 milyon doları aşan teşvik aldığı iddia edilir. (Teşviklerin dökümü yapılıp istihdam, ihracat ve verimlilik kıstaslarıyla ne denli örtüştüğü sorgulanacak.)

2) Devlet bankalarından sağlanan krediler: Şirketlerine güya telefon trafiğiyle bankalardan yüklü krediler sağlanmış, günü gelince anapara ve faiz ödentileri genellikle ertelettirilmiş, özelleştirme kapsamına alınanlar ele geçirilmeye (ç)alışılmıştır.
(Holdinglerin bağımsız denetim raporlarında sektörün ağzına sakız olmuş söylentiler, örneğin banka bazında kredilerin dökümü, faiz oranı ve geri ödeme yöntemlerinde değişiklikler hakkında bilgi yoktur. Yoksa Hanedan, denetim kuruluşunu da mı kıskacına almıştır?

Dikkat! Kredilerin dökümü ve öteleme sürecine alternatif yöntemlerle ulaşılmalı.)

3) İhalesiz ele geçirdikleri finansal hizmet kuruluşlarının (s)atış fiyatı ve ödeme koşulları listelenecek. Bağımsız yatırım danışmanlarından anılan kuruluşların piyasa değerleri öğrenilip karşılaştırılacak.

4) "Ne pahasına olursa olsun kazanın, koşullar sonra lehimize değiştirilir" Kâni Bey'in ihale prensibidir. Kendilerinden güçlü rakiplerle perde arkasından uğraşmayı yeğlerler. Saygın ve dişli kuruluşlar sözkonusuysa pek başarılı olamazlar. (Başta naklen yayın ihaleleri olmak üzere üç örnek sunulabilir.)

5) Nüfuz ticaretiyle görevli yazar ve muhabirlerin, dolarize maaşla işe alınan yüksek bürokratların, işbu tayfanın yörüngesi olan, taltif/azil ettirilen üst düzey yetkililerin dökümü yapılacak. (Baltayı taşa vurmadan.)

6) En Üst Düzeyden (T)aciz Girişimleri:

   a) Eşi rahatsızlanınca törensiz olanaklarla devlet hastanesine giderek sıraya giren Cumhurbaşkanı'na, "Köşkte gereksiz masraflar yapılıyor" haberiyle gözdağı vermeye yeltenirler: Solan perde ve koltuk yüzlerinin yenilenmesinden mürekkep zorunlu harcamalar bütçede yer almakla birlikte Cumhurbaşkanı'nın bir kararnameyi geri çevirmesi işlerine gelmemiştir denilir.

b) İddiaya göre bir sağ parti genel başkanının da yardımıyla bir rakip grubu çökerterek hem intikam alacak hem de bazı stratejik kuruluşlar ele geçirilecektir. Etki alanlarına sokamadıkları dürüst başbakan yardımcısını karşı gruptan rüşvet almakla suçlarlar.

c) İzmirli'lerin belalısı Ş. gazetesi, İblis ve (Dön)erdoğan'ı iki sağ parti genel başkanıyla birlikte Ganimet adlı lüks yatlarında, Göcek açıklarında yakalar. Hanedan'ın amacı, kontrol edilir varsayılan iki lideri barıştırıp koalisyon ortağı yapmakmış. (Böylelikle o inatçı başbakan yardımcısından mı kurtulacaklardı?) İblis her zamanki pişkinliğiyle Ş. muhabirine, "Komplo teorileri üretmeyin, dört kol pişti oynuyoruz" demiş. Girişimi duyan ilgili lider erken seçime derhal "evet" diyecektir.

7) İzmirli'lerin stratejik ortaklarıyla SOYAŞ ihalesine katılabilmesi için resmi mevzuatta değişiklikler yapıldığı iddiası araştırılacak.

8) Türkçe konuşmaktan âciz İblis, bir süre uluslararası Yeni Dünya Yayıncılar Kurulu'nun (NWCP) hem de Yönetim Kurulu Başkanlığını yapmış. Bağımsız denetim raporlarına göre holdinglerinin küresel bazda önemli satış cirosu bulunmaması ve zarar etmesine rağmen Vampirela, *Ms. Power* dergisinin "En Kudretli Kadınlar" listesinde ilk otuzdadır.
(Sen nelere kadirsin ey küresel nüfuz ticareti!)

9) Gazeteci Deniz Arman'ın 30.01.2003 tarihli Habertürk'teki "Uzaktan Kumanda" başlıklı köşesindeki şu pasajını:

"Gazeteciler Cemiyeti Barı Konuşmaları – Bölüm 428
– Bu ülkede şantaj suç mu?
– Evet suç.
– Peki basın yoluyla yapılırsa?
– Yine suç, ama cezası yok!...
– Eee o zaman ben de yaparım...
– Yok sen yapma; ite köpeğe uyma...
– ..."

Sakla. Kullanıp kullanmama kararı kitabın akışına göre verile.

IV) Kurumsal Vurgun Silsilesi:

Çeyrek yüzyıllık süreçte, iki masa-bir kasa ve yedi kafadan mürekkep mini-şirketleri; on yedi bin kişinin çalıştığı, iki milyar dolar satış cirosuna ulaşan doksan altı şirketlik imparatorluğa dönüşür. İkisi borsaya kayıtlı üç holding çatısı altında konuşlanan orta boy kuruluşlar silsilesi, konsolide mali tablolar bazında nedense zarar etmektedir. (Kâr gösterirlerse vergi öderler, prensiplerine aykırıdır.)

İzmirli'lerin faaliyet profilini üç ayrı süreçte özetlemek mümkündür: 1980'lerde gazeteleri kanalıyla, genç ve ortadirek nüfusa "peşin fiyatına taksitle" başta renkli televizyon olmak üzere rüküş ev gereçleri satarlar. Gazete kâğıdını üreticiden *direkt* ithal etmek yerine, bir minik ada devletinde kurulu vergi ve denetimden muaf (para)van şirketlerinden alırlar. Süfli adlarla (Cain ve Eau de Memish*) vaftiz edilen şirketleri, kâğıdı üretici-

* Herhalde "ödememiş'i" *Euroca* okutmak istemişler.

sinden alıp üzerine ekledikleri yüzde 15 kâr marjıyla Türkiye'deki kardeş kuruluşlara satar. Böylelikle yurtdışında vergisiz kaynak yaratırken, yurtiçindeki şirketlerin vergi matrahı artırılır ve vergi yükü azaltılır. Bu yolla yurtdışına yılda yaklaşık on beş milyon dolar aktarmış olurlar. Iskartaya ayrılmış veya iade edilen kâğıt stoklarının kayıtsal takibi de kolay değildir. Basın gücüne sığınarak ele geçirilen stratejik arsaların inanılmaz değerlere ulaşması da bu döneme rastlar.

Kırk küsur şirketin cılız hisse senedi işlem trafiğiyle debelenen İMKB, Özal talimatıyla canlanır. Kısa zamanda yüzlerce kuruluş borsaya girerek özkaynaklarını güçlendirir. Bu heveskâr kitlenin içinde toy ve şaibeli olanlar yok değildir. 1990'larda İzmirli grubu, kuşkulu nice şirketleriyle borsayı teşrif ederek saf mı yatırımcının parasını toplamakla kalmaz, *malum* yöntemlerle önemli işlem cirosu yaratarak, yurtdışında (s)aklanası kazançlar sağlar.

Devletin özelleştirme yoluyla finans ve hizmet sektöründen çekilerek örgütsel açıdan küçülmesi girişimi de Özal'ın doğruları arasındadır. Maalesef bu hedefe de yanlış ve eksik yöntemlerle ulaşılmak istendi. Gözü kara ve şaibeli işadamları hesapsız fiyatlarla ihaleler kazandı. Özellikle ele geçirilen bankalar kişisel çıkar için zorlanarak batma noktasına gelince, devlet taksitle elden çıkardığı köklü kuruluşları zarar delikleri büyümüş olarak geri aldı. 2000'li yıllardaki özelleştirme furyasında İzmirli'ler bu yanlışa düşmedilerse de dişli rakiplerle katıldıkları stratejik ihaleleri, tüm koşulları zorlamalarına rağmen, sürekli yitirdiler. Önemli bir kuruluşla ortak olarak kazandıkları SOYAŞ ihalesi için önerdikleri yüksek fiyata sevinip sevinmeyeceklerini –henüz– onlar da bilmemektedir.

Kamu olanakları, hatır kredileri ve binlerce borsa yatırımcısının parasını kullanarak sürdürdükleri kurumsal serüvenden iki okkalı örnek (y)eterlidir:

1) Borsa Marifetleri:

a) Kendi yüzeysel borsa dergilerinde grup şirketlerinin hisse senetleri abartılı analizlere gark edilerek yatırımcı yanlış şekilde yönlendirilirken, rakip şirketlerinki, performans ve işlem hacmi ne denli yüksek olursa olsun, tamamen veya kısmen ıskalanabilir.

b) Sancak gemisi konumundaki gazeteleri örneğin, "Türk Jetleri Kuzey Irak Semalarında" şiddetinde bir yapay manşet atarsa hassas İMKB endeksi derhal yüzde 10 düşer. (Ve İzmirli ekürisi en az elli milyon dolarlık alım yapar.) Yetkililerin yalanlamasıyla borsa derhal yüzde 10 *zıplayacaktır.* (Toplanan mal satılır; günlük kâr 5 milyon dolardır.)
Bu yönteme iki ayda bir başvurulsa yıllık *manipülatif* alış/satış kârı, 30 milyon dolara ulaşabilir.

c) İMKB'de endeksin yaklaşık yüzde 20 yükseldiği bir dönemde İzmirli'lerin zarar eden gazete ve dergi kuruluşu U.'nun hisse senedinin değeri yüzde 800 artar. Senedin değerini yükseltip tepe noktadan satışa geçen Kalk Yatırım A.Ş.'nin sahibi Hâdi Kaldıran ve ekibi hakkında "yapay işlem nedeniyle cezai takibata" geçilir. Aynı süreçte elindeki U. hisselerinin bir bölümünü Guernsey adasında mukim grup şirketi Cain Investments'a satarak yüzde 1200 kâr (22 milyon dolar) eden İzmirli'ler tedbir niyetine ertesi gün, aynı hisseleri adı saklı bir kuruluşa Flexible Products Bank'ın Londra şubesi kanalıyla aktarırlar. Yurtdışındaki alıcı belirlenemediği için Hanedan hakkında "yapay işlem" nedeniyle takibat sözkonusu olmaz.
(Meclis'e dek yansıyan konunun basında ıskalanması

sürpriz değildi. Olay şema ve dokümanlarla özetlensin. İzmirli-Kaldıran işbirliği irdelensin.)

d) Güya entelektüel biçemli gazete ve dergilerini *park* ettikleri zarar kaynağı Gizem Yayıncılık'ın hisselerinin yüzde 35'i, hisse başına hem de 25.000 TL'den grubun kârlı yayın kolu Ö'ye satılır. Halka açık şirketten *hortumlanan* tutar şimdilik 7.5 milyon dolardır. Bu işlem sonunda Ö.'nün borsa değeri iki günde yüzde 20 düşerken binlerce küçük yatırımcı şok zararlar edecektir.
(Senaryonun matematiksel açmazını göster. Yatırımcı zararını ve devletin vergi yitimini açıkla.)

e) Türkiye'nin en güçlü, Avrupa'nın sayılı endüstriyel kuruluşlarından Koç Holding'in İMKB'deki 2002 yılı hisse senedi işlem hacmi 3,4 katrilyon TL, Sabancı Holding'inse 4,9 katrilyon TL'dir.
Genç ve güçsüz İzmirli Holding (İH) 7,2 katrilyon TL, İzmirli Kartel Holding (İKH) 5,1 katrilyon TL'yle iki köklü holdingi işlem hacminde *evelallah* yine geçmiştir. İki İzmirli tek kuruluş çatısı altında birleşseydi 12,3 katrilyon TL'lik toplamla ülke birincisi oluverecekti. (Bu satırları yazarken sinirden gülüyorum!)
Anılan kuruluşların 2001 karşılaştırmalı mali göstergeleri:

(Kaynak: Bağımsız Denetim Raporu)	Koç (Milyon Euro)	Sabancı (Milyon $)	İH (Milyon $)	İKH (Milyon $)
Toplam Aktif	5.324	14.859	3.400	666
Net Satış	5.563	5.857	3.069	369
Net Kâr/(Zarar)	855	260	(96)	(150)
Hisse Senedi Cirosu (Katrilyon TL)	3,4	4,9	7,2	5,1

(Ara Not: Yabancı yatırımcıların en çok alım satım yaptığı on hisse senedinin süreli listesi analiz edildiğinde İH ve İKH adlarına rastlanmaması da sürpriz değildir.)

(Pes! Bu mega çarpıklığı gören yok mudur? Kâr etmeyen, kâr payı dağıtmayan ve mali göstergeleri yetersiz kuruluşların –halka açıklık oranı ne olursa olsun– bu heybette işlem hacmine ulaşamayacağını kanıtla. Yurtdışına aktarılan *sansasyonel* işlem kârı olgularını haykır.)

2) SOYAŞ Vakası:

Yaşamsal SOYAŞ ihalesini kazanabilmek için İzmirli'ler, bankaları da bulunan Mis Holding'le MİS-İZ namıyla şipşak bir konsorsiyum kurarlar. Aslında SOYAŞ ikinci kez görücüye çıkmaktadır. Kamuoyunun tam anlayamadığı nedenlerle ilk işlem iptal edilmiştir.
Tekrarlanan ihalede MİS-İZ, SOYAŞ'ın yüzde 52'sini 1,7 milyar dolara ele geçirir. Yıllık satış cirosu 5 milyar dolara ulaşan dev kuruluşun yüzde 18'i daha önce yapılan başarılı "halka arz" yöntemiyle, binlerce yatırımcıya satılmıştı.
İhaleyi takip eden 18 aylık süreçteki nice kurumsal gelişmeden pis kokular gelecektir:

a) İhale bedeli olan 1,7 milyar doların yüzde 95'i kredi kullanılarak ödenmiştir. Gerekli kaynağın yüzde 60'ı kendi, kalanı kamu ve özel bankalardan sağlanırken en pahalı ve ucuz kredi faiz oranları arasında yüzde 120 fark bulunması ilginçtir.

b) MİS-İZ'in altı aylık dönem sonunda ödemesi gereken 66 milyon dolarlık kredi faizini ödeyecek gücü yoktur. Gerekli tutarın kârlı ve nakit zengini SOYAŞ'tan avans niyetine alındığı sonradan ortaya çıkacaktır. (Kamu ve binlerce yatırımcının da malı SOYAŞ'ı borç parayla ele geçirip, SOYAŞ'tan (s)ağlanan kaynakla borç kapatma planı sürpriz değil!)

c) İhaleden bir yıl sonra kamunun hisselerinin kalan yüzde 30'u bu kez, ihalesiz ve borsa endeksinin oldukça düşük seyrettiği bir süreçte –taze krediyle– MİS-İZ'e geçer.

d) Kamu ve azınlık ortak yararlarını gözetmek için getirilen ve "altın hisse" adıyla bilinen kısıtlama kaldırılır.

e) Sıra kâr kaynağı SOYAŞ'la borç batağı MİS-İZ'i birleştirmeye gelmiştir. Böylelikle SOY-MİS-İZ doğar. SOYAŞ ortaklarının hissesi yüzde 250 oranında değer yitirir. Devletin SOYAŞ'ın kârından alacağı kurumlar vergisi de nerdeyse yok olacaktır.

f) Bu yabanıl gelişmeler yabancı yatırımcıyı da tedirgin eder. İH ve İKH'nin finansal değerleme notları düşürülür, dış borçlarını erken ödeme ihtarı alırlar.

g) İH, rehinli SOYAŞ hisseleri için istenen nakti teminatı yatırmaz. Olay rakip gazeteler tarafından irdelenince *unuttukları* ortaya çıkar.

h) Önemli hammadde ithalatı, artık Malta'da mukim yavru şirket SOYSA Investments Ltd. üzerinden yapılacaktır. Böylelikle yüzde 2 daha pahalıya mal olan alımlar yü-

zünden yılda 100 milyon dolar yurtdışında bırakılmış, şişirilen maliyetler yüzünden kurumlar vergisinden 35 milyon dolar tasarruf edilmiş olur.

i) SOYAŞ Vakası'yla ilgili raporunda bir kamu denetmeni, "Küçük yatırımcının zarar gördüğünü, mevcut özelleştirme yöntemlerinin gözden geçirilmesi gerektiğini" belirtir.

(Yukardaki başlıkları kamu maliyeti açısından irdele. Onları derin araştırmalar yerine rakip gazetelerden topladığını belirt. Ülkenin en değerli üç şirketinden birinin ihale yoluyla da olsa borsa değerinin yüzde 30 altında elden çıkarıldığını –belki– üç kez vurgula. Sonuçta, 70 milyon kişinin malı olan köklü kuruluşun 70 milyonun gözleri önünde ve fütursuzca Hanedan'a peşkeş çekildiğini anlat. Bu tezgâhın işbirlikçisi sayılan eski politikacı ve bürokratların adlarını açıklamayı gözönünde bulundur.)

V) Söylemler Safsatası:

Hanedan kamuoyunun yoğunlaşan tepkisi karşısında, kendi medya kuruluşları ile hırlaşmadıkları rakip gazetelere lütfedilen demeç veya yapay söyleşilerle kendisini savunmaya çabalar. Fabrikasyon inkâr silsilesiyle milleti aptal yerine koymayı denerler. Tutunacak dalları yoktur, konuştukça komik durumlara düşerler.

"İlkeleri ilkesizlik" olan ekürinin, hem de 31 maddeden mürekkep "Kutsal yayın ilkeleri" bulunması yeterince trajikomik olmakla birlikte, "Dediğime bakma, yaptığıma bak" faslından on örnek verilebilir. Bir çırpıda anımsadıklarım:

1) Kâni İzmirli, "Efendim, gazetelerimin ulaştığı bir 'haberi' yazmama hovardalığı olamaz. Hep söylerim, kaynak *Kâni İzmirli*'yse, beni de yazacaksınız. Aksine hareket edildiği kanıtlansın, kendimi İstanbul'un en yüksek minaresinden aşağı atarım..." buyurmuştur.
(U.'daki görevinden istifa edince "hain" ilan edilen yazarın *Anılar ki Aydınlatır* başlıklı kitabında saydıklarına göre Vatandaş Kâni'yi, kaldırıp kaldırıp atmak için 3000 camili kentin minareleri tövbe yetmeyecektir.)

2) Başyönetmen (Dön)erdoğan'dan; "Basında tekel olmak istediğimizi nerelerinden uydururlar, anlayabilmiş değilim..."
(İşbu sert çıkıştan 48 saat sonra (Dön)erdoğan piyasaya biriken borçları yüzünden sıkıntılı günler geçiren bir rakibini komik fiyat ve vadeyle ele geçirmeye çalışır. İyi ki beceremez. Yoksa sektördeki piyasa payları yüzde 90'a ulaşacaktır.)

3) Medyasal Araştırma Komisyonu'nda, "Neden ada devletçiklerinde off-shore denilen türden şirketleriniz var?" sorusuna karşılık Vampirela, "Efendim, sözkonusu bölgelerde kurumlar ve gelir vergisi yoktur. Sektörümüzde ne denli zor kâr edildiği malumunuzdur. Bu küresel avantajı kaçıramazdık" deyince, soru sahibi erkişi teşekkürlerini sunup saygıyla susar.
(Bir dakika! Off-shore türü şirketler vergi yanında ciddi denetimden de muaftır. Ayrıca denetim raporlarına göre içerdeki şirketleri zararda değilse asgari oranda kârdadır. O paravan şirketler aslında borsa yatırımcısından *ütülen* işlem kârlarıyla ödenmeyesi verginin (s)aklandığı günah inleridir.)

4) İblis Hazretleri, "T. gazetesinden kopan bir grup dostumuz, basın dünyasına taze soluk getirecek bir gazete çıkarmak için yardım istediler. Olanaklarımızdan faydalanıyorlar. Sektörü bu renkli kalemlerden yoksun bırakamazdık..." buyurur.
(Yalan! Dağıtım tekelini kıran T.'yi sarsıp güya yeniden tekelleşeceklerdir. Bunun için T.'deki bir grup esnek yazarı istifa ettirirler. T.'nin başlığındaki mavi tonu bile aynı, yapay bir gazete çıkmaya başlar. Etkili olamazlar.)

5) Sahibini hortumcu diye lanetledikleri F.'de mukim Semirbank'ı, iki yıl geçmeden eski çoğunluk ortağıyla birlikte uygun koşullarla ele geçirirler. Nakitsizlikten borç ve faiz öteleten Grup peşinatı nereden mi bulmuştur? Artık hortumcu diye zemmetmedikleri Semirzade'den! (Bu işi kotaran ekipte, kamudan İzmirli'lere ve İzmirli'lerden kamuya geçici görevle transfer olan bürokratların inayeti irdelene! Semirbank'ın en büyük kredi müşterisinin İzmirli Grubu olduğunu tahmin etmişsinizdir.)

6) Sempati adına mı yapılan bir şikeli söyleşide Kâni Bey, "Bugün mahkûm olmamış kaç medya patronu kalmıştır bilen var mı?" diye haykırır. "Dünya gazete sahipleri kongresine katılırken çok yalnızlık çekeceğim!"
(Peki medya âleminin en utanılası suçunu işleme şerefi kime aittir? Bir zamanlar "porno film oynatmaktan" hüküm giydiğini saklamak için kim bilir neler vermezdi Vatandaş Kâni...
Artık sektörün ahlak bekçisi kesilen Hanedan kapsamlı incelemeden geçirilse madrabazlıkları ortaya çıkıp, ka-

mu bankaları alacağını zamanında istese herhalde anında batacaklardır. (Z)aman varken belki de Kâni Bey Ganimet namlı malum yatıyla Malta'ya sığınmalıdır. Yoksa değil yurtdışına, gün olur insan içine bile çıkamayabilir.)

(Son)(uç)?

Ben de *bu hazırlıksız ülkeyi* bir parça tanımışsam; özel yasalar, okuyucu/izleyici ve medyada çalışanların örgütsel çabaları vbg kitabi ürünler çözüm değildir.

"Şeriat düzeni getirecekler" şiddetinde manşetle hırpalamaya uğraştıkları AKP iktidara gelince yağcılığa soyunmuş, "Yürümekten aciz Kasımpaşalı" diye horladıkları genel başkan, başbakan olunca başlatılan alkış kampanyası daha bitmemiştir. İktidar partisinin, öncekiler gibi Hanedan'ın yörüngesine gireceğini sanmıyor, ama kısa vadede yakalarına yapışmasını da beklemiyorum.

Önce İngiltere sonra dünyanın önemli işadamları arasına hızla giren Kuzey Kıbrıslı işadamı Asil Nadir'in 1990 sonunda nasıl çöküverdiğini anımsayalım; Londra borsasında rutin dokümantasyon kontrolü yapan bir denetçi, alıcısından kuşkulandığı hisse satış işlemini irdelediğinde karşısına İsviçre'de bir tabela şirketi çıkacaktır. Tahmin ettiğiniz gibi o hayalet kuruluş Asil Nadir'e aittir. Denetim boyutları genişletildiğinde manipülasyon zinciri halka halka kopar. Skandal, iş âlemine bomba gibi düşmüştür. Yatırım ortakları çekilir, kurmayları istifa eder ve alacaklı bankalar derhal üzerine çullanır. Özel bir uçakla Lefkoşa'ya kaçana dek gözaltında tutulacaktır. Edindiğinden çok daha hızlı bir şekilde tüm kayıtlı varlığını (6 milyar sterlin?) yitirir.

(D)okunulmazların da yurtdışı uzantılı işlemleri incelenebilse sonları Asil Nadir'den iyi olmaz kanısındayım.

(Sürpriz Ara Not: Yukarıdaki gaddar temenniyi bitirirken masamda sızmışım. Düşümde notlarımı okuyan hüzünlü bir bankacı, sanki madrabazlar cezalarını bulana dek peşlerini bırakmayacağına ant içiyordu.)

Kişisel Notlar:

Adı inşallah *Umut mudur Son Ölen?* kalacak roman dönüşümlü iki kulvarda ilerlemeye başlayıp, önce "kartelci kumpanya kaosu" kışkırtıcı bir ifadeyle anlatılacak. Yetmiş sayfaya sığdırılası bölümlerde *ad, tarih* ve *sayıları* değiştirmeyi unutma.

Diğerinde lezbiyen anlatıcı, mesleğinden ve çevresindeki sığlıklardan kaçarak, sığındığı bir Tünel arka sokağında yoksa huzura ermiş midir? Uyumlu kız arkadaşı, renkli komşuları (Süslü ve ölümsüz Beyaz Rus Barones Anna/ Aldatılmış kadınların kocalarını izleme uzmanı aseksüel dedektif Deniz/ Gündüzleri arabesk bestelere güfte yazıp, geceleri bir meyhanede kasadarlık yapan malulen emekli cambaz Efe Bayram/ On beş yıldır birlikte küs yaşayan kız kurusu ikizler, Mebrure ile Mesrure/ Aylarca uğraşıp yazdığı öyküleri okumadan yakan takma bacaklı teknik çevirmen Ali Kemal/ Kıztaşı, Samatya ve Beykoz'daki ablalarının haftada bir akşam sırayla gelerek gezi ve felsefe kitapları okudukları görme özürlü naif ressam Hayrullah/ "Devalüasyon kötüyse, enflasyonun iyi olması gerekmez mi?" sorusunun sahibi Kiğılı kapıcı Şahap), tedirgin olmadan selamlaştığı toy öğretmenler, kırılgan yazar ve şair adayları, inatçı ressam ve heykeltıraşlar ve bina bina ısındığı gizemli Beyoğlu arka sokakları...

Bu doyurucu dinginlik, fırtına öncesi bir tuzak da olabilir. Yazarak fırtınaya doğru yelken açılacaksa galib(a) hazırım.

Sonsöz Niyetine (Hay Aksi!):

Romanın kurgusal iskeleti tamamlanmışken yaşamsal bir ipucuna ulaştım. Sevinsem mi, üzülsem mi gerçekten kararsızım.

"Lerzan Güner ve Yitik Ses Bandı" veya "Yitik Lerzan Güner'in Ölümcül Ses Bandı."

Son bulgum bir Hanedan'ın yıkılmasını sağlamazsa bile sarsıcı bir polisiye roman konusu olabilir. Sanırım Lerzan Güner'i arayacağım.

* * *

Bir solukta okuduğum kışkırtıcı notlar yüzünden ürperdiğimi, içim kararırken burnumdan solumaya başladığımı anımsıyorum. *Cumhuriyet*'ten başka gazete okumamakla birlikte internetteki tepki siteleri ve diğer gazetelerin haber portallarında bazılarının bölük pörçük fısıldandığını izlediğim bulguları, Bahar Sackville-West geliştirerek konsolide edince tiksinerek okunası bir vurgun tablosu ortaya çıkmıştı. Özellikle cüce holdinglerinin borsada Koç ve Sabancı'dan daha fazla işlem hacmine ulaştığını görünce kusacağım gelmişti.

Onun evinin neden savaş alanına çevrildiğini artık tahmin edebiliyordum. İblis, roman projesini –veya Lerzan Güner bulgusunu– duyup engellemek istemişti. Serendipity'ye ortak olamayınca bacağıma mafya usulü ihtar kurşunu sıktıran dalkavuk, elimdeki *memory-card*'a ulaşamayınca kızcağızı öldürtmüş bile olabilirdi.

Kentin üç bin camiinden yükselen ikindi ezanıyla birlikte güdük martılar ve yorgun yolcu vapurları yine sustular. Açık pencereye yanaşıp, bahçedeki Bizans yadigârı

kavruk sedir ağacına odaklandım. Kendisiyle tek kelime konuşamadan etkilendiğim aykırı Bahar'ı düşünüyordum. Ortak nedenlerle sığındığımız kentin ıssız arka sokaklarında bu kez İblis tarafından taciz edilmiştik. Gözlerimdeki davetkâr yorgunluğa rağmen başım bir girdaba kapılmışçasına dönüyordu. Benimsediğim tek tük kişinin ve önemsediğim varlıklarımın teker teker bir sis perdesi arkasında yittiğini duyumsadım. Ardından İblis, Vampirela, Vatandaş Kâni ve (Dön)erdoğan hacıyatmaz kılığında ve salya sümük karşıma geçip meydan okurcasına kikirdemeye başladılar. Boğazkesen Camii müezzini de ezanını bitirince tümbeden karar vermişliğin mutluluğuyla masama döndüm.

Hanedan'la yaşamım pahasına mücadele edecektim! Önce yiğit ve nitelikli kadın Bahar'ın yarım kaldığını sandığım araştırması bitirilmeliydi. Sabah "Lerzan Güner ve Yitik Ses Bandı"nın peşine düşülecek komutuyla, Fryderyk Chopin eşliğinde istihareye yattım.

– IX –

"Son zamanlarda bu ülkenin insanları tam bir ikilem içine düştüler.
Elips mi?
Çember mi?
Karşıdan bir görevli geliyor...
Devletin memuru mu?..
Mafyanın adamı mı?..
Gazetenin manşeti haber mi?
Dolduruş mu, iftira mı, şantaj mı, holdingin tezgâhı mı?
Köşe yazısı yazı mı, tetikçilik mi?
Devletin Bakanı, gerçekten Bakan mı?
Şeyhin kulu mu?
Tarikatın müridi mi?
Başbakan elips mi?
Çember mi?

*

Geçen gün bu ülkenin yurttaşlarından birini gördüm; suratı darmadağın, kaşlar çatık, ne ya-

pacağını şaşırmış, durumu perişan.. Kimin kim, neyin ne olduğunu bilemiyor. Sordum, anlattı...
-Bana bak, dedim, sen Pavlov'un köpeği değilsin, insansın, yurttaşsın...
-Eeee?
-Bu gibi durumlarda ağlayıp dövüneceğine, hırlayıp homurdanacağına, çırpınıp yakınacağına, ne gerekiyorsa onu yap!..
Adam olmanın başka yolu yoktur."

İlhan Selçuk'un "Pavlov'un Köpeği" başlıklı Köşe Yazısından, 26.01.03 Cumhuriyet

Bar'ın nüktedanı bir duayen gazetecinin fısıldadığına göre Lerzan Güner (L. G.) Kalk Yatırım kurmaylarından olup, Hâdi Kaldıran ekibinin manipülasyon savıyla kovuşturmaya uğradığı dönemde trafik kazasında ölmüş.

Aramak zorunda kalmadığım L. G.'nin borsacı olduğunu öğrendiğime göre yitik ses bandı hakkında komplo teorisi üretebilirdim: Efendim, banka fon yönetimi ve borsa aracı kuruluşlarının alım-satım bölümüne gelen işlem emirleri ses kayıt cihazına geçirilir. Bu yöntemin amacı müşteri-aracı arasında olası anlaşmazlığı önlemek, aracı konumundaki yetkiliyi kontrol ve takip etmektir. Mahkemeler ses kaydını kanıt saymazken, Sermaye Piyasası Kurulu kurum kararlarında özellikle aramaktadır.

Bahar romanlaşmayan notlarında, "İMKB endeksinin yüzde 20 arttığı kısa dönemde zararkeş U.'nun yüzde 800

değer kazandığını" belirtmişti. Hisse değerini yükseltip tepe noktadan satışa geçen Kaldıran ekibi hakkında cezai işlem uygulanırken İzmirli grubu aynı yoldan 22 milyon dolar kâr ettiğiyle kalacaktı.

Bence L. G., gizlice kaydettiği şikeli İblis-Hâdi telefon görüşmesini şantaj için kullanmaya yeltenmişti. Şantaj *yapılmaktan* değil *yapmaktan* hoşlanan İblis Efendi –herhalde– bandı ele geçirmeyi denemiş, beceremeyince kiralık katillerine onu öldürtmüştü.

* * *

Serendipity'de görüp sevindiğim ender bankacılardan Küfürbaz Cem'in yardımıyla, Kalk Yatırım'da L. G.'yle çalışmış bir borsacıyla buluşacaktım. Adının açıklanmasını istemeyen A. A. bildiklerini anlatmak için bin dolar istiyordu. Balat'ta, kırk yıl öncesinin ünlü Agora Meyhanesi'nde buluşma istemini duyunca tedirgin olduğumu anımsıyorum.

Soylu yılkı binaları arasında kıvrılan, ıssız ve klostrofobik yollarda zevkten ürpererek yürüdüm. Bizans kuytusu Balat'ı uzaktan kuşkuyla izler, Tünel uçbeyliğiyle kuzen olduklarını düşünürdüm. Dingin yörüngesine girince, gizemli Venedik sokak dokusunu da keşfedecektim.

Türkçe özürlü bitik esnafa sorarak ulaştığım Agora'nın otuz yıldır –garsonu bile– değişmeyen ortamını benimsedim. Loş mekânın tek müşterisi; *Cogito* okuyan gür sakallı ve kırklık âdemin masasına istekle seğirttim. İlaç niyetine içtiği Kulüp rakısıyla ellerinin titremesi durmuş, çenesi açılmıştı.

"Bursla Virginia Üniversitesi Ekonomi ve Edebiyat

bölümlerini bitirdim" diyerek tiradına başladı. Ülkenin kumar isterisiyle saldırdığı dönemde esnek borsa kuruluşlarında çalışıp; manipülasyon savıyla şirketi kapatılırken, o meslekten men cezasıyla işini yitirmişti. Kalan nice borsacının, son krizde binlerce finansçıyla birlikte işsizler ordusuna katıldığını teselli için yineler gibiydi.

Nankör karısı tarafından nasıl terkedildiğini anlattığı satırbaşında *ihtiyaç molası* hakkımı kullandım. Yatalak babasıyla udi annesinin Zeyrek'teki ahşap evine sığınıp çevirmenlik yaptığını anlatırken ellilik kupürlerden mürekkep zarfı eline sıkıştırmıştım.

Kasılarak, "Tüm çirkin kadınlar gibi önemli artıları vardı rahmetli Lerzan'ın" demişti. "İşbilir, cesur ve entelektüel... Dolu dolu yaşamayı severdi, yılda iki ay birlikte olduğu kendinden genç ve kızdan güzel İngiliz erkek arkadaşına çok düşkündü.

"Bir gece Büyükdere istikametinden otomobiliyle hızla gelirken Tarabya Oteli önünde denize uçarak öldü. Arkasındaki dev cip tarafından Boğaz'a ittirildiği veya inceleme sürecindeki U. davası nedeniyle İzmirli'lerin susturduğu söylentilerini inandırıcı bulmamışımdır. Örnekse hoyrat sürücü Lerzan'ın kaza sırasında sarhoş olduğu kanıtlanmıştır. Satıştan sorumlu genel müdür yardımcısı olduğu halde U. eylemine nedense bulaşmayıp soruşturmadan aklanarak çıkmıştı. Titiz kartelcilere tehdit kaynağı olamaz tek yönetici kısmetsiz Lerzan'dı..."

Dili sürçse de inandırıcı biçemle anlattıklarından kafam karışmıştı. Hâdi'nin Miami'de, şirketin son genel müdürünün Cenevre'de yeni vurgun ortamı beklediğini kikirdeyerek anlatan uçuk âdemle ses bandı olgusunu irdelemedim. Kâğıt peçeteye hıçkırırken yazdığı L.

G.'nin son ev adresi, Agora buluşmasının tek somut katkısıydı.

Nice Türk filminin final kavga sahnesi, Dördüncü Levent'in Perili Köşk'ünde çekilmiştir. Futbol Federasyonu için restore edilen binaya komşu site kapıcısından, L. G.'nin annesinin adres ve telefonunu yirmi dolara ele geçirdim.

Adı güzel Ressam Ali Rıza Sokağa müteveccihen, Kız Kulesi'ne koşut yokuşu tırmanmaya başladım. Denizden kalkan hırçın ama nefessiz yel tarafından tepeye dek taciz edilecektim. M.1760 tevellütlü Ayazma Camii'ni izlerken, ahşap binalarla bezeli sokaklarda memnuniyetle yitmişim. Kınalı Bizans kemerlerinin çevrelediği kör Osmanlı çeşmeleri, metruk bahçe duvarlarından sarkan ebedi sarmaşıklar ve perdesi açık ıssız haneleri saygıyla izleyerek yürüdüm. Loş sokaklardaki miskin insanat sanki başka bir zaman dilimine kurgulanmıştı. (Kentin her köşesinin, ayrı bir ülke gizemine gark edildiğini bilirim.) Devşirme park içinde futbol oynayan yeteneksiz çocuklar dışında devinim halindeki diğer canlı; çöp bidonlarını panik içinde karıştıran altı çuval, üstü mavi naylonla örtülü genç âdemdi.

Kurda kuşa muhtaç olmadan Enfiyehane Sokağa ulaştım. (Yola çıkmadan L. G.'nin annesi Samiye Hanım'ı arayıp, "Teyzeciğim kızınızla ortak bir arkadaşımız adına rahatsız ediyorum. Kendisi yıllar önce Amerika'ya göçerken, parası olunca ödemek üzere rahmetliden borç almış. Ancak denkleştirdiği miktarı, başsağlığı dilekleriyle size ulaştırmamı istedi. Müsaadenizle emaneti getireceğim" dedim. Telefondan önce provası yapılmış söylevimle, güvenini kazanıp evinde "bant araştırması" bile yaparım kanısındaydım.

Has Üsküdarlı hanımefendi üslubuyla ve tane tane, "Meblağ ehemmiyetsizse zahmet buyurmayın efendim" demişti.

"Beş bin dolardan bahsediyorum teyzeciğim."

"Türk Lirası cinsinden neye tekabül ettiğini lütfeder misiniz?"

"Yaklaşık dokuz milyar lira."

"Ne diyorsunuz efendim, bu meblağ bizi ziyadesiyle rahatlatır. Teşrif edip bir acı kahvemi içerseniz berhudar olurum. Lerzan'ın helal süt emmiş arkadaşı da varmış demek ki..."

İki kattan mürekkep sıralı ahşap binalar sanki yıkılmamak için birbirine abanmıştı. Cephesi en az yorgun görünenin inatçı ziline besmeleyle dokundum. Kapıda beliren yaşlı kadının insana huzur veren nurlu bir yüzü, masmavi gözleri vardı. Getirdiğim Hacı Bekir lokumunu verirken utandığımı farkettim. En yeni eşyanın yirmi beş yıllık mı olduğu yalın odada, Samiye Hanım tarafından ıhlamur ve kalburabastı tatlısı eşliğinde ustaca sorgulandım. "Vali yardımcısı oğlu" konumumdan etkilenmiş, bekâr olduğumu duyup üzülmüştü.

L. G.'yle ilgili anılarına sığınır diye boşuna endişelenmişim. Yalnızca, "Kızımı da babasını da otuz dokuzunda kaybettim" demişti. Karşı duvarda asılı L. G.'nin foto-portresini irkilerek izledim; iri kıyım ama mahcup bir travesti gibi sırıtıyordu. Kısa saçlarıyla *çalakalemsel* şair Charles Bukowski'yi andırdığını düşündüm. Fotoğrafa odaklandığımı gören Samiye Hanım, Kapalıçarşı'da kuyumcu kalfası olan ikiz ve bekâr oğullarının üst katta oturduğunu gururla eklemişti.

Serendipity antetli zarfı sehpanın üstüne koyarken "Arkadaşım kızınızda, anısı olan bir kutusunu unuttuğu-

nu sanıyor. Mahsuru yoksa rahmetlinin eşyalarına bakabilir miyiz?" diyebilmiştim. Beklediğim gibi L. G.'nin odasına götürülüp yalnız bırakıldım. Naftalin aromalı mekândaki yorgun kitaplıkta Atatürk, Thomas Jefferson, Büyük İskender, Troçki ve Bill Clinton'un yaşamöyküleriyle kışkırtıcı başlıklı sol yapıtlar dikkatimi çekti. Komodin çekmecelerini hatta kalın kitapların içini tarayıp bant veya kaset türü aygıt bulamayınca şaşırmamıştım. Dali Müzesi antetli şık dosyanın içinde Ashley Spark'tan L. G.'ye en yenisi dört yıl önce yazılmış erotik mektuplar vardı. "Özlemle yalayarak" şiddetinde biten son mektuptaki elektronik posta adresini not edip salona geçtim.

Eli boş çıktığımı gören Samiye Hanım ağlayacak sandım, "Dört yıl önce ağabeylerinin Levent'teki evden getirdiği bilumum eşyayı dolaplara ben yerleştirdim ve sonra vallahi bir çöpe bile dokunmadım..."

"Lütfen üzülmeyin. Arkadaşımınki zaten bir iddia değil tahmindi. Müsaadenizle son bir sualim olacak; daha önce benzer sebeplerle acaba ziyaret edildiniz mi?"

"Davetsiz bir ziyaretçi dışında hayır... Gariptir; eşyaların taşındığı günün gecesi eve giren hırsız, rahmetlinin odasını yerle bir edip sadece salondaki gümüş şekerliği almıştı."

Beynimin zonklamaya başladığını duyumsadım. Dört yıl önce Samiye Güner'in evine, adi hırsız niyetine ses bandını ele geçirmeye kararlı kiralık katiller girmişti. L. G.'nin odasını yerle bir etmelerini, aradıklarını bulamadıklarına verdim. Eve dönüp son hamlemi yapmalıydım.

Samiye Hanım'ın sabun aromalı minik elini öperken, cebime kolalı bir mendil sokuşturduğunu anımsıyorum.

* * *

Jigolo Ashley Spark'ın elektronik-posta adresine besmeleyle yolladığım mesajdır:

> *"...Ölümünden önce Lerzan'ın size bir aygıt/doküman emanet ettiğini düşünüyorum. Haklıysam ilk fırsatta görüşebilir miyiz? Aradığım nesne sizdeyse karşılığını memnuniyetle ödemeye hazırım..."*

Ertesi gün gelen mızmız yanıtta Ashley, "Olabilir. Ağustos boyunca aşağıdaki adreslerden birinde bana ulaşabilirsin" demişti. (Venedik, Barselona, Paris ve Amsterdam'da mukim dört kadının koordinatlarıyla ilgili ayrıntılı bilgi isteyen iki mesajıma yanıt vermeyecekti.) Temmuz sonunda, Serendipity topyekûn tatile girene dek Avrupa vizelerimi tamamladım ve nefretimi söndürmeme adına Bahar'ın notlarını üç kez daha okudum.

Ülkenin kısmen ıskalanmış şairi Güven Turan'ın *101 Bir Dize* adlı şiir kitabını henüz bitirmiştim. Her biri şiir kıvamında on dize* seçtim. On gün içinde onları İngilizceye çevirirken, bu süre zarfında sonuç alamazsam ban-

* 1) Bir mürdüm eriğinin buğusunu siliyorum, bir fırtına açılıyor.
2) Kendi sesinden tanır kışın geldiğini kavak ağacı.
3) Dayanmış sarmaşıklarına, ayakta durmaya çalışıyor ahşap köşk.
4) "Dur orada, aşma çizgiyi" diyor açıkdenize fener.
5) Sen aşksın, bilirsin, yalnızlığın gözleri ne renk?
6) Hüzün gelir çöker çimenlere...Kırağı.
7) Ah bu ayrılık; tırnağın arasına saplı kıymık...
8) Rüzgârın söylediğiyle yetin, söz dilsiz.
9) Takılıp kaldın kentlere; sevda bekleme.
10) Bütün gece yandı lambam; tek seyircisi sendin penceremin ayışığı.

dın peşini bırakarak tatil için Alice'in yanına gidecektim. Sonbaharda, Hanedan'ın off-shore işlemlerini kurcalamak için yeniden kampa girerdim.

(Avrupa seferimin nedenini ailem ve dostlarımdan *iyi ki* saklamışım.)

Komşu İspanyol şapelinin ön cephesinde, "Allah bana, 'Yürü ya kulum' dedi. Arabayı sattım./ Ben sünnete karşıyım. Gençlerin önünü kesmeyelim./ Size bir kıllık yapayım; içine kıllarınızı koyarsınız..." türü hınzır yazılar okurdum. Havalimanına seğirttiğim sabah bezgin duvara, "Butterflies die fast/ Does hope die last?"* dizeleri nakşedilmişti. Bahar'ın aykırı romanının adı *Umut mudur Son Ölen?* olacaktı. Postacılar Sokağı yokuşunda, ayaklarımın dolaştığını duyumsadım.

* * *

Uçakta Sahaf Turkuaz ganimeti *Çadır Tiyatrosu*'nun ön kapak içine,

> *"Sana bir de havadan baktım nüfusun yüzde 20'sini barındırıp vergilerin yüzde 42'sini ödeyen, gazetelerin yüzde 40'ını ve edebiyat kitaplarının yüzde 50'sini alan aziz İstanbul; ruhun ve bedenin varoşlaşmıştı."*

yazmışım.

Gezegenin cennete en yakın kentini sığ turist güruhunun istila etmesi ne acı! Venedik'teyim ve San Marco Meydanı'nda güvercin yemlerken isterik kahkahalar atan hö-

* Hızlı ölür kelebekler/Umut mudur son ölen?

dük kızlardan tiksiniyorum. Otele dönüp Necmi Onur'un *Çadır Tiyatrosu*'nu bitirip sızabilirim. Saraydan devşirme Bauer Grünwald'ın 506 numaralı panoramik süitinde kalıyorum. Bozgun dönüşü Türk kumarbazlar, işbu dantelalı hücrede istirahat edermiş.

Bezgin oda servisine akşam yemeği ısmarladım. (Lokantaları istila eden güruhun, klişe esprilere böğürerek katılmasına katlanamazdım.) Yekpare perdeyi hışımla çektim Santa Lucia'dan mürekkep gondolcu feryadından korunmak için. İki dize çevirip, Canan Barlas'tan kartelleşen medyayı irdelediği, *Bab-ı Âli'den Çiftetelliye*'ye başladım.

Güruhun kente henüz el koymadığı sabah vakti, elimdeki süslü haritaya rağmen gotik tabelasında "Rio Rubano" yazan mekânı buldum.

Bağlantı kişim Laura Rubano, Rialto Köprüsü'ne komşu işyerinin sahibi olmalıydı. Albenili yastık ve masa örtüsüyle el işi dantela satan dükkânın erotik tezgâhtarı, patroniçenin saat 15'ten önce gelmeyeceğini azarlayarak muştuladı. Teneffüs niyetine ıssız arka sokaklara vurdum. Rio Rubano çaprazında konuşlanmadan önce kuytu bir aşevinde patlıcanlı pizza yemiştim. Anılan saatte, dükkân önünde sağa sola yaylanarak yürüyen kırklık bir az(wo)man belirdi. Siyah bir taytla kütüksel bacaklarını, mor bir tünikle dev meme ve kalçalarını saklamaya çalışmıştı. Bir tutam kıvırcık saçı, iki metrelik bedene orantılı dikdörtgen başına yetmemişti. Pörtlek gözleri ve dudağının altında iki iri et beni vardı. Ayı pençesini andıran sağ elinde tuttuğu süs köpeği boğulmamak için çırpınır gibiydi. Bu kütlenin koynuna mı dalan Ashley Spark'ı saygıyla merak etmeye başladım.

Son mızmız müşteri de çıkınca beşmeleyle dükkâna girdim. Laura'nın yayıldığı hasır masaya yaklaşıp sokak

İngilizcesiyle, "Sinyorina Rubano, Ashley Spark'ı arıyorum" dedim. Ağzında piposu, bir yanardağ cesametiyle koltuğundan kalkana dek saniyeler geçmek bilmedi. Aksanlı ama veciz İngilizceyle, "Hasstir lan pezevenk" diye böğürürken köpeği de vargücüyle *hevliyordu*. Kovboylar gibi geri geri giderek kendimi dışarı attığımı anımsıyorum.

* * *

Şımarık kent Barselona'dayım. Le Meridien Oteli'nde, Başkanlık Süiti dışında boş yer olmadığı anonsuna hayıflanmadım. "Yılda yetmiş milyon turist akın etse de Ege-Akdeniz şeridimizin en garip köşesini Costa Brava'ya yeğlerim" aşkına müşteri kayıt formunu yanlış doldurmuyorum. Bavulumu lütfen taşıyan ukala Jose'den Real Sociedad ekibinde iki Türk futbolcunun oynadığını öğrendim. "Xavier Marias diye bir İspanyol yazar tanır mısın?" karşı sorum; Rolling Stones'un konser için kente geldiğinde, otelin tümünü tuttuğu vurgulanarak ekarte edilecekti.

Amor Amiscal, Avrupa'nın en uzun bulvarı Las Ramblas'a cepheli turistik Café Tibidabo'da müdürmüş. Yoğunlaşan taze kahve ve tarçın aroması peşi sıra servis kapısından geçirilerek makamına ulaştım. Sumak kokulu odadaki masaya ayaklarını diken tıknaz kadının dolmalık bibersel yüzü, karga burnunun dibine dek çilliydi. Kızıl peruğu ve turuncu ojesine rağmen gülmemeliydim.

Boynu yok denecek denli kısa ve bıyıklı Amor kırk beş yaşlarında olmalıydı. Önlem niyetine iyi ki kapı aralığında durmuşum; "Önemli bir iş için Ashley Spark'ı arıyorum" derken ağzındaki sigara ve elindeki fincanı üzeri-

me fırlatmıştı. Tibidabo'dan Alex Ubago'nun tiz baladı eşliğinde ricat edilecekmiş...

Gece, Muharrem Mercanlıgil'den *Ebced Hesabı*'nı (1960) devirdim. Çeviri kotamı doldurdum. Velazquez'in (1599-1660), *Prens Baltasar Carlos'un Atlı Portresi*, sızarken aklıma takılıverdi. Tombul atına kurulu prensin sureti, baba ocağından ayrılana dek başucumdan eksik olmamıştı. Anneme göre somurtunca soylu Baltasar'a benzermişim. Babamın hırpaladığı akşamlar resmin karşısına dikilir, dört yüzyıldır şaha kalkamayan atıyla beni süzen mahzun prense acırdım.

* * *

Paris. Nazi işgal komutanının karargâhı Hotel Meurice'te, Salvador Dali'nin istirahatgâhı 101 numaralı süitte kalınacak. On dakika uzaklıktaki antikacılar çarşısı Louvre des Antiquaires'e yürürken takip mi edildiğim önsezisiyle irkilmiştim. Jean d'Arc Anıtı'na varınca aniden arkama dönüp sonra kendime gülüyorum.

İki yüz elli dükkânlık kompleksin giriş katında, "Ric Rac" adlı dükkânı ararken yiyeceğim fırçadan çok karşılaşacağım kadının gariplik katsayısına odaklanmış durumdayım. Düzinelerce mermer ve metal çıplak kadın heykelinin istif edildiği galeriyi önce dışardan kalem kalem izliyorum. Mekânın dip köşesindeki maun masada *Le Monde* okuyan ellilik *parmak kadın* Elizabeth Paon olmalıydı. Ayakları yere değmeyen ve fındık tanesi iriliğinde memeler özgülenmiş kuklayla Ashley Spark'ı yatakta tahayyül etme sürem dolunca besmeleyle dükkâna daldım. Masasının dibine kıvrılmış lacivert Doberman köpeğini hırlayın-

ca farkettim. Spark'ı aradığımı duyunca okuma gözlüklerinin üzerinden iştahla bakmıştı.

– *Öldürmek için* değil mi?

– Şey.. Asla, yaşamsal bir konu görüşecektik...

– Öyleyse galerimi terketmeniz için beş saniye süreniz var. Yoksa Baltasar memnuniyetle gırtlağınıza yapışacak!

Fare sesli biblo kadını ikiletmeden çıkıp, sakinleşmek için sıradan dükkân vitrinlerini izledim. (İblis ve çetesini kanırtmak için hilkat garibelerinden daha mubah ipucu bekleyemezdim.) Turist ekürisinin ıskaladığı sokaklara dalarken ensemde bir çift gözün sanal varlığını yeniden duyumsamıştım. Pigalle'e gidip bağırtarak düzülesi en çirkin fahişeyi kaldırmaktan da (s)anal dürtüyle vazgeçtim. Kendimi, son durak Amsterdam'da ipucu elde edeceğime inandırmıştım. Kentin yoğunlaşan uğultusundan odama doğru kaçarken Beyoğlu arka sokaklarını özlediğimi farkettim.

Mini-bardaki fantezi çerezle karnımı doyurdum. Mesai sürgitini anımsattığı bahanesiyle çeviri eskizlerini yırtıp, projemi iptal ettim. İzzet Kumbaracılar'dan *İstanbul Sebilleri* (1938) ve Nazım Poroy'dan *İstanbul'da Gömülü Paşalar* (1947) namlı yapıtları devirene dek tövbe uyuyamadım.

* * *

Amsterdam'ın en çekici binası, Hotel de l'Europe'da normal bir oda özgülenince şansımın da döneceğini düşünmüştüm. Tedirgin mi olmamak için geceyi otelin loş barında karşılamalıydım. A.B.D.'nin yaşayan en önemli öykü yazarı Richard Ford'dan *Rock Springs* eşliğinde dry-martini

maratonuna başladım. İki kez panik içinde arkama dönme gereksinimi duyunca klostrofobik odama çıkacaktım.

Kahvaltıdan sonra otelin Türk bellboy'u Hüseyin, "I, Tulip" namlı kuaför ve güzellik salonuna beş dakikada nasıl yürüneceğini on dakikada anlattı. Kalverstraat'a cepheli mekânın turuncu saçlı melez yöneticisi Hans, ortağı Beatrix Brink'in iki gün önce intihar ettiğini kulağıma tane tane fısıldamıştı.

Hışımla otele dönerken artık takip edilmediğimi duyumsadım. Elektronik-postayla Spark sapığına nasıl saldıracağımı kurgulayarak girdiğim odamda özel kurye tarafından getirilmiş bir zarf buldum. İlk ve son satırı Türkçe kotarılmış mesajı ürpererek üç kez okudum. (Anti-kahraman Spark'la galib(a) kırk sekiz saat sonra buluşabilecektim):

"Sevgili T.

91B Bishop's Road London S.W.6
Cuma, Saat 15.00
Diz-üstü bilgisayar ve çek defterinle
Ve yalnız gel.
Aferin,

A. Spark"

* * *

Emekliler sitesini andıran ıssız Bishop's Road'u benimsedim. Önünde 63 model gri –ve sinsi– Corvette bekleyen, küp şeklindeki yalın binanın Spark ikametgâhı ol-

duğunu kapı numarasını görmeden anlamıştım. Enigma adlı fotoğraf stüdyosunun üzerindeki dubleks dairenin zilinde Ashley Benjamin Spark adını görüp irkildim. Mavi Sakal'ın inine sürüklenen zoraki izleyici denli tedirgindim.

Üç kez dokunduğum zilden değişik tınıda kikirdeyen kadın sesleri yansımıştı. Yanıt alamayınca kamera fotoğraflarıyla bezeli açık kapıdan destursuz içeri sızdım. Grotesk salonun solundan derin iniltiler geliyordu. (Boşuna ürkmüşüm.) Başımı uzattığım pasaklı odadaki sarı bornozlu erkek, sırtı kapıya dönük şekilde mindere yayılmış mastürbasyon yapıyordu. Konu mankeni niyetine odaklandığı duvardaki dev posteri sessizce süzdüm; kalça ve baldırları ön plana çıkmış çıplak kadın azmanını bir tosun bebek güya kırbaçlıyordu. (Venüs ile Eros'u çarpıtan hınzır ressam ve dönemini Ashley'in boşalma töreninden sonra öğrenmeliydim.)

İnilti katsayısından, ev sahibinin elişinin henüz başında olduğu anlaşılıyordu. Salon duvarlarına nakşedili 10x15 cm boyutlu siyah-beyaz kadın fotoğraflarına seğirttim. Düzinelerce çirkin ötesi dişinin bir portre ve çıplak boy suretinden oluşan dizini huşu içinde izledim. Sanki içlerinden en çekicisini seçmem buyrulmuşçasına iştahlanmıştım. Bu kışkırtıcı yapıtların albümüne kaç bin dolar vermezdimin hesabını yapmaya giriştim. Lerzan'ı asla aramadım.

Gözlerimi duvarlardan indirip kimi salon ve mutfak gerecinin (Silver Streak ütü, Aga fırın, Ambrogio Fumagalli kahve makinası, Fritz Hansen-Series 7 sandalyeler, Westinghouse buzdolabı...) 1950'lerden kalma olduğunu görünce şaşıracaktım. Dizayn özürlü nesnelerin kümeleşince çekici bir atmosfer yaratması ilginçti. Şöminenin üzerinde-

ki emektar Olivetti (Lettera 22) daktilonun tuşlarını sıradan okşarken Paris'ten beri ensemden bakışlarını ayırmayan olgunun şimdi nefesini duyumsuyordum. Besmeleyle döndüğümde karşımda galiba yeryüzünün en yakışıklı erkeği duruyordu. Ortadan ayrılarak omuzlarına dökülen düz sarı saçları ve masmavi gözleriyle yüzü aktör Brad Pitt'i andırıyordu. Yalnız daha cüsseliydi. Kadın olsaydım otuz beş yaşlarında gösteren bu heykelimsi âdeme dayanamazdım diye iç geçirip kendime sinirlenecektim.

İç gıcıklayıcı ses tonuyla, "Poster 17. yüzyılda yaşamış İtalyan ressam Giovanni Baglione'den röprodüksiyondu. Seansı sonuna dek izlersin sanmıştım" demişti.

"Salondaki kışkırtıcı fotoğraflar olmasa düşünürdüm" demek zorunda duyumsadım kendimi.

Uzattığı elini sıkma ikilemimi fark edip, "İnan elimi sabunladım" diye kikirdemişti.

Sormadan getirdiği Carlsberg bira kutularıyla şöminenin karşısındaki kırmızı deri koltuklara gömüldük. Ashley tiradına başladı:

"Altı yıl önce foto-modelliği bırakınca giriş katında gördüğün fotoğraf stüdyosunu kurdum. Amacım aykırı ve uzun soluklu projeler gerçekleştirmekti.

"Modellik dönemimde güzel, vamp, zarif, ünlü sayılan nice kadınla birlikte olup tümünden bıkmıştım. Çirkin ve ötesi sıkletine dahil kadınları keşfetmeye karar verdim. (Onları hızla kanıksayacakmışım.) Gizemli ve yatakta daha usta olduklarını fark ettim. İki hafta ile iki ay arasında değişen dilimlerde 113 seferim var. Dört yıl sonra 222'ye ulaşınca bu kulvardan da çekileceğim.

"Duvarlarda izlediğin fotoğrafların tümü denek mankenlerimin rızasıyla çekilmiştir. Onlardan kotaracağım

dev fotoğraf kitabı, ürün niteliğinin yanı sıra grotesk konusuyla da 21. yüzyılın önemli sanat külliyatı arasında gösterilecek.

"Proje sürecinde deneklerin tüm masraflarımı karşıladığını düşünüyorsan *yanılmıyorsun.* Onları deşifre etme keyfinin yanı sıra, bizi birlikte görenlerin dramatik tepkisinden mazoşistik bir zevk aldığımı da itiraf etmeliyim.

"Lerzan'la Bodrum'da tanıştım. Karizmatik, dürüst ve espritüel bir kadındı. İlişkim bittiği halde haberleşmeyi sürdürdüğüm ender deneklerimdendi. Ölümünden belki bir ay önce sadık solcu Lerzan'dan ses bandı eşliğinde kısa bir mektup aldım, 'Sana önemli bir kayıt yolluyorum' diyordu. 'Lütfen iyi sakla. Peşine düşüp sana ulaşanlar olabilir. Gangster tipli yaratıklar gelirse onu derhal yok et. Dürüst bir kişiyle karşılaşırsan teslim et. Sezgilerine güveniyorum...

"Seni Venedik'ten beri izliyorum. Elektronik-postada yazdığım coğrafik sırada *eski dostlarıma* uğrayacağına emindim. Barselona'dan itibaren bir gangster adayı olmadığına karar vermiştim. Bandı arzulama katsayını ölçmek için iki etap daha zorlandın. Bu yüzden iyi koşullarla ayrılmadığım afetlere yönlendirdim seni. Amsterdam'da sürpriz bir finalde buluşmayı tasarlamıştım. Maalesef erkek arkadaşından ayrılınca Beatrix intihar etmiş. Ben giderken de denemiş, başaramamıştı. Suratını aktör Anthony Quinn'e benzetirdim. Sağ ayağı takmaydı ama yatakta daha ustasına henüz rastlamadım."

Buruşuk bornozunun cebinden kibrit kutusu iriliğinde bir *memory-card* çıkarıp, "Banttaki kaydı dinleyebilmen için kart ortamına aktardım. Bilgisayarında dinlerken onu isteyip istemediğine karar ver" buyurdu.

Otelimden ödünç aldığım diz-üstü bilgisayara yerleştirdiğim *memory-card*'tan taşan kısa hışırtının ardından tedirgin ama kararlı bir kadın sesi yükseldi:

"...Ben Lerzan Güner, bu mesajı 30 Ocak 1998 tarihinde kaydediyorum. Biraz sonra Kalk Yatırım Genel Müdürü Kerim E. Uyar ile Emir Alan arasında geçen bir manipülasyon diyaloğuna tanık olacaksınız. Borsa tarihinin en cüretkâr komplosunu gizlice kayıt ettiğimi öğrenmiş olabilirler.

"Bu kasetin içeriği borsa kuralları açısından suç yüklüdür. Gereğinin yapılması durumunda çökmeleri kaçınılmazdır. Mevcut hükümet dinamiğini düşündüğümde sonuç alabileceğimi sanmıyorum. Bu yüzden eylem için daha uygun bir zaman örneğin erken seçim bekliyordum. Kaset eline geçtiğine göre kim bilir hangi yaşamsal nedenle planımı uygulayamadım.

"İnsanlık ve vatandaşlık aşkına bu kaseti önce Sermaye Piyasası Kurulu'na gerekirse diğer yasal ve etkin kurumlara ulaştır. Vatandaşı uyutup, kamu örgütlerini terörize etmeye çalışan, hortumcularla uğraşır görünüp fiktif işlemlerle kazanç sağlayan sülük sürüleriyle bir babayiğidin uğraşması gerekiyordu. Bu şeref sana nasipmiş."

Mesajı dinlerken Bahar'ın vurucu notlarını anımsadım. İçim burkuldu, iki yitik –ve yiğit– kadından utandım. Kısa parazit sürecinden sonra İblis'le ortağı Kerim Uyar antlaşmasının detayları dökülmeye başladı; İblis'in vereceği avansla Kalk Yatırım, U. hisse senedinin değerini yükseltecek, ikinci talimatta şişirilmiş fiyattan satış yapacaktı. Satış tahsilatından avans iade edilirken kalan, komisyon niyetine tutulacakmış. Komisyon kısmı 2 milyon dolara ulaşmazsa İblis farkı iki gün içinde ka-

patacağına namus sözü verince gülmek zorunda kaldım. Görüşmelerinde banka, şube, hesap numarası, alım/satım işlem detayları da tane tane belirlenmişti. Tüylerim zevkten diken diken oldu. *Memory-card* okkalı kanıtlar içeriyordu ve İblis ekürisinin güvendiği kırılgan koalisyon dönemi artık kapanmıştı; sonlarını görür gibiydim.

İştahla yanıtımı bekleyen Ashley'ye, "Kart ve kasetle ilgilenebilirim" dedim.

"Yüz bin sterlinlik çek yaz senin olsunlar" buyurdu.

"Bu denli insafsız olma lütfen. Onları kamu yararına kullanacağımı düşün."

"Dinle, ölümcül kartı yıllardır gangsterlerin baskın olasılığına karşın korudum. Ve daha yüksek bir tutara lanet olası nesneyi onlara ittirmeye çalışmadım. Sakın pazarlık yapmaya kalkma! Yoksa ağzından çıkacak her cümle için fiyat on bin sterlin artar. Kaldığın otellerin kalibresine bakılırsa yoksul sayılmazsın. Üstelik, alacağım çeki kitabın finansmanında kullanacağım ki kamu yararına değildir diyemezsin."

Barclays Bank'taki hesabımdan yazdığım çeki özenle aldı. Emanetimi diri bir Atatürk Havalimanı *duty-free* torbasına sarmıştı. Projesel nedenlerle yeniden mi enişteniz olduğunu düşündüm.

Yolcu ederken, "Lerzan'ı *diğerleri* öldürtmüş olabilir mi?" demişti.

"Benim için fırsat bulursan geceleri dua et" deyip Parson's Green metro istasyonuna müteveccihen besmeleyle yürüdüm.

* * *

Otelin bilgi işlem merkezinde *memory-card*'tan iki kopya yedekleyip, anneme ve Davut'a özel kurye servisiyle yolladım. Eylül ayında tatil mahmurluğundan kısmen silkinildiğinde, onları ülke gündemine el bombası niyetine fırlatacaktım.

Alice'le buluşmak üzere binmeye hazırlandığım New York uçağında Yılmaz Ulusoy'la karşılaştım. İki yardımcısıyla birlikte bir yatırım projesi için Miami'ye gidiyormuş. Birlikte oturduk. Sohbet faslından sonra Selçuk Altun'un *Bir Sen Yakınsın Uzakta Kalınca* adlı romanını okumaya başladığımda, "Selçuk'un babası Fahamettin Ağabey, Celal'in amiriydi yeğenim. Nur içinde yatsınlar, ikisi de örnek devlet adamıydı" demişti.

Ben, John Gardner'dan *On Becoming A Novelist* adlı yapıta odaklanmışken üzülmemi istemez bir edayla kulağıma eğilip, "Nedense sende de yazar hamuru olduğunu düşünürdüm" dediğini anımsıyorum.

"Ağabey üç hafta daha bekleyin, dönüşte ülkeyi sarsacak bir destan yazacağım" dememek için kendimi zor tutmuştum.

– X –

"Şimdi size gülünçlü bir
komedi sunuyoruz..."

Çadır Tiyatrosu, Necmi Onur

"Zavallı koyun sürüsü...
Çobanı da o besler,
köpeği de kurdu da..."

Türk Atasözü

Boğucu havalimanı dehlizinde, onu dev ve ebleh bir kadınla kol kola görünce kalbim duracak sandım. Bu kader anını kaçıramazdım. Görev aşkıyla yaklaşıp, "Affedersiniz, siz Bahar Sackville-West değil misiniz?" diye sanki yalvardım.

Ürkmüştü. Kendini toparlamaya çalışıp, "Kim olduğunuzu sorabilir miyim?" derken sinirden titriyordu.

"Adım Tolga Aydoğan. Artık uğramadığınız Serendipity'nin sahibiyim. Kredi kartı detaylarından kronik müşterilerimi tanır oldum. Uzun süredir sizi ve *kız arkadaşınızı* barımda göremiyorum. *Hızır gibi* karşıma çıkıverince merhaba deme fırsatını kaçırmayayım dedim..."

Rahatlamıştı. Gülümsemeye çalıştı, "Şey, sanırım ben de sizi anımsadım. Yalnız adlarımızı karıştırıyorsunuz. Benim adım Selda, Bahar Serendipity'ye birlikte geldiğim arkadaşımdı. Ayrılalı iki ay oldu. Barınıza gelmekten daha çok o hoşlanırdı."

Dilim tutulacak sandım. Demek Bahar Sackville-West, "güreşçi kılıklı pofuduk karı" diye küçümsediğim hatun kişiymiş. Düş kırıklığımın geçtiğine karar verince beni, New York'ta on gün sanatsal tatil yapacağı yeni ortağıyla tanıştırdı. Selda ve Varnalı halter hocası Sofia'yı telefonlarını almadan bırakmadım. Onlara Serendipity ayarında İtalyan yemekleri ısmarlamaya söz vermiştim. (Artık çekici bulmadığım Selda'yı kesinlikle konuşturmalıydım.)

Alice'i cümle çıkış kapısında tek yumurta ikizi, sevimli zenci bebekler severken gördüm. "Çocuklarını göstermek için bu denli iştahlı olduğunu bilmiyordum" dememeliymişim. Sarılırken, "Birisine mesaj vermek için onları annelerinden ödünç aldım" demişti.

Beyaz cipiyle Park Avenue'deki dairesine adım adım giderken İblis'le dalaşmamı etap etap arzettim. Nasihat etmek yerine, "*Yurttaş Kane* senaryosunun ikinci sınıf bir kovboy filmine uyarlamasını dinledim sanki. İyi ve saf insanlar ülkesi Türkiye bunları asla hak etmiyor" diyen Alice'in direksiyonu kavrayan sağ elini eğilip saygıyla öptüm.

Selda, Greenwich Village'teki Il Mulino'nun ikinci vardiya akşam yemeğine Sofia yerine galerisinin son kata-

loguyla gelince sevindim. Asmalımescit Sokağı'ndaki mekânda bronz at heykeli ve nü tablolar satarmış.

"Yeryüzünün en görkemli iki bedeninin, uzun boylu kadınlarla safkan Arap atlarına ait olduğunu" iddia etmişti. Yorgun katalogdaki Fatma Tülin ve Bedri Baykam'ın yağlıboya nü tablolarına beş bin dolar kaparo karşılığında talip oldum. Sevincinden masanın altından bacağımı sıkınca konuşmaya hazır olduğunu biliyordum.

İkinci şişe beyaz şarap ve yedinci filtresiz Pall Mall eşliğinde tiradına başladı: "Bahar'la ilişkimizin başında ebedi ortağımı buldum sanıyordum. Lanet olası roman macerası sırasında onun uslanmaz, iki ruhlu bir yaratık olduğunu anladım. Akşam ülkenin Jandark'ı kesilirken sabah inanılmaz derecede bencilleşiyordu. Saç saça baş başa kavga ettiğimiz bir gün, günlüğünü çaldığımı iddia etmesi bardağı taşıran son damla oldu. Medya dünyası allak bullak olacak, halk kahramanı ilan edileceğim dediği notları yitirdiği günlüğün içinde saklıymış.

"Yeniden yazmaktan vazgeçti. Koyun sürüsünü uyandıracağım derken beni koyun niyetine kesip, sonsuza dek uyutacaklar dediğini anımsıyorum. Roman projesini duyan patronu tarafından bir süre tehdit edilince gururlanmıştı. Ben galerinin üstündeki daireme taşınırken ne yaptı biliyor musun? İblis dediği patronuyla barıştı. Şimdi Ö. gazetesinin Londra temsilcisi. Manken adayı Habeş bir kızla birlikteymiş. Ortak bir dostumuza, günlüğünü kim almışsa yaşama dönmesini sağladığı için dua ettiğini çıtlatmış..."

Ülkenin nice ünlü döneğinin basın sektöründe beslendiğini anımsayınca şaşırma şoku uzun sürmedi. Hanedanı silkeleyince Bahar gudubetine şükran mesajı yollamaya ant içtim.

* * *

Hawaii'de ön balayı programı arifesinde kötü bir düş gördüm. Güya İblis'in fedaileri, Emo'yla ikizlerini İstiklal Caddesi'nde kıyasıya dövüyorlardı. Körpe çocukların yanaklarında sigara söndürülürken sıçrayarak kalkmışım.

Davut'a telefon edip rahatlarken barımın camlarına kurşun sıkılmasından, tatilimin(!) zehir olmaması için Volga'nın ısrarıyla haberdar edilmediğimi öğrendim.

"Sabret, Davut Sabret" dedim. "Önümüzdeki ay orada *İnce Memed 5* şiddetinde deprem olacak ve belki bir yürekli yazar çıkıp;

*İstanbul'un ortasında teslim aldılar/Kara toprak altında unutun beni** diyerekten bir destan yazmaya koyulacak..."

* "Duvarın dibinde resmim aldılar/ Ak kâğıt üstünde tanıyın beni" *İnce Memed 1* destanının siftah özdeyişidir.

– XI –

"Kadeş nasıl tarif edilir
Tarihten ikmale kalmış bir halka"

"Barış Mümkündür", *Hüseyin Ferhad*

"Hiçbir engel ırmaklar denli kışkırtıcı değildir."

Die Fliegenpein, Elias Canetti

Tolga-Davut telefon görüşmesinin ertesi günü...

Kavurucu Ağustos sıcağına rağmen Emo ve ikizler yarı ıssız caddede sevinçle seğirtmekte. Ellerindeki pörsümüş poşetlerde, sezon sonu indiriminden alınıp bir sezon sonra atılası cırtlak renkli giysiler var. Celal'le Zülal annelerinin tekerleyemediği Yezidi tekerlemesine katılmaktalar.

Postacılar Sokağı'na kıvrılırken ter, nikotin ve rakı kokan iki azman önlerini kesecektir. Sakallısı ikizleri marke ederken bıyıklısı Emo'yu yere düşürüp tekmelemeye başlar. Çocukların çığlığını duyan bezgin yayalar adımlarını açarken, mızmız pencerelerde biten yorgun figürler iştahla cümbüşe odaklanır. Emo'nun gücü tükenirken saldırgan artık göğüslerine girişecektir. Sakallı yanan sigarasını Zülal'in yanaklarına sürüp, Celal'in sol burun deliğine sokarken misyon tamamlanmıştır. Fedailer zafer narası eşliğinde, Balyoz Sokağı istikametine doğru peşrev atarak yiterler...

Ispilandit Apartmanı'nın en gedikli sakinleri, yarı kötürüm Marina ve Luda Kirilova sevinçle *ilk yardıma* yetişir. Hemşirelikten emekli ama barones efradı ikizler tek başlarına *saldırılganları* dairelerine taşırlar. Çaykovski'nin *Uyuyan Güzel* süitiyle de susmayan ikizlere çikolata sunarken Davut hışımla sökün eder. Ailesini iki taksitte eve taşırken kırk yıldır çocuk, dokuz yıldır konuk sesine hasret Kirilova konutu morg ıssızlığına döner...

* * *

Emo'nun tarifine göre saldırganlar İblis'in yakın korumaları Nargile Hayro ile Sakallı Vakkas'tır. Serendipity'yi basmaya geldiklerinde Davut ve ekibi tarafından pataklanan soysuz ikilinin, Tolga'yı ve barı kurşunladığı da kesindir. Ancak Emo'yla ikizlere girişilen saldırıdan İblis'in haberi yoktur.

Davut, ailesi seyahat edecek denli iyileşene dek başlarından ayrılmaz. Sabah ve yatsı ezanlarında, Tolga'nın kitaplığındaki ipek seccadeye bağdaş kurup yavaşça gözle-

rini kapar. Ak sayfasına "Tolga Aydoğan'a Sevgiler, Dostluklar.... Yaşar Kemal" nakşedili bej ciltli kitaba sol elini yapıştırıp ezberden *İnce Memed 1* terennüm eder.

Çocuklar birbirleri ve anneleriyle didişmeye başladığı gün *İnce Memed 1,2,3 ve 4* ciltlerini yastık niyetine sıralayıp, desturla istihareye yatar. İkindi ezanıyla silkindiğinde *özsaygısına* kavuştuğunu duyumsamıştır. Dudaklarını ısırarak saklaması, gözlerini kaçırması ve sürekli susmasından ürken Emo onu sorgulamaktan çekinir. İkizler uyumuşsa, Şeyh Adi'den *Mushaf-ı Reşt* (*Kara Kitap*) okumaya çabalar.

Davut cuma namazından sonra Kısmet'e gidip, aldığı gizli görev için İblis'in nerede olduğunu ve nasıl ulaşacağını bir kâğıda yazmasını ister. Yapı Kredi Beyoğlu Şubesi'nden döviz birikiminin yarısını çekinerek çeker. Dayıoğlu Sino'ya bir zarf içinde verdiği iki vesikalık resimle sekiz bin dolar karşılığı alacağı emaneti, dört gün sonra Dalaman'a getirmesini ister. Volga'ya, kayınpederini ziyaret için Beyinden izin aldığını söyler. Midyat'a bir buçuk saat uzaklıktaki Yezidi mezrasına Emo ve ikizleri emanet edip rahatlar. Otuz saat sonra ayrılırken, mezranın kırk yedi bireyinden kimse öfkeli damadı sorgulayamamıştır. Gerekirse iki hafta boyunca mezradan ayrılmadığına tanıklık edeceklerini öğrenen, yeryüzünde baki iki yüz bin candan mürekkep topluluğun ol gizemli kolu sevinçle, "Senin canın sağolsun, lo" diyeceklerdir.

* * *

Davut otobüs otobüs hedefe yaklaşmaktadır. Bir zamanlar tek başına çıktığı uzun yolculuklarda kendini mi dinlerken, koltuk koltuk yolcu süzmekten hoşlandığını anımsar. Horlayan veya kuşkuyla sorgulayan koltuk komşusundan hep sıkılmıştır. "Neden *İnce Memed 2*?" diye kendisine çıkışan kaytan bıyıklı emekliyi, "Bu ülkenin belası ağaların varlığını unutmamak için" diyerek yol boyu susturacaktır. Bir ihtiyaç molasında, heybetli kalçalarını sığdırdığı iki numara küçük blucinle, izinsiz masasına çöken kadın, "Köy romanı öleli yirmi beş yıl oldu, sen *İnce Memed 3*'le patinaj yapıyorsun" demesin mi? Davut başını desturla kaldırıp, "Köy romanının durumunu bilmek benim ne haddime?" der. "Ama destan niyetine sarıldığım kitaptaki en azından deccal kılıklı ağa takımını, değişik surette İstanbul kentinin göbeğinde göremek ne mümkün?"

Sinirlenmiştir, ter kokan kadının suratına doğru 383. sayfadan ezbere fısıldamaya başlar, "İnce Memed yatsı namazında köyün üst başındaki kayalığa geldi, serince bir yel esiyordu, azıcık üşüdü. Birden köyün oradan burnuna çok alışık olduğu bir koku geldi. Çoktandır köyün kokusunu unutmuştu. Şimdiye kadar hiçbir yerde onu böylesine yatıştıran bir koku duymamıştı. Kokuyla birlikte anasını, Hatçe'yi, Seyran'ı anımsadı..."

* * *

Dalaman. Seren Pansiyon'da Sino'yla buluşur. Mehmet Öztürk ve Ahmet Türker adına çıkarılmış kimlik ve yorgun bir bavul içinde yedi parçaya bölünmüş Rus işi nişancı tüfeği SV-99'u zevkle teslim alır. Gaddar aygıtın dürbün,

şarjör ve tetiğini törenle okşar.

Boş bavul ve bacanağından aldığı Vixen marka dürbünle, Sino'nun sahte plakalı külüstür Doğan'ına binip Göcek turuna çıkarlar. Suskun marinanın arkasında dev çam ağaçlarıyla mücehhez 275 rakımlı tepeden, Vixen'la koy koy, tekne tekne ön-tarama yaparlar.

Sabah Sino'yla helalleşip Mehmet Öztürk kimliğiyle Dip Pansiyon'a yerleşir. Güneş gözlüğü takmış ve sağ bacağını kalçadan çekerek yürümektedir. Gözlüklü, nobran ve aksak bir garibe ilişilmez umudundadır.

Klostrofobik ama ıhlamur aromalı odasında, SV-99'u iki kez salavat getirerek monte/demonte eder. Göcek Marina Danışması'na telefonla, bir özel sipariş ulaştırmak için Ganimet adlı yatın tam yerini öğrenmek ister. Anılan yatın Marina sınırları dışında olduğunu öğrenir. "Önce hizmet, sonra emniyet" düsturuyla mı faal Turizm Danışma Bürosu, Ganimet'in Göcek Adası ana koyunda konuşlandığını muştular. Tarif özürlü minibüs şoförüne göre Ada'ya en yakın nokta, Marina Plajı'na komşu orman kıyısıdır.

Davut ıssız çam ormanından Marina'ya paralel yürüyecektir. Yönetim Binası, Sundowner Bar, otopark, Birinci İskele, İkinci İskele ve özel plajı izleyerek on yedi dakikada kamusal kıyıya ulaşır. Tepeye doğru on adım atıp dürbüne davrandığında, yarım mil ötede süzülen karbeyaz Ganimet'i bulmuştur.

Yirmi metrelik Sunseeker model yata odaklanınca, ayaklarının yere mıhlanıp bedeninin nefretle Ganimet'e dek uzadığını duyumsar. Buzul parçasını andıran kütleyi, elleriyle havaya kaldırıp indirip su-

ya çarpası gelir. Ortaokulda *tarihçinin*, "Çanakkale Savaşı'nda Türk ulusunun, tek mermiyle savaş gemisi batırdığı unutulmasın" dediğini anımsar.

Güneş batana dek put gibi hareketsiz bekler. Ailesi ve Tolga'yı özlemeyip, Fenerbahçe'ye üzülmediğini fark eder. (Benliğini saran öfke ve intikamın direnç kıvamından memnundur.) Yattan kıyıya yanaşan Zodiac namlı şişme kayıkların mızmız gürültüsüyle silkinecektir. Doğu yakasından, yapay kahkaha silsilesi eşliğinde şık bir güruh sökün eder. Şaibeli eski politikacı ile hızla katrilyoner olup güya batan işadamları ve damları, Vakkas ile Hayro'nun da yardımıyla Zodiac'lara üşüşüp Ganimet'e giderler. Ağzında mafya purosu ve kıçında kaptansal giysileriyle İblis, davet sahibi raconuyla son sefere kalmıştır.

Davut silahsız olduğu için bir an hayıflanır. Sonra çaylak avcılar gibi ikirciklendiği için kendisine kızar. (En az üç sefer pusuda kalıp, Ganimet'in geliş-gidiş trafiğini incelemelidir.)

Gece. Emekli öğretmen Zeliha Hanım ile ambar şefliğinden emekli kardeşi Rıfat'ın işlettiği pansiyonun kitaplığında, çağdaş Türk şairlerinin yapıtlarıyla gezi ve anı kitapları vardır.

Davut, Tolga'nın şiir tutkusu yüzünden denklem ve formül şiddetinde kümelenen dizelerden hep ürkmüştür. Onlarla ancak Beyi düzeyinde umman yeteneklerin baş edebileceği kanısındadır. İki kez uzatıp geri çektiği sol eli, sonunda üst raftaki en yorgun kitabı çeker alır. Cemal Süreya'nın 1967 ürünü, *100 Aşk Şiiri* derlemesini kuşkuyla süzecektir. Kendinden yaşlı bir kadını gizlice odasına çıkaran abazan denli tedirgindir.

172 sayfadan mürekkep yapıtı üç kez mi hatmeder? Şiirlerin 88'i sanki onu alıp dizelerin arasına nakşetmiştir. İnce Memed destanını özümsediği için tutkun dizelerle dertleşebildiğini düşünür. Türk şairlerin Mariya, Hannelise, Ophelia ve Evadoksiya adlı barbar düşkadınlara aşk dizesi (d)üzmesini yadırgar. Karnı tok insanatın ulaşamadığı veya yitirdiği aşkı kitap, şarkı ve filmlerde abarttığı kanısındadır. Ama Emo'ya armağan niyetine, Cemal Süreya'dan ilk görüşte ezberlediği bir şiir yok değildir:

San

Kırmızı bir kuştur soluğum
Kumral göklerinde saçlarının
Seni kucağıma alıyorum
Tarifsiz uzuyor bacakların

Kırmızı bir at oluyor soluğum
Yüzümün yanmasından anlıyorum
Yoksuluz gecelerimiz çok kısa
Dört nala sevişmek lazım.

* * *

Öğle namazı okunurken besmeleyle kalkar. Tost yapma özürlü salaş bir büfede karnını doyurur. Tabelasında üç dilde "Miami Yöresel Elişi Market" yazan bezgin mekândan ikinciel uyku tulumu ve sürekli geğiren çırak diktasındaki "Dalam Şarküteri'den" kumanya alır. Ormana iştahla gelip yerleşir. Çam kokusundan mayışana dek, tepenin doruğunda yiten avcı yolunda voltalar. Kıyıya ulaşan yorgun dalgalara, mutluluğu özlem dolu dizeler kotararak da bulamayan Cemal Süreya'nın, *Sevda Sözleri*'nden seçmeler okur...

Güneş batarken, stratejik köşe yazarları, kimi esnek şarkıcı ve mankenden mürekkep ekip Ganimet'e üşüşür. Davut uyku tulumuna kurulup yattaki kikirdek ışığa sabırla odaklanır. (İblis, Hayro ve Vakkas'la

birlikte gün doğarken kıyıya çıkana dek bekler.)

Dip Pansiyon'a dönüp öğle namazına dek deliksiz uyur. Düş görmeden, zinde kalkar. Sakal tıraşsız, gözlüksüz ve aksamaksızın Ahmet Türker kimliğiyle çivit renkli E.T. Pansiyon'a yerleşir. Ağustos bununda uzun kollu gömlek üstüne yelek kuşanan patron Eskimo Tahir; Irak harekâtı bitince "11 Eylül Sendromu" hortlatan turist ekürisine, işsizlikten küfürsel maniler derlemektedir.

Bindiği huysuz minibüsün çamurluğundaki "Yiğidin kendinden iyi dostu mu ola?" özdeyişini benimser. Tek başınalığı özlediği gibi Göcek ormanıyla flört etmekten de hoşnuttur. Dev çamlardan süzülen keskin parfüm tabakasının girdabı, ağustosböcekleri korosundan fırsat kalırsa şakıyan adsız orman kuşlarının uvertürü, ilahi bir kasatura gücüyle yarılmışçasına simetrik avcı yolunun tefekkürsel ıssızlığı ve alkol aromalı uyku tulumunda, kelebekler gözetiminde sızmayı de özleyecektir.

Mızrak endamlı ama esirgeyen çamın gölgesine sığınıp, kahvaltı masasında bulduğu Piyale Madra'nın *Ademler ve Havvalar III* başlıklı karikatür albümünü inceler. Mızmız–kentsoylunun–minimal–çıkmazlarından türeyen esprilere ısınamaz. Parlamentoda anti-laik gelişme ve Susurluk Olayı'na karşı toplumsal duyarlılık adına, evini bir dakika karanlığa boğan kentsoylu girişimini anımsayıp sırıtır.

İkindi kestirmesi bitince kıyıda çömelmiş bir genç dikkatini çeker. Dürbününe davranıp yanılmadığını görür; erkişi otuzbir çekiyordur. İşlem tamamlanınca İnlice köyüne doğru yalpalayarak seğirtir. Davut eylem alanında bırakılan dokümanı merak eder. Kâğıt men-

dille tutarak karargâhına getirdiği çizgi romana dikkat kesilecektir. Yapıtın zaman ötesi kahramanı Druuna, nerdeyse çıplak gezip her fırsatta donunu indiren, meraklı bir dilberdir. Tanrı'nın, neden heykel-ötesi Druuna denli çekici dişi yaratmadığının yanıtını bulur; erkeğe acıdığından kadını iyice şımartmak istemiyordur.

Gün batınca İblis ve yardakçıları, dört Ukraynalı afet ve üç orta yaşlı âdemle Ganimet'e çıkarlar. Bıyıklı ve bürokrat kılıklı trio, etrafı tedirgin bakışlarla süzecektir. O gece yattan kimsenin ayrılmayacağı son kararıyla Dalaman'a döner.

* * *

Seren/Dip/E.T.

Onun konakladığı mekânların sonuncusunu İngilizce olmak üzere okuyun,....."Serendipity'ye" ulaştınız. (Iskaladınızsa üzülmeyin. Kader sinyalini Davut, düşünde de ıskalar.) Karabasan-düş ortak yapımının son karesinde; kara donlu İblis ikizlerin yüzündeki sigara izinin yaşam boyu kalacağını havlarken Davut sıçrayarak kalkar.

Merkez Camii'nden verilen sala, hücre boyutlu odasını doldurmuştur. "Uykuda korkana" önerilen duayı* iki kez okuyup rahatlar. Topyekûn harekât işareti aldığı kanısındadır. E.T.'nin serzeniş silsilesi eşliğinde pansiyondan ayrılır. Bagajında "Zalimin Torpili Varsa Garibin Allah'ı Var" yazdığı için bindiği taksinin sümüklü şoförü, "Bilader, kesin dönüş mü kesin kaçış mı yapıyorsun?" diye yavşayacaktır...

Esirgeyen çamın altında törenle konuşlanır. İkin-

* (Türkçesi; Gazabından, cefasından, kullarının şerinden, şeytanların vesveselerinden ve onların yanımda hazır bulunmalarından Allah-u Teala'nın tam kelimelerine sığınırım.)

di uykusuna dalamayınca "sıkıntılı zaman için" buyurulan duayı* okuyup sızar. Besmeleyle kalkıp gökyüzü kararana dek *İnce Memed 4*'le dertleşir. Gece yarısı sökün eden İblis ve fedailerinin kırıtarak mı yürüyen tek konuğunu son anda fark eder. Vakkas, Hayro ve efendilerini, kıyıya dönerken Zodiac'ta birlikte yakalama şansı vardır. SV-99'u saygıyla monte edip umutla beklemeye başlar.

* * *

Gün doğarken Zodiac'a yalpalayarak binen ekibin şeref konuğu Volga'dır. Serendipity'ye rakip, Mystery adında bir kulüp kurmak üzere *sonunda* İblis'le anlaşmıştır. Transfer adına bir milyon dolarlık çek alıp, kurulan şirketin sözleşme gereği yüzde on beş ortağı olmuştur. Serendipity'nin kilit personeli ve yağlı müşteri tabakasını derhal transfer edeceği kanısındadır. Talimhane'deki binada *radikal atraksiyonları* olacaktır. Hizmet mönüsü, özel müşteri ve konuklara komple kumar ve sınırlı seks partisi de içermektedir.

İblis Hazretlerine gelince; ülkeyi taksit taksit ama bedava ele geçirme komplosunun nicesini güya Mystery'de tezgâhlayacaktır.

* * *

Karaya doğru yola çıkan Zodiac'ın davetkâr sesini duyan Davut nişan almış, dörtlünün seksen metre menziline girmesini beklemektedir. Sol omzunda tekbeden olduğu susturuculu tüfeğe ruhunun sıcaklığını nakşetmiş, bir iş başarmak

* (Allahım! Yaşamak benim için hayırlı olduğu sürece beni yaşat, ölmek hayırlı olduğu zaman da beni öldür.)

isteyenlere buyurulan öz duayı* yinelemektedir.

Okunmuş tüfeğin dürbün çemberinde ölüm yolcusu İblis, Vakkas ve Hayro'nun yanında Volga'yı görüp, "Kahpe! Nankör kahpe!" diye iç geçirir Davut. "Senden kancıklık bekliyordum ama böylesini değil!"

Sol işaretparmağını besmeleyle tetiğe uzatmadan önce ayaklarını toprağa mıhlar. Yırtıcı bir kuş gibi, keskin gözleri büyüyerek ölüm botuna odaklanmıştır.

Tetikle kader teması başlarken deniz birden aydınlanır. Sanki doğa, neo-Davut için mucize peşindedir. Ağustosböceklerinin erken ama canhıraş yaygarası dalga dalga denize inmeye başlarken Davut, şarjörünü soldan sağa şiirsel bir ritmle boşaltır. Mystery'nin kurucu ortak ve psikopat korumaları, yirmi saniye içinde Akdeniz'in gizemli dibini boylamıştır. Davut titriyerek kıyıya koşar. Bir kaya parçasına sarmaladığı uyku tulumu ve demonte ettiği SV-99 parçalarını denize atıp son kez ormana dalar. Marina'ya paralel yürüyerek köy meydanına çıkmalıdır.

Ağır bir borcu mu ödemenin huzuru içindedir. Ailesini ve Beyini özlediğini duyumsar. Nöbetçi taksiye ulaşana dek, "Yoksuluz gecelerimiz çok kısa/Dört nala sevişmek lazım" dizelerini Kürtçe yineler.

Arka camında "Kesme Yolumu/ Kırarım Kolunu" yazan taksi şoförüne, "Acele, Fethiye Otogarı'na" buyurur. (Taksim olsa bagajına, "Asla Olma Avut/ Ey Derikli Davut" yazdırır mıydım çıkmazına girer.) Has Turizm otobüsüyle Adana'ya gidecek, Şanlı Toroslar'ı aşıp Midyat'ta ailesine kavuşacaktır. Narenciye aromalı rüküş takside üç yıl öncesini anımsar. İş

* (Ey Allahım! Bana hayırlısını ver ve benim için en hayırlısını seç!)

ararken uğradığı Jülide Hanım Tolga'ya, "Oğlum, Güneydoğulu gençlere İstanbul'da iş olanağı sağlanmazsa dağa çıkıp katil olurlar" demiştir.

"Dağa çıkmayıp, İstanbul'a indik ve katmerli katil olduk" diye ikirciklenir Davut. İstanbul'da öğrendiği galiz küfürleri savururken sızar...

Ekim 2002-Nisan 2003
(İstanbul-
Londra-
Paris-
Charlottesville-
New Orleans-
Miami-
San Francisco-
Frankfurt-
Barselona-
Madrid-
Amsterdam-
İstanbul)